Cairnterrierin uusi jalostuksen tavoiteohjelma 2027 – 2031

Kuva: Magnus Hoff

Hyväksytty rotujärjestön vuosikokouksessa 18.04.2026
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 28.9.2026

SISÄLLYSLUETTELO

1.Yhteenveto s. 4

2. Rodun tausta s. 8

2.1. Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa s. 9

2.2. Rodun historia Suomessa s. 11

3. Järjestöorganisaatio ja sen historia s. 11

3.1. Hallitus s. 11

3.2. Jalostustoimikunta s. 12

4. Rodun nykytilanne s. 13

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja s. 14

4.1.1. Populaation rakenne ja sukusiitos s. 14

4.1.2. Jalostuspohja s. 15

4.1.3. Rodun populaatiot muissa maissa s. 21

4.1.4. Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta s. 22

4.2. Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet s. 24

4.2.1. Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta s. 24

4.2.2. Jakautuminen näyttely-, käyttö- tms. linjoihin s. 25

4.2.3. PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus s. 25

4.2.4. Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa s. 25

4.2.5. Käyttö- ja koeominaisuudet s. 33

4.2.6. Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen s. 35

4.2.7. Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta s. 41

4.3. Terveys ja lisääntyminen s. 43

4.3.1. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet s. 43

4.3.2. Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet s. 43

4.3.3. Yleisimmät kuolinsyyt s. 64

4.3.4. Lisääntyminen s. 64

4.3.5. Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet s. 66

4.3.6. Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä s. 66

4.4. Ulkomuoto s. 68

4.4.1. Rotumääritelmä s. 68

4.4.2. Näyttelyt ja jalostustarkastukset s. 77

4.4.3. Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus s. 79

4.4.4. Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista s. 80

5. Yhteenveto aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisesta s. 83

5.1. Käytetyimpien jalostuskoirien taso s. 83

5.2. Aiemman Jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen s. 86

6. Jalostuksen tavoitteet ja toteutus s. 88

6.1. Jalostuksen tavoitteet s. 89

6.1.1. Populaation kokonaistila ja rakenne s. 89

6.1.2. Luonne ja käyttäytyminen s. 90

6.1.3. Käyttöominaisuudet s. 90

6.1.4. Terveys ja lisääntyminen s. 90

6.1.5. Ulkomuoto s. 90

6.2. Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille s. 90

6.2.1. Ikävaatimukset s. 90

6.2.2. Läheinen sukusiitos s. 90

6.2.3. Terveys ja lisääntyminen s. 91

6.2.4. Ulkomuoto- ja näyttelyvaatimukset s. 95

6.2.5. Luonnevaatimukset s. 95

6.2.6. Jalostuskäyttö s. 95

6.3. Rotujärjestön toimenpiteet s. 96

6.4. Uhat ja mahdollisuudet ja varautuminen ongelmiin s. 97

6.5. Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta s. 99

LÄHTEET s. 100
LINKIT LIITTEISIIN s. 104

1. Yhteenveto

Cairnterrieri on brittiläinen rotu, joka toimi alun perin metsästyskoirana, mutta rooli seurakoirana löytyi pian varsinaisen kasvatustyön alettua 1900-luvun alkupuolella. Alkuperäinen tyyppi ja luonneominaisuuksia on pyritty - ja onnistuttukin - säilyttämään nykypäivään saakka, joskin tyyppivariaatiota löytyy ympäri maailman.

Rodun virallisena rotujärjestönä Kennelliiton alaisuudessa toimii 1974 perustettu Cairnterrierikerho ry. Rotujärjestön keräämän tiedon mukaan rodun populaation kokonaistilanne on kohtalainen. Parannettavaa kuitenkin riittää. Tehollinen populaatiokoko on pienentynyt viimeisen 10 vuoden aikana noin 290:stä noin 210:een. Samansuuruinen pudotus seuraavan 10 vuoden aikana veisi rodun populaation kotimaassa lähelle lyhyenkin tähtäimen kriittistä rajaa. Suurin uhkatekijä perinnölliselle monipuolisuudelle Suomessa on erisukuisten jalostusurosten vähäinen määrä ja jalostuskäytön epätasainen jakautuminen. Merkittävin keino kannan sukusiitosasteen ja tehollisen populaation tilanteen parantamiseen löytyy jalostukseen käytettävien erilinjaisten urosten suuremmasta määrästä ja tasaisemmasta käytöstä. Jalostussuositukset koskien yksilöiden elinikäistä maksimipentue- ja jälkeläismäärää ovat yksi tärkeä keino geneettisen monimuotoisuuden turvaamiseksi. Tärkeänä keinona tähän pääsemiseksi rotuyhdistys suosittelee yksittäisen koiran elinikäisen maksimijälkeläismäärän selvää vähentämistä, 50:stä noin 40:een.

Cairnterrierin rotutyypillinen luonne vastaa hyvin nykyajan asettamat vaatimuksia. Rotu soveltuu hyvin seurakoiraksi, mutta siinä on aineksia myös monipuoliseksi harrastuskoiraksi. Selvä valtaosa omistajista on rotujärjestön keräämän tiedon mukaan tyytyväisiä koiriensa luonteisiin. Cairnterrierit ovat varsin rohkeita, ne ilmaisevat varsin harvoin sosiaalista pelokkuutta vieraita koiria ja ihmisiä kohtaan. Arkojen ja pelokkaiden koirien osuus populaatiosta vaikuttaa nykytiedon perusteella melko vähäiseltä. Rodussa esiintyy kuitenkin jonkin verran ei-sosiaalista pelokkuutta ilotulituksia, ukkosta ja erikoisalustoja kohtaan. Näiden pelkojen yleisyys ja vaikutuksen hyvinvointiin tulee selvittää tarkemmin.

Kun cairnterrieri on viimeiset 100 vuotta toiminut pääasiassa seurakoirana, rodun luonteessa keskeinen tavoite on alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisten käyttäytymis- ja luoteenpiirteiden säilyttäminen yhdessä koti-, perhe- ja seurakoiraominaisuuksien ohella. Luonnetestien lisäksi varsinkin kattavat käyttäytymiskyselyt ja käyttöön otettavat käyttäytymisen jalostustarkastukset ovat tarpeen myös tätä tarkoitusta varten. Jalostusvalinnoilla käyttäytymiselle ja luonteelle voidaan antaa nykyistä suurempi painoarvo.

Rodun terveystilanne näyttää olemassa olevan tiedon valossa kohtalaiselta. Rodulla ei toistaiseksi tunneta tapausmääriltään merkittäviä, vakavia elinikää lyhentäviä sairauksia, vaikka esimerkiksi portosysteemistä shunttia tavataan rodulla kaikkialla maailmassa melko harvinaisena. Rotujärjestölle ilmoitetuista sairastapauksista yleisimpiä ovat lieväasteiset polvilumpion sijoiltaanmenot sekä erilaiset, yleensä melko lieväasteiset perinnölliset silmäsairaudet. Molempia on esiintynyt cairnterriereillä on pitkään, n. 10 %:lla rodun yksilöistä. Kummatkaan eivät ole yleistyneet viime aikoina, mutta molempien tilanteet toki vaativat tarkkaa seurantaa. Vakavista silmäsairauksista huolestuttavin on rodulle tyypillinen Ocular Melanosis, jota esiintyy jonkin verran. Tätä sairautta pyrkii tässä Jalostuksen

tavoiteohjelmassa vastustamaan aiempaa voimakkaammin jalostussuosituksin. Eturistisidevammojen määrä on lisääntynyt viime aikoina, mikä vaatii rotujärjestöltä selkeitä toimenpiteitä. Rotuyhdistys sisällyttää jalostussuosituksiinsa useita ristisidevammoja koskevia rajoituksia.

Rotujärjestö tuo jalostussuosituksiin Kennelliiton yleisen jalostusstrategian mukaisen suosituksen, jonka mukaan, jos jalostukseen valitaan yksilö, jonka lähisuvussa esiintyy vakavia sairauksia, tulee parituskumppaniksi valita terve yksilö, jonka lähisuvussa samaa sairautta tai vikaa ei esiinny (jatkossa ns. lähisukulaisuussääntö (25 %)). Sitä sovelletaan rodun vakavimpiin sairauksiin ja lisäksi useisiin rodussa esiintyviin ja/tai rodulle tyypillisiin elämänlaatua heikentäviin sairauksiin, kuten Ocular melanosis, Addisonin tauti, IMHA, perinnöllinen harmaakaihi, Legg Perthes ja PRA. Tässä JTO:ssa kirjataan myös sairauskohtaiset jalostussuositukset kaikkiin merkittäviin rodussa jossain määrin yleisesti esiintyviin sairauksiin. Jalostussuositusten laadinnassa on pyritty erityisesti huomioimaan uudistuneen ja uudistuvan eläinten hyvinvointilainsäädännön ja sen taustatöiden näkökohdat.

Ulkomuodollisesti rodun kokonaistilanne on hyvä. Cairnterrieriin ei kuulu liioiteltuja ominaisuuksia, joten ulkomuotojalostamiselle on terve perusta. Suurin osa suomalaisista koirista mahtuneekin avainsanojen luonnollinen ja liioittelematon alle. Ylilyöntejäkin tosin tavataan, etenkin näyttelykehissä. Etuosien puutteet sekä takaosissa liialliset kulmaukset sekä toisaalta jyrkät lantiot vaativat lisähuomiota jatkossa. Rotujärjestön näkökulmasta rotutyypillisten cairnterriereiden kasvattamisen edistämisen keskeisin keino on panostaa kasvattaja- ja tuomarikoulutukseen. Rototuntemuksen ja -ymmärryksen tasoa pyritään kaikin keinoin nostamaan.

Rodun tulevaisuus on kasvattajien ja harrastajien käsissä. Rotujärjestön tehtävänä on seurata kannan tilannetta ja jakaa tietoa kasvattajille ja rodun harrastajille. Tavoitteena on edistää cairnterrierin säilymistä rotutyypillisenä, terveenä, iloisena seurakoirana ja monipuolisena harrastuskoirana myös tulevaisuudessa.

Rodun jalostussuositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille ovat seuraavat:

Ikävaatimukset	Jalostustoimikunta ei suosittele käytettäväksi jalostukseen narttua, joka on alle 24 kuukauden ikäinen astutettaessa tai yli 4-vuotias saadessaan ensimmäiset pennut tai yli 8-vuotias saadessaan viimeiset pentunsa. Jalostustoimikunta ei suosittele käytettäväksi jalostukseen urosta, joka on alle 1,5 vuoden ikäinen astutushetkellä.
Läheinen sukusiitos	Jalostustoimikunta suosittelee yksittäisen yhdistelmän sukusiitosasteeksi alle 2,5 % ja enintään 6,25 % (laskettuna viiden sukupolven mukaan). Mikäli yksittäisen yhdistelmän sukusiitosaste viiden sukupolven mukaan laskettuna nousee yli 6,25 prosenttiin, on sen toteuttamiseksi kirjallisesti anottava lupa astutukselle rotujärjestön jalostustoimikunnalta.
Terveys	Rodun vakavimpien ja merkittävimpien rodulle tyypillisten elinikää lyhentävien sairauksien (*munuaisdyplasia, portosysteeminen shuntti, perinnölliset sydänsairaudet, IMHA*) kohdalla jalostukseen ei suositella yhdistelmiä, joissa yhdistelmän koirien lähisuvussa (sukulaisuussuhde 25 %) molemmin puolin esiintyy samaa sairautta. *Munuaisdysplasia*: Sairasta koiraa, sen jälkeläisiä, vanhempia (sairauden kantajia) ja täyssisaruksia ei suositella käytettäväksi jalostukseen. *Maksashuntti*, perinnölliset sydänsairaudet, IMHA: Sairasta koiraa ei suositella jalostukseen. Jos koira tuottaa kaksi/toisen sairasta jälkeläistä – samassa tai eri yhdistelmässä, se suositellaan suljettavaksi pois jalostuksesta. *MVD:tä ja maksashuntti- ja MVD-epäilyjä* käsitellään kuten todettua maksashunttia. Jalostukseen käytettävän koiran, myös tuontikoiran, tulee olla sappihappotestattu ainakin kerran elämässään ennen astutusta (tulos viitealueella). Ulkomainen lainauros voi astua yhden nartun ilman, että sillä on sappihappotulosta, mutta 2. yhdistelmästä eteenpäin sen suositellaan olevan sappihappotestattu ennen astutusta. Mikäli narttu

	astutetaan ulkomailla ulkomaalaisomistuksessa ja ulkomailla asuvalla uroksella, riittää, että vain narttu on sappihappotestattu. Merkittävimpien rodulle tyypillisten, vakavien elämänlaatua heikentävien sairauksien (*Ocular melanosis, Addisonin tauti*) kohdalla jalostukseen ei suositella sairasta koiraa eikä yhdistelmiä, joissa yhdistelmän koirien lähisuvussa (sukulaisuussuhde 25 %) molemmin puolin esiintyy samaa sairautta. Koiran, jonka vanhemmalla on todettu Ocular melanosis, silmätarkastustulos on voimassa vuoden kerrallaan loppuelämän ajan. *Merkittävät elämänlaatua heikentävät sairaudet, joilla on geneettinen tausta, ja joissa tutkimustulokset osoittavat sairauden vakavuuden asteen* *Patellaluksaatio*: 1-polvinen koira suositellaan yhdistettäväksi vain 0-polviseen, 2-, 3- ja 4-polvisia ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Polvitulos määräytyy aina heikomman polven mukaisesti. Virallisen polvitutkimuksen alaikäraja on 1 vuosi. Alle 3-vuotiaana koiralle tehty tutkimus on voimassa kaksi vuotta lausuntopäivästä. Yli 3-vuotiaana tehty tutkimus on voimassa pysyvästi. Ulkomainen lainauros voi astua yhden nartun ilman, että sillä tulee olla hyväksyttyä, virallista silmä- tai polvitarkastustulosta. Mikäli urosta käytetään useammalle nartulle, tulee sillä olla hyväksytty, virallinen silmä- ja polvitarkastustulos, jotta yhdistelmät voidaan hyväksyä kerhon pentuvälitykseen. Mikäli narttu astutetaan ulkomailla ulkomaalaisomistuksessa ja ulkomailla asuvalla uroksella, riittää, että nartulta viralliset silmä- ja polvitarkastuslausunnot. *Spondyloosi*: koiraa, jolla todetaan primaari spondyloosi (nuorella, 1-6v koiralla) ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Koiraa, jolla on todettu lievä spondyloosi (SP1), suositellaan yhdistettäväksi jalostuksessa spondyloosin osalta terveen (SP0) koiran kanssa. *Lonkkanivelen kasvuhäiriö:* D- ja E-lonkkaisia koiria ei suositella käytettäväksi jalostukseen. C-lonkkaisia koiria voi käyttää jalostukseen, mutta ne suositellaan yhdistettäväksi A- tai B-lonkkaiseen. *Välimuotoinen lanne-ristinikama*: LTV1-LTV4 koiria voi käyttää jalostukseen, mutta ne suositellaan yhdistettäväksi LTV0-koiraan. Oirehtivia koiria ei tule käyttää jalostukseen. *Muut merkittävät elämänlaatua heikentävät sairaudet* *Ristisidevammat, Legg-Perthes*: Sairasta koiraa ei suositella jalostukseen. Jos koira tuottaa kaksi (toisen) sairasta jälkeläistä eri yhdistelmissä, koira suositellaan suljettavaksi pois jalostuksesta. Jos koiran lähisuvussa (sukulaisuussuhde 25 % tai yli) useita ristisidevamma/ Legg Perthes -tapauksia, parituskumppanin lähisuvussa ei tule esiintyä vastaavaa. *Epilepsia, Perinnöllinen harmaakaihi eli hereditäärinen katarakta (HC)***:** Sairasta koiraa ei suositella jalostukseen. Jos koira tuottaa kaksi/toisen sairasta jälkeläistä – samassa tai eri yhdistelmässä, se suositellaan suljettavaksi pois jalostuksesta. Jalostukseen ei suositella yhdistelmiä, joissa yhdistelmän koirien lähisuvussa (sukulaisuussuhde 25 % tai yli) molemmin puolin esiintyy samaa sairautta. *Allergiat, atooppinen ihottuma:* Sairasta koiraa ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Jos koira tuottaa kaksi jälkeläistä eri yhdistelmissä, se suositellaan suojettavaksi pois jalostuksesta. *Kilpirauhasen vajaatoiminta, haiman vajaatoiminta, diabetes, muut autoimmuunisairaudet, Cushingin tauti:* Sairasta koiraa ei suositella jalostukseen. Jos koira tuottaa kaksi sairasta jälkeläistä, se suositellaan suljettavaksi pois jalostuksesta. *Silmäsairaudet* Jalostukseen käytettävien koirien tulee olla astutushetkellä virallisesti silmätarkastettuja ja merkittävien, perinnöllisten silmäsairauksien osalta terveiksi todettuja. Alle 6-vuotiaana tarkastetun koiran silmätutkimustulos ei saa olla astutushetkellä kahta vuotta vanhempi. Mikäli koiran jommallakummalla vanhemmalla on todettu Ocular Melanosis, on sen silmätarkastustulos voimassa vuoden kerrallaan koko loppuelämän ajan. Epäilyttävä- tai avoin-lausunnon saanutta koiraa ei suositella käytettäväksi jalostukseen ennen kuin se eläinlääkärin määrittelemän seuranta-ajan jälkeen tutkitaan uudelleen ja todetaan sairauden osalta terveeksi. Tämä koskee myös edellä kuvattuja Ocular melanosis ja perinnöllinen harmaakaihisairauksia. *Ylimääräiset ripset:* koiraa, jolla on todettu *distichiasis*, voi käyttää jalostukseen, mutta se suositellaan yhdistettäväksi terveeseen kumppaniin kanssa. Koiraa, jolle distichiasis kuitenkin aiheuttaa selkeitä oireita, ei tule käyttää jalostukseen. Koiraa, jolla on todettu ektooppinen cilia, ei tule käyttää jalostukseen. *Sarveiskalvon dystrofia:* koiraa, jolla on todettu pinnallinen dystrofia ja usein myös koiraa, jolla on todettu stromaalinen dystrofia, voi käyttää jalostukseen. Koiraa, jolla on todettu endoteliaalinen dystrofia, ei tule käyttää jalostukseen. *PPM*: koiraa, jolla on diagnosoitu PPM iris-iris voi käyttää jalostukseen. Vakavampia PPM-muotoja iris-linssi ja iris-kornea ei tule käyttää jalostukseen. *Verkkokalvon kehityshäiriö (RD): mRD- ja gRD*-koiria voi käyttää jalostukseen, mutta ne suositellaan yhdistettäväksi terveeseen parituskumppaniin. *tRD*-koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

	Puutteellinen kyynelkanavan aukko: koiraa voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen, mutta se suositellaan yhdistettäväksi terveeseen parituskumppaniin. *PRA:* sairasta koiraa, sen vanhempia eikä pentuesisaruksia ei suositella jalostukseen. Mikäli koiran lähisuvussa esiintyy PRA-tapaus, ei jalostuksessa yhdistelmän toisella puolella lähisuvussa (vähintään 25 % sukulaisuussuhde) tule esiintyä PRA:ta. *Muut perinnölliset silmäsairaudet*: noudatetaan Kennelliiton sairautta koskevia jalostussuosituksia. *Yhden geenin välityksellä periytyvät sairaudet* *Kraniomandibulaarinen osteopatia, CMO*: sairasta koiraa ei suositella jalostukseen. Sairaus tulee todentaa geenitestillä. Pentuesisarusta ja vanhempaa voi käyttää jalostukseen, jos geenitestillä todetaan, että se ei ole kantaja. Lähisukulaista (sukulaisuussuhde vähintään 25 %) voi käyttää jalostukseen, jos geenitestillä todetaan, ettei se ole kantaja. Vikageenin kantajaa ei suositella jalostukseen. *Hemofilia A ja hemofilia B*: Sairasta koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Pentuesisaruksista narttuja eikä koiran emää suositella jalostukseen. Lähisukulaisnarttua voi käyttää jalostukseen, jos sairaus on vikageenitestillä todennettu eikä ko. lähisukulaisnartulla ole todettu vikageeniä. *Globoidisoluinen leukodystrofia GCL* ja *Pyruvaattikinaasin puutos PKD*: Sairasta koiraa eikä sen vanhempia tule käyttää jalostukseen. Sairaus tulee todentaa geenitestillä. Pentuesisarusta ja vanhempaa voi käyttää jalostukseen, jos geenitestillä todetaan, että se ei ole kantaja. Lähisukulaista (sukulaisuussuhde 25 % tai yli) voi käyttää jalostukseen, jos geenitestillä todetaan, että se ei ole kantaja. Sairauksien vakavuuden vuoksi vikageenin kantajia ei suositella jalostukseen. *Makrotrombosytopenia:* Sairasta koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Pentuesisarusta ja vanhempaa voi käyttää jalostukseen, jos geenitestillä todetaan, ettei se ole kantaja, tai jos se on kantaja, yhdistämällä se geenitestillä ei-kantajaksi varmennettuun kumppaniin. Lähisukulaista (> 25 %), joka on geenitestillä ei-kantajaksi todettu, voi käyttää jalostukseen. Myös lähisukulaista, joka todetaan kantajaksi, voi käyttää jalostukseen, jos geenitestillä todetaan, että se ei ole kantaja, mikäli se yhdistetään geenitestillä ei-kantajaksi todettuun kumppaniin. *Suun alueen sairaudet ja viat* Jalostukseen käytettävällä koiralla ei tule olla koiran hyvinvointia haittaavaa purenta- virhettä. Mikäli jalostukseen käytetään koiraa, jolla on leukaluuperäinen purentavika (yläpurenta, alapurenta, leukojen epäsymmetria) tai jolla on merkittäviä hammaspuutoksia, tulee parituskumppanilla olla rotumääritelmän mukainen hampaisto ja purenta. Myös lähisukulaisten mahdolliset purentaongelmat on hyvä huomioida parituskumppanin valinnassa. Jos koiralla, varsinkin nuorella koiralla, on todettu hyvästä suu- ja hammashygieniasta huolimatta etenevä parodontiitti, tulisi se ottaa huomioon jalostusvalinnoissa. Jos parodontiittia esiintyy koiran sukulinjassa laajemmin, suositellaan, että valittaisiin terve parituskumppani, jonka sukulinjassa ei esiinny parodontiittia.
Lisääntyminen, lisääntymiselinten viat, poikkeamat ja sairaudet	Jalostukseen käytettävät koirat pystyvät lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan pentujaan. Narttua ei tule käyttää jalostukseen, jos sillä on *emättimen väliseinä*, joka jonka poistaminen vaatisi kirurgisen toimenpiteen. Kahdesti *keisarileikattua* narttua ei tule käyttää jalostukseen eikä narttua, jolla on heikko tai heikentynyt *hoivavietti*. Urosta ei tule käyttää jalostukseen, jos sillä on *kivesvika*. Koiraa ei tule käyttää jalostukseen, jos sille on tehty *kirurginen toimenpide lisääntymiselinten alueella* (esim. kiveskasvain, maitorauhaskasvain). Koiraa ei tule käyttää ´jalostukseen, jos sillä on *heikentynyt/matala sukupuolivietti*.
Muut sairaudet ja viat	Koiraa, jolla on *häntämutka*, joka ei johdu onnettomuudesta (tai vastaavasta), ei tule käyttää jalostukseen.
Ulkomuoto- ja näyttely-vaatimukset	Edellytetään, että jalostukseen käytettävä koira on palkittu kaksi kertaa näyttelyssä laatuarvostelussa vähintään maininnalla erittäin hyvä (EH) kahdelta eri tuomarilta tai hyväksytty kerhon virallisessa jalostustarkastuksessa. Kerhon epävirallisessa näyttelyssä saatu kunniapalkinto (KP) vastaa virallisen näyttelyn EH-mainintaa, mikäli tuomarina toimii rodulle pätevöity ulkomuototuomari tai ansioitunut rodun kasvattaja. Rotujärjestön poikkeusluvalla voidaan jalostukseen hyväksyä koira, jolla on yksi vähintään erinomainen tulos (ERI) virallisesta näyttelystä. Poikkeuslupa koskee vain yhtä pentuetta. Käytettäessä koiraa jalostukseen uudestaan suositellaan, että sillä on hyväksyntä virallisesta jalostustarkastuksesta tai kaksi laatuarvostelun vähintään erittäin hyvä -mainintaa (EH) kahdelta eri tuomarilta.
Luonne-vaatimukset	Jalostuksessa suositaan koiria, joilla on rodunomainen luonne ja käyttäytyminen. Koiria, jotka osoittavat jokapäiväisissä tilanteissa (usein tai aina) liiallista toimintakykyä merkittävästi haittaavaa epävarmuutta tai pelkoa esim. voimakkaita ääniä, vieraita ihmisiä, tilanteita ja muita eläimiä kohtaan, ja johon liittyy huomattavan hidas palautuminen ja merkittävä haitta jokapäiväisessä elämässä, ei suositella jalostukseen. Kyse voi olla esim. äänipelokkuudesta (ilotulitus- ja ukkospelokkuus), alustapelokkuudesta tai muusta pelokkuudesta. Luonnetestissä hermorakenteesta hylätyn tai -2 tai -3 –tuloksen saaneita koiria ei suositella jalostukseen.

	Selvästi arkaa, heikkohermoista tai vihaista koiraa ei tule käyttää jalostukseen.
Jalostuskäyttö	Suositellaan, ettei yhdenkään koiran elinikäinen jälkeläismäärä ylitä n. 3 % rodun populaatiossa yhden sukupolven (4 vuotta) jaksolla syntyneistä pennuista. Yhdelle koiralle suositellaan elinikäiseksi jälkeläismääräksi korkeintaan 40 jälkeläistä (viimeinen pentue kuitenkin kokonaisuudessaan). Urosten jalostuskäyttö Uroksella tulee olla korkeintaan 3 pentuetta yhden kalenterivuoden aikana. Seuranta perustuu pentujen syntymävuoteen ja alkaa sen vuoden alusta, joka seuraa jalostuksen tavoiteohjelman hyväksymisvuotta. Kuitenkin kolmeen ikävuoteen mennessä uroksella tulee olla yhteensä korkeintaan 4 pentuetta. Narttujen jalostuskäyttö Nartulla voidaan teettää enintään viisi pentuetta siten, että nartun edellisestä penikoimisesta on oltava pentueen syntyessä kulunut vähintään 10 kuukautta. Nartun, joka synnyttää ensimmäisen kerran, tulee olla korkeintaan 4-vuotias. Nartulla tulee olla korkeintaan 5 pentuetta eliniän aikana.

Taulukko 1. Cairnterrierien jalostussuositukset tämän JTO:n hyväksymisestä lähtien, 2026-2030

2. Rodun tausta

Kukaan ei ole vielä onnistunut selvittämään tarkalleen missä ja milloin myöhemmin cairnterrierinä tunnettu rotu sai alkunsa. Joka tapauksessa tiedetään, että cairnterrieri on yksi vanhimmista puhtaasti brittiläisistä terrieriroduista. Rodun syntysijoina pidetään Luoteis-Skotlantia, erityisesti Skyen saarta ja Länsi-Hebridejä. Saarten alueella muodostui tunnistettava matalajalkaisten terrierien populaatio, joista aikanaan kehittyi ja kehitettiin modernit skotlantilaiset terrierirotumme. Ensimmäiset maininnat alueen ”maakoirista”, joita käytettiin kettujen ja mäyrien ja metsästykseen, ajoittuvat jo 1500-luvulle. Varhaisimmat kuvat ja kuvaukset skotlantilaisista, cairnterrieriä selvästi muistuttavista työskentelevistä terriereistä sijoittuvat lähes 300 vuoden päähän 1700-luvulle[1].

Kuva 1. Sir Edwin Landseerin piirros Vixen-koirastaan

[1] Carter, C., 1995.

2.1. Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

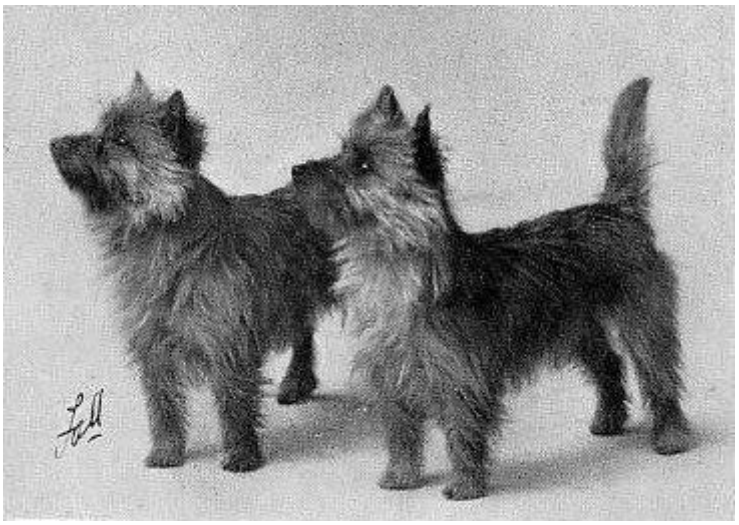
Vanhin varmasti cairnterrieriksi tiedetty sukuhaara ulottuu 1770-luvulle Skyen saarelle. Varhaisina vuosisatoina rotua pidettiin ja kasvatettiin vain sen työskentelyominaisuuksien vuoksi. Varhaisia cairnterrierejä käytettiin luolakoirina saukkojen, kettujen, mäyrien ja muiden pienpetojen metsästyksessä. Tyypillisesti ne toimivat pieninä ajueina. Osa koirista meni maan alle painostaen saaliseläintä ulos haukkuen, hyökkäyksin ja näykkien. Toisten tehtävänä oli odottaa ulostuloaukkojen luona, valmiina nappaamaan pakoon pyrkivät saaliit. Toisinaan saalis tapettiin jo luolassa, mutta päätarkoitus ja tavoite oli saada saalis ulos luolasta metsästäjän ammuttavaksi. Ketterä ja sitkeä pieni terrieri oli omiaan toimimaan ahtaissa pesäluolissa, kallionkoloissa ja kivikoissa, jonne ihmisillä ei ollut pääsyä. Ulkomuodolla ei ollut merkitystä, kunhan koira toimi hyvin sille tarkoitetuissa tehtävissä. Tehokas työskentely ankarissa olosuhteissa monipuolisena pikkupetojen metsästäjänä edellytti kuitenkin tiettyjä ulkomuodollisia ja luonteen ominaisuuksia, jotka pikkuhiljaa vakiintuivat populaatioon. Rodulle kehittyi tietty rakenteellis-toiminnallinen tyyppi: rotutyyppi, joka soveltui parhaiten vallitseviin olosuhteisiin ja tehtäviin. Tätä työkoiran tervettä ja vuosisatojen testeissä toimivaksi todettua tyyppiä on haluttu cairnterrierin kasvatuksessa vaalia tähän päivään asti.

Kuva 2. Skotlantilaisia työkoiria. Keskellä joukko terrierejä, joissa on sekä cairnterrierin että skotlanninterrierin piirteitä. Kuva 1800-luvulta

Modernin carirnterrierin juuret lienevät vanhojen skotlantilaisten sukujen kuten Waternishin MacDonalds'n, Drynochin McLeodsien ja Kibriden McKinnoneiden työkoirissa. (Waternish, Drynoch ja Kibride ovat Skyen saarella ja ko. suvut ovat skotlantilaisia klaaneja). Jokaisella kartanonherralla ja riistanvartijalla oli oma terrierilauma metsästystä ja kotipiirin rottien ja hiirten hävittämistä varten. Edellä mainittujen sukujen terriereistä löytyy mainintoja ja kuvauksia 1800-luvulta alkaen ja ne liittyvät läheisesti rodun kantakoiriin.

1900-luvun alussa muutkin kuin skotlantilaiset maanomistajat kiinnostuivat Ylämaiden työskentelevistä terriereistä ja niiden kasvattamisesta. Rodun merkittävimpänä pioneerina pidetään Alastair Campbellia, joka ihastui rotuun Skotlannin-matkoillaan ja hankki itselleen joukon jalostuskoiria. Alussa näitä koiria esitettiin näyttelyissä ja rekisteröitiin lyhytkarvaisena tai pystykorvaisena skyenterrierinä, mikä luonnollisesti kuumensi tunteita skyenterrieriharrastajien parissa. Tavoite oli kuitenkin saada rodulle tunnettavuutta kokonaan uutena terrierirotuna. Campbellin ja muiden rodun harrastajien ponnistelut palkittiin lopulta vuonna 1910, kun cairnterrieri sai virallisen rotustatuksen ja nimensä. Ensimmäinen rotumääritelmä laadittiin 1911 ja seuraavana vuonna Englannin Kennel Club myönsi rodulle sertifikaattioikeudet ja avasi sille oman erillisen rekisterin. Mainittakoon, että valkoisten länsiylämaaterrierien ja cairnterrierien risteyttäminen oli sallittua vuoteen 1925 asti[2]. Muistona yhteisestä historiasta saattaa vielä nykyäänkin syntyä valkoisia tai valkoläikkäisiä cairnterrierin pentuja. Kyseessä on kuitenkin rodulle virheellinen väritys.

Kuva 3. Brocaire Hamish Gesto & Brocaire Jura 1923

Virallisen statuksen saavuttamisen jälkeen alkoi rodun jalostuminen lähinnä seurakoiraksi. Cairnterrierin alkuperäisiä käyttöominaisuuksia ei ole pyritty tietoisesti hävittämään tai säilyttämään, mutta niillä ei ole ollut suurta merkitystä rodun kasvatustyössä koko sen virallisen historian aikana.

Vuosien saatossa cairnterrierin rotumääritelmää on hiottu useaan otteeseen. Nykyinen versio on vuodelta 1987. Yhdysvalloissa cairnterrierillä on amerikkalainen rotumääritelmä, joka poikkeaa jossain määrin FCI:n määritelmästä. Rodussa ei tunneta käyttötarkoituksen mukaan jakautuneita eri linjoja. Epävirallisesti puhutaan amerikkalaisesta (pieni, matala, lyhytrunkoinen), ruotsalaisesta (tyylikäs, linjakas, voimakkaammin erityisesti takaa kulmautunut, pitkäkaulainen) ja brittiläisestä (luonnollinen, liioittelematon, työkoiramainen) tyypistä. Kyse on kuitenkin kärjistyksistä, ja tyyppivariaatiota löytyy kaikista rodun populaatioista kotimaasta riippumatta.

[2] Beynon J.W.H, Fisher A., Wilson P.,1988, ss. 19-33.

2.2. Rodun historia Suomessa

Ensimmäinen cairnterrieri Suomessa oli Fergus of Harelands. Sen toi Englannista paronitar Frances Ramsey vuonna 1933. Ensimmäinen cairnkasvattaja Suomessa oli merikapteenin rouva Hjördis Mannelin. Vuonna 1934 Mannelin tuotti Englannista kaksi narttua: Blencathra Flamen ja Blencathra Judyn. Molemmat saivat pentuja ja siitä alkoi ensimmäisen suomalaisen cairnkennelin, kennel av Scandian, työ cairnien parissa. Mannelin jatkoi tuomalla vielä kaksi narttua Englannista sekä yhden nartun ja uroksen Ruotsista vuonna 1937.[3]

Sodan yli selviytyi vain yksi uros, SF MVA Mikael, jota sodan jälkeen käytettiin kolmasti siitokseen. Tuontikoiria oli tuossa vaiheessa kolme. Sodan jälkeen cairnterrierin kasvatus alkoi useamman kasvattajan voimin. Englannista tuotiin uusia jalostuskoiria, samoin Ruotsista, Tanskasta ja Ranskasta. Vuonna 1955 Suomessa oli 40 urosta ja 20 narttua, joista neljä narttua ja yksi uros olivat tuontikoiria. 1960-luvulla tuotiin useita uroksia ja narttuja Englannista ja muutamia Ruotsista. 1960-luvulla cairnterrierejä rekisteröitiin Suomessa noin 50 vuosittain. Kun 1974 perustettiin rotua harrastava yhdistys Cairnterrierikerho r y, rekisteröintejä oli jo 100 vuodessa.

1980-luvun puolivälissä runsastuivat tuonnit Ruotsista ja narttuja käytiin astuttamassa sikäläisillä uroksilla. Näiden koirien jälkeläisten vaikutus on nykykannassamme merkittävä. 1990-luvulla cairneja tuotiin pääasiassa Ruotsista, Tanskasta ja Brittein saarilta. 2000-luvulla joitakin koiria on tuotu myös Keski-Euroopasta, lähinnä Hollannista ja Saksasta. Nykyään cairn on noussut rekisteritilastoissa terrieriryhmän kärkikolmikkoon ja nauttii tasaisesta suosiosta. Huippuvuonna 2008 cairneja rekisteröitiin 571. Vuosittaisten rekisteröintien määrä näyttäisi asettuneen n. 250 ja 350 yksilön välille.

3. Järjestöorganisaatio ja sen historia

Cairnterrierikerho ry perustettiin vuonna 1974. Kerho hyväksyttiin rotua harrastavaksi yhdistykseksi, joka toimi aluksi Suomen Terrieriklubissa. Vuonna 1979 Suomen Kennelliitto myönsi kerholle rotujärjestön aseman. Perustamisvuonna ilmestyi ensimmäinen Cairn-lehti. Toimintakertomuksen mukaan vuoden 1974 lopussa kerhossa oli 163 jäsentä sekä 9 tuomarijäsentä. Vuonna 1973 cairnterrieri oli 100 rekisteröinnillä neljänneksi eniten rekisteröity terrierirotu Suomessa.

Jäsenmäärä kasvoi tasaisesti, ja vuonna 1995 ylitettiin 1000 jäsenen raja. Vuoden 2005 lopussa alettiin lähestyä 1400 jäsenen kokonaismäärää. Vuoden 2025 lopussa jäseniä oli 1335, joista perhejäseniä 40 ja kunniajäseniä 12.

3.1. Hallitus

Cairnterrierikerhon asioita hoitaa yhdistyksen sääntöjen mukaan hallitus, johon kuuluu kahdeksi vuodeksi valittu puheenjohtaja ja kuusi muuta kahdeksi vuodeksi valittua

[3] Cairnterrierikerhon ry.:n aineistot

varsinaista jäsentä. Heistä puolet on vuosittain erovuorossa. Lisäksi hallituksessa on kaksi vuodeksi valittua varajäsentä. Hallitus valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan, sihteerin ja rahastonhoitajan. Hallitus voi nimetä myös muita tarvittavia toimihenkilöitä. Hallituksen toimintakausi on kalenterivuosi.

Hallituksen tehtävänä on hoitaa Cairnterrierikerhon kirjanpito, kirjeenvaihto ja muut juoksevat asiat. Hallitus kutsuu koolle kerhon kokoukset, valmistelee kokouksissa käsiteltävät ja sääntöjen mukaan esitettäväksi määrätyt asiat sekä toimeenpanee tehdyt päätökset. Hallitus myös päättää jäsenten ottamisesta ja erottamisesta. Se edustaa rotujärjestöämme ja päättää kerhon edustajista Suomen Kennelliiton kutsumissa tilaisuuksissa ja kokouksissa.

3.2. Jalostustoimikunta

Jalostustoimikunta toimii Cairnterrierikerhon hallituksen alaisuudessa. Hallitus valitsee jalostustoimikuntaan kolmeksi vuodeksi vähintään neljä varsinaista jäsentä, joiden lisäksi jalostustoimikunnassa toimii myös ulkomuototuomarijäsen tai -jäseniä. Kerhon hallitus voi valtuuttaa myös muita kerhon jäseniä kokoamaan jalostukseen liittyvää tietoa. Jalostustoimikunnan jäsenten tulee olla täysi-ikäisiä Cairnterrierikerho ry:n jäseniä. Heiltä edellytetään rodun, sen historian, käyttötarkoituksen ja anatomian vahvaa hallintaa sekä jalostuksen pääperiaatteiden tuntemusta (vähintään jalostusneuvojan peruskurssin suorittamista). Heidän tulee toimia omassa koiranpidossaan moitteettomasti ja sitoutua rotuyhdistyksen edustamiin arvoihin. Jäseniltä vaaditaan myös yhteistyökykyä, luottamuksellisuutta ja objektiivisuutta toiminnassaan.

Jalostustoimikunnan puheenjohtaja on vastuussa jalostustoimikunnan kokonaistoiminnasta, tiedottamisesta, jalostustoimikunnan talousarvion toteutumisesta ja valvoo jalostustoimikunnan jäsenten toimintaa. Puheenjohtajan tehtävänä on kutsua toimikunta koolle.

Jalostustoimikunnan sihteeri ottaa vastaan jalostustiedustelut, välittää ne asianomaisille sekä huolehtii postituksista. Sihteeri laatii pöytäkirjat kokouksista sekä hoitaa muut kirjalliset työt.

Jalostustoimikunnan muut jäsenet toimivat vastuualueiden populaatio, luonne- ja käyttöominaisuudet, terveys ja ulkomuoto parissa. Jäsenet seuraavat, keräävät tietoa ja organisoivat oman vastuualueensa projekteja ja laativat tarvittaessa raportteja, artikkeleita ja jalostusehdotuksia niitä kysyville.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on tiedottaa ja neuvoa jäsenistöä, kerätä ja hyödyntää saatavilla olevaa tietoa rodun tilanteesta Suomessa ja muissa maissa, seurata rodun tasoa, kartoittaa ja vastustaa perinnöllisiä sairauksia, laatia tavoite- ja toimintaohjelmia, sekä huolehtia yhteydenpidosta ja tietojen vaihdosta. Jalostustoimikunta kerää ja käsittelee sille esitetyt jalostussuunnitelmat (jalostustiedustelut) ja järjestää jalostustarkastuksia. Toimikunta opastaa, ohjaa ja neuvoo jäsenistöä jalostukseen liittyvissä asioissa ja antaa jalostusneuvontaa kaikille sitä pyytäville.

Toimikunta vastaa antamistaan ohjeista kokonaisuutena, eikä yksittäisellä jäsenellä ole oikeutta antaa lausuntoja. Jalostustoimikunnan toimintaa ohjaavat Kennelliiton jalostustoimikunnille laatimat ohjeet, rotukohtainen jalostuksen tavoiteohjelma (JTO) sekä jalostustoimikunnan säännöt.

4. Rodun nykytilanne

Kukaan ei tarkalleen tiedä suomalaisen kannan suuruutta, mutta arviona on esitetty n. 4000-4500 koiran populaatiota. Luku perustuu karkeasti vuosien 2012-2023 syntyneiden pentujen määrään ja rodun keski-ikään (n. 12 vuotta). Populaatio Suomessa on jonkin verran pienentynyt viimeisen noin 10 vuoden aikana. Rodun rekisteröinnit pysyttelivät 90-luvun puolesta välistä 2000-luvun alkupuolelle 300 - 400 yksilön vuositasolla, mutta nousivat vuodesta 2004 alkaen yli neljän sadan. Kymmenvuotisjaksolla 2004-2013 rekisteröitiin keskimäärin n. 470 cairnia vuodessa. Sen jälkeen rekisteröinnit ovat vähentyneet niin, että viimeisimmällä kymmenvuotisjaksolla 2015-2024 rekisteröitiin vuosittain melko tasaisesti keskimäärin noin 300-310 cairnia. Vuonna 2023 rekisteröintejä oli 299 ja vuonna 2024 278.

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rotu on lukumääräisesti kohtalaisen suuri ja tuontikoirilla on suuri rooli rodun kasvatustyössä Suomessa. Siitä huolimatta on viime vuosina – maailmanlaajuisestikin – ollut havaittavissa tiettyjen paljon käytettyjen sukulinjojen yleistyminen jalostukseen käytettävien koirien sukutauluissa. Rotuyhdistys pitää yhtenä tärkeänä tavoitteenaan populaation perinnöllisen monimuotoisuuden säilymistä, varsinkin kun cairnterrierin kasvatustyö on jo varhaisina vuosina perustunut tiukkaan sukusiitokseen ja menestyneiden jalostusmatadorien laajaan käyttöön.

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geeniversioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin eriperintäisyyttä, eli samasta geenistä on kaksi erilaista alleelia. Se lisää yksilöiden yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Nykyään sukusiitoksen riskit tunnetaan ja tunnustetaan ja sitä pyritään yleisesti välttämään jalostuksessa. Silti suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole.

Monimuotoisuuden turvaamiseksi Kennelliitto suosittelee suurilukuisille roduille, joihin cairnterrierikin Suomessa kuuluu, että yksittäisen koiran elinikäinen jälkeläismäärä olisi enintään 2-3 % rodun neljän vuoden rekisteröinneistä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi olla suurilukuisissa roduissa 4-6 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin[4].

4.1.1. Populaation rakenne ja sukusiitos

Taulukosta 2 nähdään, että rodun rekisteröinnit ovat viime vuosina olleet keskimäärin hieman runsaat 300 koiraa vuodessa. Rekisteröinnit ovat pysyneet suunnilleen ennallaan tai hieman vähentyneet viimeisellä viisivuotisjaksolla 2020-2024. Tuolloin rekisteröitiin keskimäärin 307 koiraa vuodessa, edellisellä viisivuotisjaksolla (2015-2019) keskimäärin 310 koiraa vuodessa. Cairnien rekisteröinnit ovat olleet viime vuosina selvästi matalammalla tasolla myös kuin noin 15-20 vuotta sitten. Rodun populaatio on pienentynyt noihin vuosiin verrattuna.

Vuosina 2021-2024 rekisteröitiin yhteensä 1231 cairnterrieriä. Yksittäisen koiran elinikäinen jälkeläismäärä saisi olla korkeintaan 3 % tästä rekisteröintimäärästä eli 37. Toisen polven jälkeläisiä saisi vastaavasti olla enintään 74.

	2024	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**	**2015**
Pennut (kotimaiset)	266	290	275	356	295	266	307	283	355	310
Tuonnit	12	9	6	17	8	6	6	3	10	6
Rekisteröinnit yht.	278	299	281	373	303	272	313	286	365	316
Pentueet	62	70	61	84	70	65	75	69	88	81
Pentuekoko	4,3	4,1	4,5	4,2	4,2	4,1	4,1	4,1	4,0	3,8
Kasvattajat	34	36	33	46	37	40	41	47	56	54
Jalostukseen käytetyt eri urokset										
-kaikki	40	46	38	48	47	42	46	49	52	48
-kotimaiset	18	23	25	28	34	27	31	30	33	32
-tuonnit	18	20	13	18	13	11	11	12	16	13
-ulkomaiset	4	3	0	2	0	4	4	7	3	3
-keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v3kk	3v4kk	3v10kk	4v8kk	4v3kk	4v5kk	4v3kk	4v6kk	3v11kk	4v3kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut										
-kaikki	61	69	61	83	70	65	72	68	86	80
-kotimaiset	55	65	54	74	66	63	69	63	80	76
-tuonnit	6	4	7	9	4	2	3	5	6	4
-keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v8kk	3v4kk	3v9kk	3v9k	3v10kk	3v10kk	3v5kk	3v8kk	3v5kk	3v7kk
Isoisät	73	77	75	89	79	73	79	82	94	85
Isoäidit	80	100	87	103	93	88	96	100	111	112
Sukusiitos%	0,88%	1,07%	0,93 %	1,09 %	1,93%	1,28 %	1,58%	1,42 %	1,40 %	1,27 %

Taulukko 2. *Vuositilasto: rekisteröinnit.*
Lähde: Suomen Kennelliitto, KoiraNet Jalostustietojärjestelmä

[4] https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja. K. Mäki, 5.8.2013

Sukusiitosaste on merkittävä populaation elinvoimaan ja terveyteen vaikuttava käsite. Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen (samaperintäinen) ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia (eriperintäisiä), jolloin haitalliset resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu tismalleen saman taustainfon perusteella. Tuontikoirien ja ulkomaisten koirien jalostuskäyttö usein laajentaa rodun geenipoolia, kun ulkomaisten koirien taustalla on erilaista geneettistä materiaalia kotimaisiin koiriin verrattuna. Jos koiralla on tuontivanhemmat, Koiranetin sukusiitosaste on silti aliarvio todellisesta tilanteesta, koska se on laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan. Sen kehittymissuunta on kuitenkin tärkeä. Jalostuksessa suositellaan viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %:n.

Suomalaisessa cairnterrieripopulaatiossa yhdistelmien sukusiitosasteiden vuotuiset keskiarvot ovat pysyneet matalina melko tasaisesti koko 2000-luvun alun ajan. Ne ovat kuitenkin edelleen laskeneet erityisesti viimeisen viiden vuoden aikana. Vuosittaisen sukusiitosasteen keskiarvo oli keskimäärin 1,05 % vuosina 2020-2024. Edeltävillä viisvuotisjaksoilla vastaavat luvut olivat 1,52 % (2015-2019) ja 1,72 % (2010-2014). Tähän lienee eniten vaikuttanut tuontiurosten voimakas käyttö jalostukseen viime vuosina. Yksittäisten yhdistelmien osalta voidaan todeta, että kasvattajat käyttävät läheistä sukusiitosta harvoin. Jopa serkusparitukset ovat satunnaisia. Toisaalta on todettava, että yksikin voimakasta sukusiitosta harjoittava kennel nostaa vuotuista keskiarvoa, etenkin jos pentueita on vuoden aikana useampia. Rodun edellisessä jalostuksen tavoiteohjelmassa suositeltiin yksittäisen yhdistelmän sukusiitosasteeksi alle 2,5 % ja enintään 6,25 % viiden sukupolven mukaan laskettuna. Tämä näyttäisi taulukon 1 perusteella myös hyvin toteutuneen.

Tuontikoirien osuus vuotuisista rekisteröinneistä on pysynyt melko matalalla, noin 1-4 %:n tasolla vuosina 2015-2024. Tuontikoirien ja ulkomaisten koirien osuus jalostukseen käytetyistä uroksista on sen sijaan noussut aivan viime vuosina. Vuonna 2024 yli puolet jalostukseen käytetyistä eri uroksista oli tuontikoiria ja ulkomaisia uroksia. Vaikka jalostuskäytön nopea keskittyminen tuotuihin uroksiin vaikuttaa suotuisasti sukusiitoasteseen, se vaikuttaa negatiivisesti tehollisen populaation laajenemiseen ja isät-emät-suhdeluvun nousuun. Jalostuskäytön keskittymiseen varsin harvoihin tuontiuroksiin voi liittyä myös terveysriskien suurentuminen, mikäli tuontikoirien terveystaustasta ei ole paljoakaan tietoa.

4.1.2.Jalostuspohja

Taulukosta 3 nähdään, että rodun tehollinen populaatiokoko on laskenut melko tasaisesti

vuodesta 2015 lähtien, kun se sitä ennen se nousi yli 10 vuoden ajan. Kennelliiton KoiraNetin laskukaavan mukaan rodun tehollinen populaatio (per sukupolvi) oli 208 vuonna 2024.

Suluissa oleva prosenttiluku on tehollisen populaatiokoon osuus maksimista. Tämä lukema on pysynyt suunnilleen ennallaan viimeisen 10 vuoden aikana, 37-39 %, mutta se osoittaa samalla hieman yli 60 %:n hukkaosuutta sukupolvittain tarkasteltuna. Edellisellä 10-vuotisjaksolla lukema oli silti ollut melko selvästi matalampi, keskimäärin noin 33 %.

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Tehollinen koko kertoo kuinka monen yksilön geeniversioita tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi tehollinen populaatiokoko 50 tarkoittaa, että rodun perinnöllinen vaihtelu koostuu 50 eri koiran geeniversioista. Mitä pienempi tehollinen koko, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa, ja sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

	2024	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**	**2015**
Per vuosi										
pentueet	62	70	61	84	70	65	75	69	88	81
jalostukseen käytetyt eri urokset	40	46	38	48	47	42	46	49	52	49
jalostukseen käytetyt eri nartut	61	69	61	83	70	65	72	68	86	80
isät/emät	0,66	0,67	0,62	0,58	0,67	0,65	0,64	0,72	0,60	0,60
Tehollinen populaatio	69 (56%)	79 (56%)	68 (56%)	89 (53%)	80 (57%)	73 (56%)	81 (54%)	80 (58%)	94 (53%)	87 (54%)
uroksista käytetty jalostukseen	3 %	4 %	5 %	9 %	8 %	8 %	11 %	8 %	9 %	10 %
nartuista käytetty jalostukseen	1 %	2 %	6 %	20 %	25 %	30 %	23 %	27 %	25 %	22 %
Per sukupolvi (4vuotta)										
pentueet	277	285	280	294	279	297	313	339	372	392
jalostukseen käytetyt eri urokset	108	109	106	118	122	124	123	138	145	151
jalostukseen käytetyt eri nartut	201	208	197	200	195	211	228	243	267	276
isät/emät	0,54	0,52	0,54	0,59	0,63	0,59	0,54	0,57	0,54	0,55
Tehollinen populaatio	208 (38%)	213 (37%)	204 (36%)	217 (37%)	217 (39%)	228 (38%)	237 (38%)	258 (38%)	278 (37%)	288 (37%)
uroksista käytetty jalostukseen	5 %	7 %	8 %	9 %	9 %	9 %	10 %	8 %	9 %	8 %
nartuista käytetty jalostukseen	8 %	14 %	20 %	24 %	26 %	26 %	24	25 %	22 %	21 %

***Taulukko 3**. Jalostuspohja per vuosi ja per sukupolvi.*
Lähde: Suomen Kennelliitto, Jalostustietojärjestelmä

Tehollinen populaatiokoko arvioidaan aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla neljä vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enimmillään neljä

kertaa jalostukseen käytettyjen, erisukuisten urosten lukumäärä. Paras tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen. Jos aineisto ei ole sukupuiltaan tarpeeksi täydellinen, voidaan käyttää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentaa, joka on käytössä myös Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä. Tämä antaa kuitenkin tehollisesta koosta selvän yliarvion, koska siinä oletetaan, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät.

Kennelliiton arvion mukaan tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi sitä. Jos sukusiitosasteen kasvunopeuteen perustuva tehollinen koko on alle 50-100, rodusta häviää geeniversioita niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Kennelliitossa arvioidaan, että useimmilla koiraroduilla pitkän aikavälin tavoitteeseen ei päästä, joten tulevaisuudessa tarvitaan ennen pitkää risteytyksiä[5].

Tätä taustaa vasten ja Taulukon 3 tietojen perusteella cairnien tehollista populaatiokokoa Suomessa voitaneen jonkin verran pienentyneenäkin pitää lyhyellä aikavälillä edelleen kohtalaisen riittävänä, mutta pitkällä aikavälillä ilmeisesti riittämättömänä. Tehollinen populaatio on pienentynyt 10 vuodessa 80 koiralla, ja samansuuruinen lasku seuraavan 10 vuoden aikana veisi rodun myös lähelle lyhyen aikavälin ’riittämättömyysrajaa’. Kennelliiton mukaan paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria ja sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti, tuottaa maahan ‘uutta verta’ ulkomailta ja huolehtia, että jälkeläismäärät pysyvät tasaisina[6].

Isät-emät- suhdeluvun kehitys kertoo myös jalostuspohjan leveyden ja perinnöllisen monimuotoisuuden säilymisestä. Mitä lähempänä isien ja emien lukumäärän suhde on lukua 1, sitä tehokkaammin rodun jalostuspohja ja perinnöllinen monimuotoisuus säilyvät. Mitä pienempi luku on, sitä enemmän rodussa esiintyy matadoriuroksia ja sitä nopeammin siitä häviää erilaisia geeniversioita. Korkea isät/emät-suhdeluku ei kuitenkaan yksistään takaa, että rodun jalostuspohja on tehokkaassa käytössä, jos jalostuskoirat ovat keskenään lähisukulaisia ja käytettävissä vain muutama sukulinja. Suomalaisilla cairneilla isät-emät suhdeluku kasvoi huippuunsa vuonna 2020, 0,63, jonka jälkeen se on hieman laskenut. Vuosina 2023 ja 2024 luku oli 0,54. Viimeisimmällä kymmenvuotisjaksolla 2015-2024 suhdeluku on kuitenkin pysytellyt korkeammalla tasolla kuin sitä edeltävällä kymmenvuotisjaksolla. Luvun nousuun ovat luultavasti osaltaan vaikuttaneet rotuyhdistyksen jalostussuositukset urosten elinikäisten jälkeläismäärän rajoittamisesta.

Eniten jalostukseen käytetyt urokset

Taulukossa 4 esitetään vuosina 2020-2024 eniten jalostukseen käytetyt urokset sekä näiden 1. ja 2. polven jälkeläiset sekä elinikäiset jälkeläismäärät. Taulukosta havaitaan, ettei varsinaisia matadoriuroksia esiintynyt ko. ajanjaksolla juurikaan esiintynyt jalostukseen käytettyjen urosten joukossa. Huomionarvoista Taulukon 4 tiedoissa on myös

[5] https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/tehollinen-populaatiokoko
[6] sama

se, että selvä valtaosa eniten jalostukseen käytetyistä 15 uroksista on ollut tuontiuroksia, 12 kpl. Kotimaisten kasvattajien suomalaisuroksia oli 3 kpl.

Viidestätoista eniten vuosina 2015-2024 käytetystä uroksesta kahden (Rasken's George Clooney, Tofthus' Bagheera The Best) elinikäinen jälkeläismäärä ylittää tähän asti käytössä olleen, vuoden 2021 alusta suositellun enimmäisjälkeläismäärän 50[7]. Lisäksi neljän muun vuosina 2015-2024 jalostukseen käytetyn, tuon rajan ylittäneen uroksen elinikäinen jälkeläismäärä kasvoi tarkasteluajanjaksolla, mutta kaikkia näitä uroksia käytettiin viimeisen kerran jalostukseen ennen vuoden 2021-2025 jälkeläissuosituksen voimaantuloa. Kaikkien muiden vuosina 2015- jalostukseen käytettyjen urosten (yhteensä 126 kpl) elinikäinen jälkeläismäärä pysyi suositellun rajan alapuolella[8].

Voi silti huomata, että vaikka eniten käytettyjen urosten enimmäisjälkeläismäärä on viimeisimmällä JTO-kaudella pysynyt hyvin suositusten mukaisena, rotuyhdistyksen jälkeläismääräsuosituksia on aiemmilla JTO-kausilla laskettu hitaammin kuin populaation pieneneminen olisi edellyttänyt. Jo edellisellä JTO-kaudella 2021-2025 laskennallinen enimmäisjälkeläismäärä oli laskennallisesti 37, mutta rotuyhdistyksen suositusta laskettiin 70:stä 50:een. Tätä edellisellä JTO-kaudella 2015-2019 suositukseksi asetettiin enintään 70 jälkeläistä, vaikka laskennallisesti arvo oli 53. Kun laskennallinen arvo viimeisimmällä kaudella oli 37 ja suositus 50, taulukon 3 eniten käytettyjä uroksia käytettiin suositusten mukaisesti, mutta laskennallisesti liikaa. Tämä on vaikuttanut heikentävästi mm. isät/emät-suhteeseen ja tehollisen populaation kokoon.

Taulukon 4 koirat ovat jossain määrin sukua keskenään. 15 käytetyimmän uroksen joukossa ei ole isä-poika-pareja, mutta Zalazar Kong Arthur on Zalazar Paco Rabannen ja Little Squire Crash Boom Bangin isä sekä Little Squire Life Hackin isoisä. Lisäksi Little Squire Allegra Nott on Little Squire Huggles Worthin ja Little Squire Crash Boom Bangin emä ja Little Squire Life Hackin isoäiti sekä sen isä Tribuns Disc Jockey on Tofthus' Bagheera The Bestin isän isoisä. Taulukon 4 koirien välillä on myös useita muita, joskin jo etäisempiä sukulaisuussuhteita.

Taulukon 4 uroksista yhdenkään toisen polven jälkeläisten määrä ei vuoden 2024 lopussa ylittänyt laskennallista toisen polven jälkeläismäärää 74. Kaikista tarkasteluajanjaksolla jalostukseen käytetyistä 126 uroksesta nuo määrät ylitti kolme urosta, joiden toisen polven jälkeläisten määrä ylittää selvästi rekisteröintimäärien perusteella lasketun suosituksen 74 koiraa: Hjohoo's Hjo're Just My Kind, 138 toisen polven jälkeläistä (1.3.2025), Rocco's Collar Cash Only Please, 125 ja Sajukan Matkarakastaja, 92. Näillä koirilla oli kuitenkin viimeisimmällä 5-vuotisjaksolla 2020-2024 vain pieni määrä uusia omia jälkeläisiä, ja kun suositellun rajan ylittäneiden jalostuskoirien määrä oli vain kolme, tämän seikan vaikutus kantaan on silti ollut varsin rajallinen.

[7] Toisen listan koiran, jolla on yli 50 jälkeläistä, Miketos Secret Loven, 51 jälkeläistä, jälkeläismäärä 51 on kuitenkin rotuyhdistyksen suositusten mukainen, sillä niiden mukaan viimeisen pentueen jälkeläiset lasketaan kaikki suosituksen piiriin, mikäli määrä ennen viimeistä pentuetta on ollut alle 50.
[8] Myös tuontiuroksen Hjohoo's Hjo're Just My Kind, kokonaisjälkeläismäärä 65 ylittää nykyisen rajan. Ko. uros sai kuitenkin ajanjakson ainoan pentueensa vuonna 2020, jolloin voimassa oli vielä aikaisempi JTO ja sen jälkeläismääräsuositus 70 kpl.

Kaikkiaan 44 eniten käytettyä urosta tuotti 50 % rodun pennuista vuosina 2015-2024. Kehitystä voidaan puutteistaan huolimatta pitää oikeansuuntaisena, sillä aiempina vuosikymmeninä jalostusurosten käyttö on voimakkaammin keskittynyt harvempiin uroksiin, ja näillä on myös ollut selvästi suurempia toisen polven jälkeläisten määriä.

			Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
#	Uros	Synty-mä-vuosi	Pentu-eita	Pentuja	%-osuus	Kumul, %	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	RASKEN'S GEORGE CLOONEY (Tycadno What A Thril – Rasken's Rich Miss Melbourne)	2015	13	65	2,20 %	2 %	14	63	13	65
2	TOFTHUS' BAGHEERA THE BEST (Tribuns Lemon Fudge – Tofthus' Felicia)	2018	12	56	1,90 %	4 %	12	73	12	56
3	MIKETOS SECRET LOVE (Zalazar Van Damme-Miketos Loved, Blessed and Beautiful)	2014	14	51	1,73 %	6 %	14	63	14	51
4	SANDICO DOUBLE TROUBLE (Bewille's Midnightspecial – Sandico Zajukan Wildcat)	2014	12	51	1,73 %	8 %	11	48	12	51
5	JACK DES BORDS DE LOIRE (Rocco's Collar Happy Soul Man – Limecastle's Occupy)	2014	14	49	1,66 %	9 %	11	42	14	49
6	ROCCO'S COLLAR DANCING AND GLOWING (Rottriver's Dancing On My Own-Rocco's Collar Glowing Sun)	2013	13	48	1,63 %	11 %	11	43	13	48
7	TOFTHUS' LEWIS (Tofthus' Aramis – Tofthus' Yasmina)	2020	10	44	1,49 %	12 %	3	11	11	47
8	COEUR DE LION D'HONGRIE OMEGA (Stubby Sox Knight Coeur De Lion – Anice Ascon Bohemia)	2019	9	44	1,49 %	14 %	4	17	9	44
9	LITTLE SQUIRE CRASH BOOM BANG (Zalazar Kong Arthur-Little Squire Allegra Nott)	2015	9	42	1,42 %	15 %	5	18	9	42
10	LACHLEEN NEXT CHARMER (Rasken's Rich Earl – Lachleen Jewel Lost in Lace)	2015	11	42	1,42 %	17 %	14	62	11	42
11	LITTLE SQUIRE LIFE HACK (Mr Winterbottom's St Patrick-Little Squire Careless Whisper)	2018	8	42	1,42 %	18 %	0	0	8	42
12	LITTLE SQUIRE HUGGLES WORTH (McAlister's Boys Don't Cry-Little Squire Allegra Nott)	2017	10	42	1,42 %	20 %	9	40	10	42
13	ZALAZAR PACO RABANNE (Zalazar Kong Arthur – Kramer's Be The One That I Want)	2014	8	42	1,42 %	21 %	4	22	8	42
14	MIKETOS MAN OF THE WORLD (River Deep's Dancing on the River-Crrottail's Mhic Maisie)	2019	10	41	1,39 %	22 %	3	12	10	41
15	JANETTAN AURINGONNOUSU (Janettan Sarimont – Janettan Cucca Rose)	2014	9	40	1,35 %	24 %	2	10	9	40

***Taulukko 4**. Jalostukseen vuosina 2015-2024 käytetyt urokset, joilla on eniten jälkeläisiä tilastointikaudella*
***Lähde:** Suomen Kennelliitto. Jalostustietojärjestelmä (20.2.2025)*

			Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
#	Narttu	Syntymä-vuosi	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	QUICKBUG BEST BITCH (Ärripurrin Teletappi – Rottriver's Lady and The Tramp)	2012	3	8	1,64%	10	44	3	24
2	DAWILL ALWAYS FOR THE TRIBE (Lachleen Diplomatic Charm-Dawill Mind Your Business)	2015	3	20	1,37%	0	0	3	20
3	ROCCO'S COLLAR CHRISTMAS GLAM -OUR (Niskanniemen Nikolai – Rocco's Collar Glamorous Lady)	2013	3	18	1,23%	5	22	4	26
4	QUICKBUG WÄHÄNKÖ WIEKAS (Tofthus' Bagheera The Best-Quickbug Heidin Hemppa)	2019	4	17	1,17%	10	43	4	17
5	QUICKBUG DONA DESIREE (Pauper's Daft About Jimmy – Rottriver's Lady and The Tramp)	2014	3	17	1,17%	1	5	3	17
6	NISKANNIEMEN VON LIINU (Aimfor Aussie Boy – Niskanniemen Rinsessa Nelly)	2016	3	16	1,10%	1	4	3	16
7	BENEDIKTAN RHAPSODY OF LOVE (Prankster's Stainless Steel – Notus Shake N' Wake)	2015	4	16	1,10%	2	11	4	16
8	GAIA HOITY-TOITY GANG (Deister-Cairn's Unforgettable – Kamei Sparkling Hearts)	2012	3	16	1,10%	1	5	3	16
9	LEPPÄKUJAN PARADISE (Notus Nice Nestor – Leppäkujan Kullanmuru)	2012	3	16	1,10%	2	9	3	16
10	PAUPER'S JENGA (Sanderfield A Kind of Trouble – Pauper's Dash Off To Sing)	2014	4	16	1,10%	1	4	4	16
11	NO COPYRIGHT I'M YOURS (Carrottail's Mikkel – No Copyright I Like It I Love It)	2016	3	16	1,10%	2	6	3	16
12	BEZAIDAS ONCE IN A LIFETIME (Lachleen Diplomatic Charm – Deister- Cairn's Under My Skin)	2014	3	16	1,10%	0	0	3	16
13	YAVANNA'S NIGELLA (Kullehus Unique King – Yavanna's Bianca)	2014	2	15	1,03%	0	0	2	15
14	NO COPYRIGHT WALKING ON SUNSHINE (Crumb's Paparazzi-Gaia Hoity Toity Gang)	2019	3	15	1,03%	0	0	3	15
15	SASKIAN WILMA WILLIKKO (Taikatuiskun Aurinkoinen Arthur – Sandico Join To Dance)	2013	3	14	0,96%	0	0	3	14

Taulukko 5*. Jalostukseen vuosina 2020-2024 käytetyt nartut, joilla on eniten jälkeläisiä tilastointikaudella*
Lähde*: Suomen Kennelliitto,Jalostustietojärjestelmä (5.3.2025).*

Vuosina 2020-2024 suosituimmat jalostusurokset ovat olleet isinä 32 %:lle ja isoisinä noin joka viidennelle tarkastelukaudella rekisteröidystä 1438 koirasta. Prosenttiosuudet ovat samat tai lähes samat kuin ajanjaksolla 2015-2019. Nämä luvut ovat kuitenkin hieman heikommat verrattuna tätä edeltävään ajanjaksoon: vuosina 2010-2014 15 käytetyintä jalostusurosta tuotti 27 % ajanjakson pennuista. Vuosina 2005-2009 luku oli 34 % ja

vuosituhannen alussa, 2000-2004, peräti 46 %. Jalostusurosten käytön voidaan katsoa olleen viime vuosina, 2020-2024, edelleen melko hajautunutta.

Narttujen omat jälkeläismäärät ovat luonnollisesti uroksia pienemmät ja niiden vaikutus populaatiossa siksi pienempi. Merkittävienkin jalostusnarttujen jälkeläisiä tulee yksinkertaisesti jalostuskäyttöön uroksia vähemmän. Siksi narttujen toisen polven jälkeläismäärissä tulee esiin erityisesti niiden poikien runsas jalostuskäyttö, mikä näkyy Taulukon 5 narttujen jälkeläisiä tarkastellessa. Vuosina 2020-2024 jalostukseen käytetyistä nartuista yhdenkään toisen polven jälkeläismäärä ei ylitä rotuyhdistyksen suositusta 74. (Taulukko 5.)

4.1.3.Rodun populaatiot muissa maissa

Maa	2020	2021	2022	2023	2024
ISO-BRITANNIA	443	498	492	437	467
RUOTSI*	238	245	188	152	155
TANSKA**	317	244	196	210	210
NORJA***	112	149	123	126	98
HOLLANTI****	296	366	277	264	212
AUSTRALIA*****	258	281	175	208	177

Taulukko 6. *Cairnterrierien rekisteröintimääriä merkittävimmissä kasvatusmaissa 2020-2024*
https://www.thekennelclub.org.uk/media-centre/breed-registration-statistics/
***https://www.dkk.dk/om-dkk/love-instrukser-og-blanketter/%C3%A5rlige-registreringstal*
**Hunddata*
****https://www.nkk.no/registrering/registreringsstatistikk/*
**** https://www.dutchdogdata.nl/ 16.7.2025
***** https://dogsaustralia.org.au/about-dogs-australia/statistics

Brittein saarilla rotu on ollut toisen maailmansodan jälkeen erittäin suosittu. Rekisteröinti-tilastoissa se on ollut terrierien kärkipäässä jo vuosikaudet. Kanta on jakaantunut kahtia näyttelykoiriin ja puhtaasti lemmikeiksi kasvatettuihin koiriin. Näyttelykoirien geenipooli on supistunut, kun muutamia, erinomaista jälkeläistöä jättäneitä siitosuroksia on käytetty paljon. Näyttelyissä voittoisat kennelit ovat tunnettuja kautta maailman ja niistä on ostettu koiria kaikkialle. Viime vuosina rodun rekisteröintimäärät ovat syystä tai toisesta laskeneet voimakkaasti – vuotuisten rekisteröintien taso on pudonnut n. 60 %:iin 10 vuoden takaisesta tasosta. Rotu on kotimaassaan silti viidenneksi suosituin terrieri.

Ruotsin kanta on myös kaksijakoinen. Näyttelyissä voittavat ja jalostukseen käytettävät koirat ovat pääosin aivan muutaman kennelin kasvatteja ja niiden jälkeläistöä. Muutamat kasvattajat ovat tuoneet Brittein saarilta siitosaineistoa. Ruotsin kanta on ulkomuodollisesti erittäin tasokas ja maailmanlaajuisesti arvostettu, mutta rodun rekisteröintimäärät laskivat selvästi jo vuosina 2007-2011. Viime vuosina cairnien rekisteröinnit ovat Ruotsissa edelleen laskeneet, selvästi Suomen tasoa pienemmäksi, 150-200 koiraan vuodessa. Ruotsin johtavista kenneleistä ostetaan koiria erityisesti muualle maailmaan. Suomen kannassa ruotsalaiskoirien vaikutus on merkittävä.

Myös Ruotsin kannassa on selvästi havaittavissa muutamien paljon käytettyjen jalostusurosten ”rikastuminen” nykykoirien sukutauluihin. Koska maasta viedään paljon koiria muualle ja niitä tyypillisesti käytetään laajalti, on näiden muutamien paljon

käytettyjen urosten merkitys suuri myös muissa maissa – erityisesti Pohjoismaissa ja Keski-Euroopassa.

Tanskassa rodun kasvatustyöllä on pitkät perinteet ja englantilaisten erikoistuomareiden mukaan kanta on erittäin tasokas. Kanta perustuu paljolti brittiläisiin ja ruotsalaisiin tuontikoiriin. Myös Tanskassa rekisteröintien määrä on selvästi laskenut. Tanskassa rekisteröidään vuosittain noin 200 cairnterrieriä.

Norjassakin vuotuiset rekisteröinnit ovat laskeneet ja ovat keskimäärin n. 100-150. Norjan kanta perustuu pitkälti englantilaisiin ja ruotsalaisiin tuontikoiriin.

Keski-Euroopassa rotu on suosittu, mutta laadullisesti vaihteleva. Läheinen sijainti Brittein saariin on edistänyt tuontikoirien helppoa hankintaa ja vahvistuksia on haettu myös Pohjoismaista, lähinnä Ruotsista ja Tanskasta. Rodun kannalta merkittävimpiä kasvattajamaita ovat Hollanti ja Saksa, joista erityisesti Hollannissa rodulla on pitkät perinteet. Myös Ranskasta löytyy vahva kanta ja pitkän linjan kasvatustyötä.

Yhdysvalloissa rotu on erittäin suosittu ja kasvatustyöllä pitkät perinteet. Maan laajuuden vuoksi sinne on syntynyt jonkin verran paikallisia kantoja, jotka eroavat toisistaan tyypiltään. Voittoisia koiria on ostettu mahdollisuuksien mukaan Brittein saarilta ja Ruotsista, Tanskasta ja myös muualta Euroopasta. Yhdysvalloissa on rodulle oma kansallinen rotumääritelmä, joka poikkeaa hieman FCI:n rotumääritelmästä (FCI käyttää rodun kotimaan Englannin rotumääritelmää). Kanadassa puolestaan noudatetaan FCI:n rotumääritelmää. Maan cairnterrierikanta perustuu alkujaan amerikkalaisiin koiriin, mutta siihen on viime vuosina hankittu uutta materiaalia Euroopan ja Skandinavian maista.

Edelleen Australiassa on vahva, enimmäkseen brittiläisiin tuontikoiriin perustuva cairnterrierikanta, jonka historia ulottuu 1930-luvulle. Viimeisten vuosikymmenten aikana maahan on tuotu uutta verta lähinnä Ruotsista ja Englannista sekä yksittäisiä koiria muista maista. Myös Australiassa cairnien rekisteröinnit ovat laskeneet viime vuosina alle 200 cairniin vuodessa.

4.1.4. Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Suomessa rodun populaatio on pienentynyt ja rekisteröintimäärät laskeneet selvästi viimeisen 10-15 vuoden aikana. Suomessa rekisteröitiin keskimäärin 527 cairnia vuodessa Vuosina 2008-2012, kun viitenä viime vuonna (2020-2024) on rekisteröity enää noin 300 cairnia vuodessa, vain n. 60 % huippuvuosien määristä. Rekisteröintimäärämme ovat nykyisin silti Euroopan ja koko maailman korkeimpia, sillä rekisteröintimäärät ovat pienentyneet muuallakin, jopa enemmän kuin Suomessa. Suomessa-rodulla on edelleen vankka jalansija suosituimpien terrierirotujen joukossa. Cairnterrieri oli vuonna 2024 neljänneksi suosituin terrierirotu Suomessa. 40 % vähennys rekisteröintimäärissä vaikuttaa kuitenkin väistämättä rodun jalostuksen tavoitteisiin, ja se on aiheuttanut ja aiheuttaa edelleen muun muassa vähennyksiä rodun yksilöiden vuotuisiin ja elinikäisiin enimmäispentuemäärä- ja -jälkeläismääräsuosituksiin.

Maailmanlaajuisesti rodun merkittävimmät kasvatusmaat ovat olleet Iso-Britannia, Ruotsi ja Tanska, joista on ostettu jalostuskoiria ympäri maailman. Internetin, rajojen aukeamisen, eläinten tuonnin ja viennin helpottumisen ja keinosiemennyksen kehittymisen myötä

jalostusmateriaalin hankkiminen maantieteellisistä välimatkoista huolimatta on nykyisin periaatteellinen mahdollisuus jokaiselle kasvattajalle. Valitettavasti se mahdollistaa myös maailmanlaajuisesti populaation monimuotoisuuden köyhtymisen, mikäli kaikki hakevat uutta verta samasta lähteestä ja näitä tuonteja yhdistetään laajasti ja harkitsematta maan alkuperäiseen kantaan. Viitteitä tästä on jo nähtävissä.

Cairnterrierien nykyinen kanta Suomessa pohjautuu vahvasti ruotsalaisiin tuontikoiriin. Uutta verta on tuotettu jonkin verran myös Englannista, Tanskasta, Keski-Euroopasta ja Venäjältä. Tuontikoirien markkina-arvo suomalaisessa cairnterrierien kasvatuksessa on ollut pitkään suuri ja nykykannasta on lähes mahdotonta löytää koiria, joiden kolmenkin polven sukutaulut muodostuisivat puhtaasti Suomessa kasvatetuista koirista. Aivan viime vuosina tuontiurosten merkitys rodun jalostustyössä Suomessa on korostunut edelleen. Suomeen on tuotu lukuisia uroksia, joita monet kasvattajat ovat käyttäneet jalostukseen tyypillisesti nuorena ja nopeasti.

Rodun sukusiitosasteet ovat kuitenkin pysyneet kiitettävän matalina ja jopa laskeneet edelleen. Kasvattajat pyrkivät yleisesti yhdistelmissään mahdollisimman mataliin sukusiitosasteisiin. Tästä huolimatta kannan sisällä on selvästi havaittavissa tiettyjen sukulinjojen ja esi-isien yleistyminen erityisesti jalostuskäyttöön tulevissa koirissa.

Rodun tehollinen populaatiokoko on jonkin verran laskenut viime vuosina. Kennelliiton Jalostustietojärjestelmän laskukaavan mukainen populaatiokoko viime vuosina on ollut noin 15-20 % edeltävän viiden vuoden keskiarvoa pienempi. Rodun tehollinen populaatio Suomessa on lyhyellä aikavälillä kenties vielä riittävä, mutta pitkällä aikavälillä luultavasti liian pieni. Vuodesta 2015 vuoteen 2024 tehollinen populaatio laski 276:sta 201:een. Samanlainen pieneneminen seuraavan 10 vuoden aikana veisi rodun populaation jo lähelle lyhyen tähtäimen kriittistä rajaa. Käytetyssä laskukaavassa ei huomioida jalostuskoirien epätasaisia jälkeläismääriä eikä keskinäisiä sukulaisuuksia, joten luku on yliarvio todellisesta tilanteesta. Sen kehittymissuunta on kuitenkin tärkeä.

Tilastoista näkyy myös, ettei käytettävissä olevaa jalostuspohjaa käytetä kovin tehokkaasti. Tarkastelujakson 2015-2024 mahdollisesta jalostuspohjasta on ollut käytössä keskimäärin vain noin 38 %. Isät/emät-suhdeluvun tarkastelukauden sukupolvittainen keskiarvo 0,54 on matalahko, mutta pysynyt suunnilleen samalla tasolla viimeisen 10 vuoden aikana, ja jonkin verran noussut verrattuna aikaisempiin ajanjaksoihin. Rotuyhdistyksen suosittelemien urosten käyttörajoitukset ovat mahdollisesti vaikuttaneet tähän kehitykseen suotuisasti, vaikkakin rajallisesti.

Jalostuspohjaa kaventaa selkeimmin ennen kaikkea jalostuskäytössä olevien urosten vähäinen määrä ja edelleen liian epätasainen käyttö sekä myös samansukuisten koirien jalostuskäyttö. Käytetyimpien urosten jälkeläismäärät ovat rodun pienentymisen seurauksena jonkin verran liian suuret. Terveysnäkökulmasta jalostusurosten, erityisesti tuontiurosten, jalostuskäyttö myös keskittyy liiaksi nuoruusvuosiin.

Keskeinen kysymys rodussa on jo pitkän aikaa ollut jalostusurosten löytäminen ja esiintuonti reservistä. Jalostusrajoitussuosituksilla on oma roolinsa tässä. Tiukemmilla suosituksilla jalostuskäyttöiästä ja jälkeläismäärästä voidaan pitkällä aikavälillä olettaa olevan populaatioon suotuisa vaikutus.

4.2. Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Cairnterrieri on monipuolinen harrastuskoira, jolla on myös luola- ja mejä-oikeudet. Rodun edustajat ovat löytäneet tiensä myös toko- ja agility-kentille. Rodulle tyypillinen itsepäisyys ja kiinnostus kaikesta ympärillä tapahtuvasta asettaa tosin haasteita koulutukseen. Cairnterriereitä kilpailee kuitenkin myös agilityn kolmosluokassa. Iloinen, leikkisä ja ystävällinen cairnterrieri on jo hyvin monien vuosikymmenten ajan toiminut ennen kaikkea seurakoirana. Käyttöpuolen harrastuneisuus on rodussa melko vähäistä.

Cairnilla on rohkea ja avoin luonne. Ne ovat uteliaita ja tarkkaavaisia koiria, joten ne pitävät silmällä kaikkea mitä ympäristössä tapahtuu. Tervetulohaukku vieraan saapuessa kuuluu, mutta pian tulija saa lipaisun poskelleen. Cairnit osallistuvat innokkaasti kaikkeen mitä oma perhe touhuaa ja viihtyvät tapahtumien keskipisteessä. Terrierimäiseen tapaan rodulla on vahva itsetunto ja oma tahto, joten niitä on hieman vaikeampi kouluttaa kuin perimältään palvelusalttiimman rodun edustajia. Toisaalta rotu on älykäs ja helposti oppiva, kunhan oikea motivaatiokeino löytyy. Kaikkia tällainen omapäisyys ei miellytä, mutta rodun harrastajien mielestä juuri nämä ominaisuudet tekevät rodusta niin persoonallisen ja ihastuttavan. Cairnterrieri on myös innokas leikkikaveri lapsille, usein kyltymätön pallonpelaaja. Luolakoiran rankkaan työhön sopivan rakenteensa ansiosta se on sitkeä harrastus- ja ulkoilukaveri.

Eloisa ja utelias cairnterrieri kaipaa paljon virikkeitä. Ilman tekemistä cairn tylsistyy helposti, mutta jää harvemmin toimettomaksi. Terrierin kekseliäisyydellä, tarmolla ja vahvoilla leuoilla tuhoa syntyy nopeasti. Useimmat cairnit seuraavat hyvin tarkkaan ympäristöään, ovat erinomaisia hälyttäviä vahteja. Rotu ei siis ole niitä hiljaisimpia, mutta toisaalta harvoin myöskään turhan haukkuja. Haukkuminen voi kuitenkin muodostua ongelmaksi, mikäli asiaan ei pentuvaiheessa kiinnitetä huomioita tai koiralle ei järjestetä riittävästi liikuntaa ja virikkeitä. Myös hermorakenne vaikuttaa koiran haukkuherkkyyteen ja sen hallittavuuteen.

Vaikka rotua ei juurikaan käytetä metsästykseen, vietit ovat vielä monella tallessa. Metsästysvietti ilmenee usein riistan, mutta myös ajoneuvojen jahtaamisena, mikä altistaa rodun tapaturmille. Itsevarma koira on usein myös tyhmänrohkea. Se ei välttämättä ymmärrä väistää isoakaan vastustajaa, mikäli joutuu uhatuksi.

4.2.1.Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

”Ominaispiirteet: Toimeliaalta, rohkealta ja kestävältä vaikuttava. Luonne: Peloton ja iloinen. Itsevarma, mutta ei riidanhaluinen.”[9]

Cairnterrieri on vilkas rotu ja aina valmis toimintaan. Se on innokas lenkki- ja leikkikaveri ja osallistuu mielellään kaikkeen mihin vain pääsee osalliseksi, ja säilyttää nämä ominaisuutensa usein elämänsä loppuun asti. Toisaalta cairnin tulisi olla siinä määrin tasapainoinen ja hyvähermoinen koira, että se kykenee myös asettumaan ja

[9] Cairnterrierin rotumääritelmä. www.cairnterrierikerho.fi

rauhoittumaan silloin, kun ympäristössä ei tapahdu mitään merkittävää. Cairnterrieri seuraa valppaasti ja tarkkaan ympäristönsä tapahtumia ja ilmoittaa varmasti, jos näkee jotain epäilyttävää. Rodun sitkeys, älykkyys ja kestävyys tulevat näkyviin niiden todella halutessa jotain. Cairnterrieri saattaa kaivaa tuntikausia löytämäänsä myyrää kolostaan, kiivetä puuhun tai paeta korkeastakin aitauksesta. Cairnterrieri on tyypillisesti utelias ja avoin koira, joka sopeutuu nopeasti erilaisiin tilanteisiin. Useimmat ovat uteliaisuutensa ja itsevarmuutensa vuoksi jopa tyhmänrohkeita. Cairnterrieri ei ymmärrä kokoaan vaan kohtaa jämäkästi omilla jaloillaan seisoen isommatkin lajitoverit. On olemassa sanonta ”More Cairn –Less Terrier”, joka kuvaa rodun iloisen itsevarmaa elämänasennetta, johon ei kuulu aggressiivisuus. Rotu on terrieriksi yllättävän sosiaalinen, mikä juontuu alkuperäisestä käytöstä pieninä metsästysajueina. Cairnterrierin tulisi olla niin itsevarma, ettei sillä ole tarvetta aloittaa tappelua tai provosoida muita tappeluun. Toisaalta se puolustaa itseään tarvittaessa hyvinkin raivokkaasti. Perustaltaan cairnterrierit ovat kuitenkin elämäniloisia ja ystävällisiä koiria, joille elämä on suuri seikkailu.

4.2.2.Jakautuminen näyttely-, käyttö- tms. linjoihin

Cairnterrieri ei ole tyypiltään tai käyttöominaisuuksiltaan jakautunut näyttely- ja käyttölinjoihin. Nykyään rotu on ensisijaisesti seurakoira, jolla on ominaisuuksia myös monipuoliseksi harrastuskoiraksi. Niin sanottu käyttökoiraharrastus on rodun piirissä vähäistä ja virallisia koetuloksia rekisteröinteihin nähden vähän, vaikka potentiaalia rodusta tähän vielä löytyisikin.

4.2.3.PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Cairnterrieri ei kuulu PEVISA-ohjelman piiriin eikä jalostuskoirien luonnetuloksille ole täten voitu asettaa rajoituksia pentueen rekisteröinnin suhteen. Rodussa ei toistaiseksi ole koettu tarvetta PEVISA-ohjelmaan liittymiseen luonteen tai käyttöominaisuuksien osalta.

4.2.4.Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Cairnterriereiden luonteista ei toistaiseksi ole saatavilla kovin kattavaa tilastointi- ja vertailukelpoista tietoa. Suomen Kennelliiton hyväksymät, viralliset luonnetestausmenetelmät SKL:n luonnetesti ja MH-luonnekuvaus yleistyivät rodussa 2000-luvulla ja 2010-luvun alussa, mutta viime vuosina niiden suosio näyttää laantuneen. Jalostuskoirien luonnetestaus ei ole toistaiseksi vakiintunut yleiseksi käytännöksi, osaksi kiinnostuksen puutteen ja osaksi testausmahdollisuuksien vähäisyyden vuoksi. Rotuyhdistys on kerännyt tietoa rodun luonteista myös jalostustarkastuksissa vuodesta 2003 lähtien.

Rotuyhdistys on teettänyt vuosina 2007, 2016 ja 2025 terveyskyselyn jäsenistölle. Erityisesti vuoden 2025 terveyskyselyssä kyseltiin melko laajasti omistajien näkemyksiä myös cairnterrierien luonteesta ja käyttäytymisestä. Uusimmassa terveyskyselyssä vastaajien määrä oli suuri, ja se tarjoaakin selvästi aiempaa kattavammin informaatiota cairnien käyttäytymisestä päivittäistilanteissa omistajien näkökulmasta. (Taulukko 7.)

Lähde	Ajalta	Tulosten määrä	% annetun aikavälin rekisteröinneistä
SKL:n luonnetesti	2009-2018	240	5,9%
MH-luonnekuvaus	2018	45	1,1%
CTK:n jalostustarkastus	2003-2024	327	5 %
CTK:n terveyskysely 2007	1992-2006	486	11%
CTK:n terveyskysely 2016	2002-2016	182	n. 3 %
CTK:n terveyskysely 2025	2011-2025	732	n. 15 %

Taulukko 7. *Käytetyt tiedonkeruumenetelmät, tulosten määrä ja osuus rekisteröinneistä*

Lähde*: Cairnterrierikerho ry., Suomen Kennelliitto, Jalostustietojärjestelmä*

Kennelliiton luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Kennelliiton luonnetesti ja MH-luonnekuvaus ovat vuoteen 2025 sakka rodussa käytössä olleet viralliset menetelmät, joilla on voitu kerätä standardisoitua ja vertailukelpoista tietoa yksittäisen koiran luonneominaisuuksista ja käyttäytymisestä. Cairnterrierejä on luonnetestattu ja -kuvattu melko maltillisesti, niin, että niiden suurin suosio on toistaiseksi ollut 2010-luvulla, erityisesti sen alkupuolella. Kiinnostus liuonnetesteihin ja MH-

Vuosi	Rekisteröinnit	Luonnetesti kpl	Luonnetesti % rekisteröinneistä	MH kpl	MH % rekisteröinneistä
2002	372	2	0,54	0	0
2003	295	2	0,68	0	0
2004	409	3	0,73	0	0
2005	422	5	1,18	0	0
2006	471	2	0,42	0	0
2007	422	7	1,66	0	0
2008	571	23	4,03	0	0
2009	481	24**	4,99	2	0,42
2010	527	31***	5,88	0	0
2011	528	15***	2,84	18*	3,41
2012	448	7	1,56	3	0,67
2013	418	33	7,89	12	2,87
2014	385	27	7,01	0	0
2015	316	37****	11,70	7	0,22
2016	365	26	7,12	0	0
2017	286	21*****	7,34	1	0,35
2018	313	19	6,07	2	0,64
2019	272	15******	5,51	0	0
2020	303	17*******	5,61	0	0
2021	373	8	2,14	0	0
2022	281	7********	2,49	0	0
2023	299	4	1,33	0	0
2024	278	18*********	6,47	0	0

joista *) 2 , **) 5, ***) 1, keskeytetty/hylätty ****) 7 , *****) 2, keskeytetty/hylätty ******)1, *******)2, ********)1, *********)2 keskeyttänyt/hylätty

Taulukko 8*. Luonnetestatut ja MH-kuvatut 2002-2024 sekä vertailuosuudet kyseisen vuoden rekisteröinteihin*

Lähde: Suomen Kennelliitto, Jalostustietojärjestelmä

	1	2	3	4	5
1a KONTAKTI Tervehtiminen	0	1 (2%)	2 (4%)	39 (87%)	3 (7%)
profiilin mukaiset	39/45 = 87 %				
1b KONTAKTI Yhteistyö		3 (7%)	24 (53%)	17 (38%)	1 (2%)
profiilin mukaiset	17/45 = 38 %				
1c KONTAKTI) Käsittely		5 (11%)	26 (58%)	8 (18%)	6 (13%)
profiilin mukaiset	8/45 = 18 %				
2a LEIKKI 1 Leikkihalu	3 (7%)	9 (20%)	14 (31%)	13 (29%)	6 (13%)
profiilin mukaiset	13/45 = 29 %				
2b LEIKKI 1 Tarttuminen	4 (9%)	14 (31%)	16 (36%)	9 (20%)	2 (4%)
profiilin mukaiset	9/45 = 20 %				
2c LEIKKI 1 Puruote ja taisteluhalu	13 (29 %)	7 (16%)	21 (47%)	1 (2%)	3 (7%)
profiilin mukaiset	1/45 = 2 %				
3a TAKAA-AJO a1	16 (36%)	5 (11%)	10 (22%)	14 (31%)	0
profiilin mukaiset	14/45 = 31 %				
3a TAKAA-AJO a2	15 (33%)	5 (11%)	14(31%)	11 (24%)	0
profiilin mukaiset	11/45 = 24 %				
3b TARTTUMINEN b1	24 (53 %)	15 (33%)	2 (4%)	3 (7%)	1 (2%)
profiilin mukaiset	1/45 = 2 %				
3b TARTTUMINEN b2	27 (60%)	7 (16%)	1 (2%)	6 (13%)	4 (9%)
profiilin mukaiset	4/45 = 9 %				
4 AKTIVITEETTITASO	0	10 (22%)	13 (29%)	19 (42%)	3 (7%)
profiilin mukaiset	13/45 = 13 %				
5a ETÄLEIKKI Kiinnostus	7 (16%)	15 (33%)	22 (49%)	1 (2%)	
profiilin mukaiset	23/45 =51 %				
5b ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	40 (89%)	3 (7%)	2 (4%)		
profiilin mukaiset	43/45= 95,5%				
5c. ETÄLEIKKI Uteliaisuus	0	8 (18%)	1 (2%)	6 (13%)	2 (4%)
profiilin mukaiset	8/45 =18%				
5d ETÄLEIKKI Leikkihalu	34 (76%)	7 (16%)	1 (2%)	1 (2%)	2 (4%)
profiilin mukaiset	3/45 = 7%				
5e ETÄLEIKKI Yhteistyö	37 (82%)	2 (4%)	10 (22%)	0	2 (4%)
profiilin mukaiset	10/45 = 22 %				
6a YLLÄTYS Pelko	5 (11%)	17 (38%)	21 (47%)	1 (2%)	1 (2%)
profiilin mukaiset	22/45=49%				
6b YLLÄTYS Puolustus/aggressio	14 (31%)	12 (26%)	12 (26%)	7 (16%)	0
profiilin mukaiset	26/45 = 57%				
6c YLLÄTYS Uteliaisuus	22 (49%)	11 (24%)	6 (13%)	3 (7%)	3 (7%)
profiilin mukaiset	6/45 = 14%				
6d YLLÄTYSJäljellejäävä pelko	29 (64%)	4 (9%)	1 (2%)	9 (20%)	2 (4%)
profiilin mukaiset	29/45 = 64%				
6e YLLÄTYS Jäljellejäävä kiinnostus	25 (56%)	9 (20%)	9 (20%)	2 (4%)	0
profiilin mukaiset	25/45 = 56 %				
7a ÄÄNIHERKKYYS Pelko	8 (18%)	4 (9%)	26 (58%)	5 (11%)	2 (4%)
profiilin mukaiset	26/45 = 58%				
7b ÄÄNIHERKKYYS Uteliaisuus	10 (22%)	11 (24%)	5 (11%)	5 (11%)	14 (31%)
profiilin mukaiset	19/45 = 42%				
7c ÄÄNIHERKKYYS Jäljelle jäävä pelko	28 (62%)	6 (13%)	3 (7%)	8 (18%)	0
profiilin mukaiset	28/45 = 62%				
7d ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä kiinnostus	28 (62%)	11 (24%)	6 (13%)	0	0
profiilin mukaiset	28/45 = 62%				
8a AAVEET Puolustus/aggressio	18 (40%)	9 (20%)	12 (27%)	3 (7%)	3 (7%)
profiilin mukaiset	27/45 = 60%				
8b AAVEET Tarkkaavaisuus	0	8 (18%)	22 (49%)	6 (13%)	9 (20%)
profiilin mukaiset	15/45 = 33%				
8c AAVEETPelko	15 (33%)	11 (24%)	5 (11%)	4 (10%)	10 (22%)
profiilin mukaiset	26/45 = 57%				

8d AAVEET Uteliaisuus	14 (31%)	7 (16%)	5 (11%)	12 (27%)	7 (15%)
profiilin mukaiset	19/45 = 42%				
8e AAVEET Kontaktinotto aaveeseen	5 (11%)	2 (4%)	3 (7%)	34 (76%)	1 (2%)
profiilin mukaiset	34/45 = 76%				
9a LEIKKI 2, Leikkihalu	8 ((18%)	4 (9%)	16 (36%)	13 (29%)	4 (9%)
profiilin mukaiset	13/45 = 29%				
9b LEIKKI 2 Tarttuminen	11 (24%)	5 (11%)	14 (31%)	10 (22%)	5 (11%)
profiilin mukaiset	10/45 = 22 %				
10 AMPUMINEN	12 (27%)	7 (16%)	11 (24%)	12 (27%)	3 (7%)
profiilin mukaiset	30/45 = 67%				

***Taulukko 9**. SKL:n MH-luonnekuvaukset osa-aluetulosten lukumäärät, osuudet 2009-2024 testatuista ja vertailu rodun testiprofiiliin. Harmaat kohdat vastaavat cairnterrierin ihanneprofiilia*
Aineisto: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä

luonnekuvauksiin on vähentynyt viimeisen 10 vuoden aikana. Vähäiseksi koettuun kysyntään liittyen rotuyhdistys ei järjestänyt omia luonne- testejä koronavuosina, vaan vasta 2024, ja silloinkaan kiinnostus testiä kohtaan ei ollut suurta. Vuosittain luonnetestattujen cairnien määrä on vähentynyt vuoden 2015 jälkeen eikä uusia MH-luonnekuvattuja cairneja ole tullut yhtään vuoden 2018 jälkeen. Luonnetesteihin vuosina 2002-2024 osallistuneiden koirien osuus vastaavien vuosien rekisteröinneistä on 3,9 %. MH-luonnekuvattujen osalta vastaava luku on vain 0,5%. (Taulukko 8).

Rodulle on laadittu yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa sekä luonnetestiprofiili (käytössä vuodesta 2009), että MH-profiili (käytössä vuodesta 2013). Profiilit on laadittu siten, että ne tukevat toisiaan ja ihannecairnilla olisi ominaisuuksia, joiden avulla se selviää nykyisessä käyttötarkoituksessaan seurakoirana ja monipuolisena harrastuskaverina, sekä mahdollisena käyttökoirana alkuperäisessä työssään. Rotuyhdistys järjestää sekä luonnetestejä että luonnekuvauksia tulosten keräämiseksi. Rodun luonnetestiprofiili vaatii kuitenkin päivitystä niin, että se vastaa luonnetestin nykyisiä arvosteluluokkia.

Taulukossa 9 rodun MH-luonnekuvauksen ihanneprofiilin mukaiset tulokset on merkitty tumman vihreällä ja vaaleamman vihreällä ja osa-aluepisteiden alle on koottu kohdan tulosten lukumäärät ja prosenttiosuus kaikista testatuista. Harmaalle pohjalle on koottu ihanneprofiilin mukaisten tulosten yhteismäärä ja prosenttiosuus kaikista tutkituista.

Yleisesti ottaen vain osassa luonnekuvauksen osa-alueita tulokset osuvat rotuprofiiliin. Kontakti-osiossa tervehtiminen sopii 87%:lla rotuprofiiliin. Etäleikkiosiossa uhka ja aggressio sopii profiiliin 89 % etäleikistä 49 % on kiinnostunut kohteesta. Vain muutama prosentti on utelias leikkijää kohtaan tai lähtisi leikkimään. Yllätysosiossa pelko sopii 49%:lla rotuprofiiliin ja puolustus/aggressioon sopii 57 %, jäljelle jäävä pelko ja jäljelle

jäävä uteliaisuus sopii rotuprofiiliin yli puolet, vain 14 % on uteliaita yllätyksen kohteesta. Ääniherkkyys-osiossa jäljelle jäävä uteliaisuus ja pelkokohdissa sopii 62 % rotuprofiiliin. Aave-osiossa kontaktinotto kohdassa 76 % sopii rotuprofiiliin. Ampumisessa rotuprofiiliin sopii 67 % koirista. Leikissä puruote ja taisteluhalu sopii rotuprofiiliin vain 2 %:lla, samoin tarttuminen saaliiseen onnistuu vain pienellä prosentilla koirista. Yllätyksen vain muutama koira menee tarkistamaan itsenäisesti ilman avustajaa. Aave-osiossa uteliaisuus hajaantuu melko tasaisesti kaikille kohdille samoin ääniherkkyydessä.

Kaiken kaikkiaan MH-luonnekuvattujen koirien määrä on kuitenkin todella pieni. Koirat eivät valikoidu satunnaisesti MH-luonnekuvaukseen, ja koko rotua koskevien johtopäätösten vetäminen tulosten pohjalta on siksikin vaikeaa.

Luonnetesti

Rodun luonnetestestattujen cainien testitulokset on kirjattu Taulukkoon 10, jossa tuloksia myös verrataan rodun luonnetestiprofiiliin. Ihanneprofiilin mukaiset tulokset on merkitty tummanharmaalla ja osa-aluepisteiden alle on koottu kohdan tulosten lukumäärät ja prosenttiosuus kaikista testatuista. Oranssinväriset alueet kertovat rodun testiprofiilin ulkopuolella olevien koirien määriä ja osuuksia ja vaalean harmaat alueet viittaavat testiprofiilissa vielä määrittelemättömiin luokkiin. Keltaiselle pohjalle on koottu ihanneprofiilin mukaisten tulosten yhteismäärä ja prosenttiosuus kaikista tutkituista.

Toimintakyky	+3	+2	+1	+1a	+1b	-1	-2	-3
2019–2024	0	9 (14,2%)	-	14 (22,2%)	20 (31,7 %)	18 (28,6%)	2 (3,2%)	0
1992–2024	0	32 (13,4%)	70 (29,4%)	25 (10,5%)	20 (8,4 %)	77 32,3%)	14 (5,9%)	0
Profiilin mukaiset 1992-2024	32+70+25=127 127/238=53,4%					**Profiilin ulkopuolella 1992-2024**		14 14/238= 5,9 %
Terävyys	+3	+2	+1	+1a	+1b	-1	-2	-3
2019--2024	11 (17,5 %)	1 (1,6%)	-	21 (33,3%)	29 (46,0%)	0	0	1 (1,6%)
1992--2024	54 (22,9 %)	4 (1,7%)	110 (46,2%)	39 (16,4%)	29 (12,2%)	1 (0,4%)	0	1 (0,4%)
Profiilin mukaiset 1992-2024	54+110+39=203 203/238=85,3 %					**Profiilin ulkopuolella 1992-2024**		4+1+1=6 6/238= 2,5 %
Puolustushalu	+3	+2	+1			-1	-2	-3
2019--2024	13 (20,6 %)	1 (1,6%)	35 (55,6%)			14(22,2%)	0	0
1992--2024	71 (29,8%)	10(4,2%)	114(47,9%)			43(18,0%)	0	0
Profiilin mukaiset 1992-2024	71+114=185 185/238=77,7%					**Profiilin ulkopuolella 1992-2024**		10+43=53 53/238=22,3%
Taisteluhalu	+3	+2	+2a	+2b	+1	-1	-2	-3
2019–2024	5 (7,9%)	0	22 (34,9 %)	17 (20 %)	0	14 (22,2 %)	5 (7,9 %)	0
1992–2024	27 (11,3%)	76 (31,9%)	37 (15,5 %)	17 (7,1 %)	0	69 (29 %)	12 (5 %)	0
Profiilin mukaiset 1992-2024	27+76+37=140 140/238=58,8 %					**Profiilin ulkopuolella 1992-2024**		69+12=81 81/238=34,0%
Hermorakenne	+3	+2	+1	+1a	+1b	-1	-2	-3
2019--2024	0	4 (6,3%)	0	44 (69,8%)	14 (22,2%)	1 (1,6 %)	0	0
1992--2024	0	18 (7,6%)	128 (53,8%)	67 (18,5%)	14 (5,9 %)	11 (4,6%)	0	0
Profiilin mukaiset 1992-2024	18+128+67=213 213/238=89,5 %					**Profiilin ulkopuolella 1992-2024**		11+0+0=11 11/238=4,6 %
Temperamentti	+3	+2	+1	-1a	-1b	-1c	-2	-3
2019-2024	25 (39,7 %)	20 (31,7%)	14 (22,2 %)	3 (4,8 %)	1 (1,6 %)	0	0	0
1992-2024	106 (44,6 %)	67 (28,1 %)	56 (23,5 %)	8 (3,4 %)	1 (0,4 %)	0	0	0
Profiilin mukaiset 1992-2024	106+56=162 162/238=68,0 %					**Profiilin ulkopuolella 1992-2024**		67+8+1=76 76/238=31,9 %
Kovuus	+3	+2	+1			-1	-2	-3
2019-2024	10 (15,9 %)	0	47 (74,6 %)			0	6 (9,5 %)	0
1992-2024	44 (18,5 %)	0	159 (66,8 %)			0	35 (14,7%)	0
Profiilin mukaiset 1992-2024	44+159=203 203/238=85,3 %					**Profiilin ulkopuolella 1992-2024**		0+35=35 35/238=14,7 %
Luoksepääsevyys	+3	+2	+1	-1	-1a	-1b	-2	-3
2019-2024	55 (87,3 %)	8 (12,7 %)	0	0	0	0	0	0
1992-2024	200 (84,0 %)	27 (11,3 %)	10 (4,2 %)	0	0	0	0	0
Profiilin mukaiset 1992-2004	200 200/238=84,0 %					**Profiilin ulkopuolella 1992-2024**		27+10=37 37/238=15,5 %
Laukaisu-pelottomuus	+++	++	+				-	- - -
2019-2024	30 (47,6 %)	21 (33,3 %)	8 (12,7 %)				4 (6,3 %)	0
1992-2024	110 (46,2 %)	68 (28.6 %)	33 (13,7 %)				20 (8,4 %)	1 (0,4 %)
Profiilin mukaiset 1992-2024	110+68=178 178/238=74,8 %					**Profiilin ulkopuolella 1992-2024**		33+20+1=54 54/238=22,7 %

Taulukko 10. SKL:n luonnetestin osa-aluetulosten lukumäärät, osuudet 1992-2019-2024 testatuista ja vertailu rodun testiprofiiliin. Tummennetut kohdat vastaavat cairnterrierin ihanneprofiilia, oranssinväriset rodun testiprofiilin ulkopuolella olevien koirien määriä ja osuuksia ja vaalean harmaalla alueella olevat viittaavat testiprofiilissa vielä määrittelemättömiin luokkiin.
Aineisto: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä

Yleisesti voidaan todeta, että joka osa-alueella enemmistö tuloksista osuu profiiliin. Parhaat vastaavuudet saadaan terävyydestä ja hermorakenteesta joissa päästään 85-89 % osuuteen. Molemmilla osa-alueilla melko pieni osa, 6-12 %, tapauksista on alueilla, joiden osalta vastaavuutta rodun profiiliin ei ole vielä määritetty. Molemmilla alueilla on myös pienin osuus tuloksista rodun profiilin ulkopuolella (2,5 % ja 4,6 %).

Myös luoksepäästävyyden ja kovuuden osalta 84-85 % testatuista on saanut ihanneprofiilin mukaisen tuloksen. Luoksepäästävyyden osalta huomionarvoista on myös se, ettei rodulla ole siinä yhtään miinus-merkkistä tulosta. Plusmerkkisiä poikkeamia voidaan pitää vähemmän merkittävinä ja niiden eroja profiilin mukaiseen pienempinä verrattuna miinustuloksiin, jotka ovat ominaisuuksina rodulle epätyypillisiä jokaisella arvosteltavalla osa-alueella. Cairnterrieri on tyypillisesti iloinen, avoin ja ihmisystävällinen koira, mikä saadaan hienosti näkyville myös luonnetestitulosten valossa.

Ihmisystävällisyys näkyy myös puolustushalun ja terävyyden kohdalla. Kumpaakin sallitaan rodulle järkevissä määrin. Uhkatilanteessa rodulta saa siis löytyä taipumusta ottaa kantaa tuntemattoman hyökkäystä kohtaan, mutta sille ei saa jäädä hyökkäyshaluja uhan väistyttyä tai loputtua. Kummallakin osa-alueella valtaosa tuloksista asettuu ihanneprofiiliin. Miinusmerkkisistä poikkeamista ehkä kaikkein vähiten merkittävänä voidaan pitää puolustushalun tulosta -1 ”haluton”, joita on testatuista 18,0 % Tämä tulos on ollut aiemmin sallittu cairnille profiilissa, koska ominaisuutta ei pidetty tärkeänä rodulle. Luonnetestiprofiilia on kuitenkin tarkistettu ja korjattu puolustushalun osalta yhteneväiseksi terävyyden kanssa, joten miinusmerkkiset tulokset puolustushalussa eivät ole enää ihanneprofiilin mukaisia.

Pienimmät vastaavuudet ihanneprofiiliin saadaan toimintakyvyn, taisteluhalun ja temperamentin osalta, jotka kaikki jäävät alle 70 prosentin. Tulos on mielenkiintoinen siksi, että kyseiset luonnetekijät ovat rodun alkuperäisen käyttötarkoituksen, luolametsästyksen, kannalta merkityksellisiä. Terrierirodulta voi odottaa näiltä osa-alueilta kohtuullisen korkeita tuloksia, sillä ne osoittavat koiran rohkeutta, halukkuutta ja kyvykkyyttä toimia itsenäisesti yllättävissä ja haasteellisissa tilanteissa.

Toimintakyvyn osalta vajaa kolmasosa testatuista cairneista sijoittui luokkaan -1 (”pieni)”. Miinusmerkkisten tulosten, -1 ja -2 (”riittämätön”) testatuista on kuitenkin pienentynyt (koko jaksolla 38.2 %, viimeisen tarkasteluajanjakson (2019-2024) aikana 31,9 %). -2 (”Riittämätön”) ja -3 (”Toimintakyvytön) -tuloksia on cairneilla kuitenkin ollut vähän tai ei ollenkaan (”Toimintakyvytön”). Toimintakyvyn korkeimpia, ihanneprofiilin mukaisia tuloksia eli + 2, hyvä on saanut vain 13,4 % testatuista. Profiilinmukaisista tuloksista enemmistö osuu kohtaan +1, kohtuullinen (40 %). Cairnterrierin rotumääritelmä kuitenkin mainitsee rohkeuden yhtenä rodunomaisena piirteenä, joten tässä on silti parantamisen varaa.

Taisteluhalu kuvaa koiran synnynnäistä halukkuutta leikkiin, eli käyttämään lihaksiaan ja leukojaan taisteluun ilman aggressiota. Taisteluhalu on cairnterrierille erittäin tyypillinen ja toivottu ominaisuus. Taisteluhalun osalta profiilin ulkopuolella oli noin kolmannes cairneista (34 %), joista selvä valtaosa luokassa luokassa -1 (”pieni”). Myös taisteluhalun osalta miinusmerkkisten tulosten osuus on hieman pienentynyt viimeisen osajakson 2019-2024 aikana (miinusmerkkisten osuus 30 %) verrattuna koko ajanjaksoon 1992-2024 (miinusmerkkisten osuus 34 %).

Temperamentin, joka kuvaa koiran vilkkautta, osalta ”vilkkaiden” ja ”erittäin vilkkaiden”, ja samalla rotuprofiilia vastaavien, cairnien osuus koko jakson osalta on ollut 68 %, ja valtaosaa profiilin ulkopuolisista cairneista on luonnehdittu ”kohtalaisen vilkkaiksi” (+1). Niiden osuus on aavistuksen kasvanut viimeisimmällä osaajanjaksolla 2019-2024 (31,7 %, koko ajanjaksolla 28,1 %). Miinusmerkkisten cairnien osuus temperamentin osalta on sen sijaan ollut marginaalinen (”häiritsevän vilkas”, ”hieman välinpitämätön”) tai olematon (”impulsiivinen”, ”välinpitämätön”, ”apaattinen”).

On myös huomattava, että vaikka pääasialliset profiilin ulkopuoliset tulokset toimintakyvyn (”pieni”), taisteluhalun (”pieni”) ja temperamentin (”kohtalaisen vilkas”) osalta eivät ehkä sovellu parhaiten yhteen rodun alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa, ne eivät suinkaan sellaisenaan välttämättä tarkoita, etteikö koira voisi hyvinkin sopia alkuperäiseen käyttötarkoitukseen. Esimerkiksi temperamentiltaan hyvinkin rauhallinen koira voi olla tehokas tappaja metsästysympäristössä.

Nämä ominaisuudet tuskin myöskään suuresti haittaavat koiran toimimista pitkäaikaisessa, pääasiallisessa käyttötarkoituksessaan, koti-, perhe- ja seurakoirana. Osittain onkin ehkä päinvastoin niin, että hieman vähemmät taisteluhaluiset ja vilkkaat cairnit saattavat täyttää perhe- ja seurakoiran tehtävät paremminkin kuin erittäin vilkkaat ja voimakkaan taisteluhaluiset cairnit.

Samaan sarjaan temperamentin, taisteluhalun ja toimintakyvyn kanssa voidaan liittää myös kovuus, eli koiran kyky unohtaa tai muistaa ikävät asiat. Vaikka kovuuden osalta saatiin profiiliin korkea vastaavuus, osuu valtaosa tuloksista kohtaan +1, hieman pehmeä (66,8 %). Osuus on myös hieman kasvanut viimeisimmän ajanjakson aikana (74,6 % vuosina 2019-2024). Seura- ja harrastuskoiralle tulos on erittäin hyvä, koska hieman pehmeä koira osaa ottaa opikseen ikävistä asioista ja on siten helposti koulutettavissa. Luolametsästykseen tarvitaan kuitenkin ”enemmän paukkuja”, eli käyttökoiran tulisi olla mieluummin kohtuullisen kova. Se kykenee unohtamaan ikävät asiat nopeasti, eikä niillä ole suurempaa vaikutusta koiran toimintaan.

Miinusmerkkisiä tuloksia on kovuuden osalta myös kohtuullisen paljon; 14,7 % on luokiteltu ”pehmeiksi” (-2). Pehmeä koira muistaa ikävät asiat selvästi ja ne jäävät ”kummittelemaan” sen elämään vastaavissa tilanteissa myöhemminkin. Tämäkin tulos on silti ehkä epätoivottavampi metsästys- ja luolakoiralle kuin seura- ja kotikoiralle. Voi myös huomata, että kovuuden osalta miinusmerkkisten tulosten osuus testatuista cairneista on vähentynyt melko selvästi viimeisellä ajanjaksolla (9,5 % vuosina 2019-2024, 18,2 % vuosina 1992-2018.

Laukaisupelottomuuden kohdalla 74,8 % testatuista on saanut ihanneprofiilinmukaisen tuloksen. Samalla kuitenkin 25.1 % testatuista on reagoinut laukaisukokeeseen jollain ei-toivotulla tavalla. Laukauskokeen tulokset ovat jossain määrin sidoksissa hermorakenteeseen. Ääniherkkyys on melko voimakkaasti periytyvä ja siksi erityisen ei-toivottu ominaisuus. Laukausarka koira reagoi hermostuneesti koviin ääniin, paineistuu niistä ja sillä on vaikeuksia palauttaa henkinen tasapaino. Tällaisen koiran kanssa eläminen olisi kotioloissakin haastavaa ja koiralle itselleen stressaavaa. Ei-toivottuja tapoja reagoida laukaisukokeeseen on kuitenkin erilaisia. Varsinaisia ”laukausarkoja” cairneja, jotka saattaisivat olla kaikkein alttiimpia myös merkittävälle hyvinvointihaitalle ei kuitenkaan

luonnetesteissä ole tullut esiin kuin yksi (0,4 %). Muista ei-profiilinmukaisista koirista ”paukkuärtyisien” (+) ja ”laukaisualttiiden (-) osuus on ollut varsin maltillinen, 13,7 % ja 8,4 %. On myös muistettava, että laukaisualttiitkaan koirat eivät osoita hermostuneisuutta, vaikka epänormaalisti laukaisuun reagoivatkin. Laukaisualttiiden cairnien osuus on uusimmalla ajanjaksolla 2019-2024 myös pienentynyt (6 63:sta eli 6,3 %).

Koiranäyttelyt ja yhdistyksen jalostustarkastukset

Tyypillisimmät cairnterriereiden näyttelyarvosteluista löytyvät luonteeseen liittyvät arvostelut ovat ”hyvä luonne”, ”hyvä temperamentti”, ”voisi esiintyä reippaammin”, tai ”toivoisin itsevarmemman käytöksen.” Kennelliiton jalostustietokannan mukaan näyttelykäyntejä cairnterriereille kertyi vuonna 2024 yhteensä 1239 kappaletta. Kokonaisuutta tarkastellessa voitaneen todeta, etteivät tuomarit juuri ole kokeneet rodun yksilöiden osalta suurempaa raportoitavaa luonteen osalta. Toisaalta yksittäinen koira on arvosteltavana näyttelyssä vain hetken ja useimmille tilanne on entuudestaan tuttu. Trimmattavan rodun yksilöt ovat useimmiten tottuneet käsittelyyn. Näyttelytilanteessa koira siis harvemmin joutuu sellaisen paineen alle, että sen luonteen epätyypilliset piirteet tulisivat toistuvasti näkyville.

Rotuyhdistyksen jalostustarkastus muistuttaa näyttelyarvostelua. Tarkastuksessa ei ole erillistä luonneosiota, vaan koiran yleisolemusta, käsiteltävyyttä ja käyttäytymistä tarkastellaan koko tarkastuksen ajan. Kovin kattavaa ja jaoteltua luonnekuvaa yksittäisen koiran kohdalta siinä ei siis saada. Näyttelyarvosteluuun verrattuna jalostustarkastus kestää kuitenkin pitempään ja koiraa käsittelee yhtäaikaisesti vähintään kaksi ihmistä. Jalostustarkastuksen aikana on siis mahdollista tarkastella koiran käyttäytymistä ja suhtautumista näyttelyyn verrattuna pitempään ja monipuolisemmin.

Määritelmä	**Osuus tarkastetuista**
Rotumääritelmän mukainen	242/282 = 85,8%
Ujo, arka, tottumaton	31/282 = 11,0%
Vihainen, varautunut, uhkaava käsiteltäessä	8/282 = 2,8%
Flegmaattinen	1/282 = 0,4%

***Taulukko 11**. Jalostustarkastuksissa annettujen luonnearvioiden jakautuminen.*
***Aineisto:** Cairnterrierikerho ry.*

Jalostustarkastetuista koirista huomattava valtaosa (85,8 %) on ollut luonteeltaan rodunomaisia käsiteltävyyden ja käytöksen osalta. Poikkeavan käytöksen osalta yleisin tulos viittaa arkuuteen, pelokkuuteen tai tottumattomuuteen. Näitä löytyi joita tarkastetuista jonkin verran. Sen sijaan aggressiivisuutta esiintyi vain muutamana yksittäistapauksena. Vuosien 2020-2024 jalostustarkastuksessa rodulle tyypillisten käytösten/luonnearvioiden määrä kasvoi aavistuksen aiempien vuosien tarkastuksiin nähden. Viisi cairnia (5/66) sai arvion rotutyypillinen luonteen osalta, mutta samalle tehtiin huomio melko suuresta tai suuresta vilkkaudesta tarkastustilaisuudessa. Vain yhden tarkastetun cairnin osalta tehtiin maininta ”saisi esiintyä reippaammin”. Tarkastustilaisuudessa hieman varautuneiden koirien osuus hieman kasvoi (6/66), mutta pysyi pienenä. (Taulukko 11).

Luonneominaisuudet eri maiden populaatioissa

Vertailua eri maiden populaatioiden välisiin käyttäytymisen eroihin on haastavaa tehdä kattavan ja vertailukelpoisen tiedon puuttuessa. Suomessa on oma luonnetestinsä, joka ei suoraan ole vertailukelpoinen. MH-kuvauksen mahdollinen yleistyminen Suomessa ja kuvaustulosten lisääntyminen rodun keskuudessa parantaisi vertailukelpoisuutta naapurimaa Ruotsin populaatioon, mutta tässäkin on syytä vertailu tehdä Suomen rodun ihanneprofiiliin peilaten. Ruotsissa lähtökohta ihanneprofiiliin luomiseen on ollut ottaa keskiarvo jo luonnekuvatuista koirista.

Muiden maiden osalta vertailu on haasteellisempaa, sillä luonteeseen liittyvät arviointitavat ovat hyvin erilaisia ja eritasoisia. Myös tiedon saanti on haasteellista ja tiedon luotettavuus on kyseenalaistettava, sillä eri maiden kasvatuskulttuuri antaa avoimuudelle erilaiset lähtökohdat. Käyttöominaisuuksiin liittyviä Earthdog trial -tapahtumia on järjestetty Yhdysvalloissa ja Kanadassa, mutta näidenkin tulosten antama arvo kertoo lähinnä käyttöominaisuuksien olemassaolossa eikä tietoa voida verrata esimerkiksi Suomen luonnetestiin. Cairnterrierikerhon tiedossa ei ole muiden maiden mahdollisten terveyskyselyiden vastauksia rodun yksilöiden luonteeseen liittyen.

Käyttäytymiserot sukupuolten välillä

Koska jokainen koira on yksilö, yksiselitteisen erottelun tekeminen sukupuolten käytöserojen välillä on mahdotonta. Molemmissa sukupuolissa on rauhallisia ja hieman pehmeitä yksilöitä, kuten myös vilkkaita ja kovapäisiä ”rämäpäitä”. Karkeasti yleistäen voidaan kuitenkin sanoa, että nartut ovat yleensä hieman rauhallisempia, eikä niillä ole yhtä selvää tahtoa pyrkiä lauman arvoasteikossa ylöspäin kuin uroksilla. Cairnterrierin tulee olla sosiaalinen ja riittävän itsevarma ettei ”remmiräyhäämiseen” ole tarvetta. Nartut kuitenkin räyhäävät ulkoilutilanteissa toisille koirille harvemmin kuin urokset. Vuoden 2025 terveys- ja käyttäytymiskyselyn mukaan mukaan noin 40 % urosten omistajista, mutta vain noin 25 % narttujen omistajista sanoi koiransa olevan satunnaisesti aggressiivinen vieraille koirille, vaikka usein tai aina toisille koirille aggressiivisten koirien osuus oli pieni molemmissa sukupuolissa (urokset n. 10 %, nartut 5 %).

Tyypillisesti cairnterrieriuros on kaikessa toiminnassaan suoraviivaisempi kuin narttu. Urosten sanotaan olevan narttuja leikkisämpiä ja siten myös helpommin koulutettavissa. Harrastuskaverina uros on usein toimintavarmempi kuin narttu, kunhan lähistöllä ei ole kiimassa olevia narttuja. Nartut ovat usein uroksia oikukkaampia ja ovelampia ja kiimakierrolla on vaikutuksensa nartun käyttäytymiseen. Urokset ovat tyypillisiä rajojensa testaajia ja varsinkin nuoret urokset voimakkaan sukupuolivietin herätessä toisinaan haasteellisia kumppaneita.

4.2.5. Käyttö- ja koeominaisuudet

Alkujaan cairnterrieriä käytettiin lähinnä luola- ja metsästyskoirana. Ensisijainen käyttötarkoitus on ollut toimia apuna luolametsästyksessä. Tyypillisiä riistaeläimiä ovat olleet kettu, saukko ja mäyrä. Koirat työskentelivät pieninä ajueina, mikä selittänee osaltaan rodun poikkeuksellista sosiaalisuutta moniin muihin terrierirotuihin verrattuna.

Aggressiivinen koira ei olisi voinut toimia laumassa ajautuessaan tappeluihin muiden kanssa. Jopa rotumääritelmässä on maininta: ”ei riidanhaluinen”. Luolakoirana cairn kohtasi saaliinsa sen ahtaassa käytävässä yleensä yksin. Sillä tuli siis olla peloton ja itsevarma luonne, jotta se sai vastahakoisen saaliin painostettua tai kiskottua metsästäjän ammuttavaksi. Saattoipa se tarvittaessa tappaakin saaliinsa. Vikkeliä pikkupetoja metsästävältä rodulta vaadittiin reaktioherkkyyttä, terävyyttä, mutta myös vahvoja hermoja ja tilannetajua, jotta metsästys tuotti halutun tuloksen.

Alkuperältään cairnterrieri on metsästyskoira, luonneominaisuuksiltaan se on soveltunut hyvin työskentelemään myös pieninä ajueina ja työ on vaatinut koirilta vahvaa riistaviettiä, hyvää toimintakykyä ja kohtuullisen kovaa, sisukasta luonnetta. Soveltuakseen luolatyöskentelyyn, koiran on täytynyt olla rakenteeltaan kestävä ja liioittelematon sekä sopivan kokoinen.

Jo varhain 1900-luvun alkupuolella rotu löysi paikkansa myös seurakoirana. Tämän jälkeen cairnterrierin metsästyskäyttö on ollut vähenevää niin rodun kotimaassa kuin muuallakin maailmassa. Suomessa rodun metsästyskäyttö on oletettavasti ollut vähäistä, koska tietoa tästä ei juuri ole saatavilla. Alkuperäinen rotutyyppi ja luonneominaisuudet on pyritty kuitenkin säilyttämään, huomioiden myös nykyinen, pääasiallinen käyttötarkoitus seurakoirana. Näiden ominaisuuksien vaalimisessa on onnistuttukin hyvin, joskin metsästyskoiralta vaadittavat käyttöominaisuudet ovat jossain määrin väistyneet. Jalostuksessa eri luonneominaisuuksien painotuksissa on jouduttu tekemään kompromisseja alkuperäisten ominaisuuksien säilyttämisen ja nykyisen käyttötarkoituksen välillä. Rodussa on säilynyt runsaasti alkuperäisiä käyttöominaisuuksia ja edelleen löytyy yksilöitä, jotka soveltuvat hyvin jopa käytännön metsästykseen. Käyttöominaisuuksien ei voida kuitenkaan katsoa säilyneen rodussa tasaisesti ilmentyen. valtaosalla cairneista puuttuu tänä päivänä luolakoiralta vaadittavaa toimintakykyä ja kovuutta, sekä päämäärätietoista riistaviettiä. Rodussa on säilynyt kuitenkin paljon sellaisia ominaisuuksia, joiden avulla cairnterrieri toimii hyvin jäljestyksessä sekä erilaisissa metsästyksen ilmaisu- ja noutotehtävissä.

Cairnterrierillä on osallistumisoikeus rodunomaisiin käyttökokeisiin, joita ovat luolakokeet (LUT, LUO, LUME) ja luolakoirien vesiriistakoe (VERI). Rodulla on ollut myös osallistumisoikeus metsästyskoirien jäljestämiskokeeseen (MEJÄ) jo ennen kuin koemuodosta tuli kaikille roduille avoin. Koetuloksia rodulle on kirjattu vähän: aikaväliltä 1991-2024 on luolakoirien taipumuskokeesta (LUT) 32 merkintää, joista uusin vuodelta 2015, ja luonnonluolien tarkastamisesta (LUO) 3 merkintää, joista uusin vuodelta 2009. Vesiriistakoe on koemuotona Suomessa melko uusi ja toistaiseksi tuntematonkin. Tästä koemuodosta löytyy tulos yhdeltä koiralta vuonna 2011. Jäljestämiskokeesta MEJÄ (joka ei ole varsinainen käyttökoe) on 66 merkintää aikavälillä 2002-2024. Rodusta löytyy kaksi käyttövaliota luolilta (KVA-L) ja kolme jäljestämisvaliota (JVA).

Rotuyhdistys on vuosien varrella pyrkinyt tuomaan käyttökokeita tunnetuksi rodun harrastajille ja kannustamaan näihin osallistumista. On järjestetty tutustumistilaisuuksia vesiriista-, verijälki- ja luolatoimintaan. Nykyisillä luonneominaisuuksillaan valtaosan cairnterriereistä voisikin olettaa soveltuvan edellä mainittuihin käyttötarkoituksiin perinteistä luolametsästystä paremmin. Cairnit ovat usein myös erinomaisia jäljestäjiä. Vaikka koetuloksia on vähäisesti, tiedetään että jäljestystä eri muodoissa harrastetaan rodun

kanssa. Tyypillisesti cairn on jälkikoirana melko ilmavainuinen (sekatekniikka), vauhdikkaasti etenevä mutta jälkitarkka koira, joka jäljestää hyvin sekä veri- että laahausjälkeä. Jopa pelastusjäljelle ja -hakuun on koulutettu joitain rodun edustajia.

Koska käyttökoetuloksia tai muuta faktista tietoa rodun käyttöominaisuuksista on toistaiseksi vähän saatavilla, luonnetestituloksilla on edelleen merkittävä rooli luonneominaisuuksien todentamisessa ja seurannassa.

4.2.6. Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Cairnterrieriä on yleisesti pidetty iloisena, avoimena, luokse päästävänä ja terrieriksi yllättävän sosiaalisena koirana. Alkuperäisessä käyttötarkoituksessa aggressiivisesti toisiin koiriin suhtautuvat koirat eivät ole olleet tehtäväänsä sopivia ja karsiutuivat jalostuksesta. Rotumääritelmän mukaan cairnterrierin tulee olla peloton ja iloinen, itsevarma, mutta ei riidanhaluinen. Ihanneyksilö ei provosoi, eikä provosoidu kovin helposti, mutta muiden vaihtoehtojen puuttuessa on tosipaikan edessä peloton ja periksiantamaton. Suoranainen aggressiivisuus on rodulle kuitenkin hyvin epätyypillistä ja ei-toivottua.

Vuoden 2025 terveyskyselyssä kysyttiin omistajien mielipidettä cairnterrierien aggressiivisuudesta eri tilanteissa. Eniten aggressiivisuutta raportoitiin suhteessa toisiin (vieraisiin) koiriin (ks. myös edellä 4.2.4.). Useasti nuoret, alle 3-vuotiaat urokset ovat alttiita ”pullistelun”, etenkin jos uroksen asema omistajaansa/ulkoiluttajaansa nähden ei ole täysin kunnossa. Mikäli samassa taloudessa asuu sekä uros, että narttu, saattaa uros suhtautua narttuun hyvinkin suojelevasti ja omistavasti etenkin muita uroksia kohtaan. Samassa taloudessa asuvat koirat tulevat yleensä hyvin toimeen keskenään ja nauttivat toistensa seurasta. Kuitenkin toisinaan nartut saattavat alkaa tappelemaan keskenään. Mikäli tilanne kärjistyy toistuvasti, järkevin vaihtoehto on usein erottaa riitapukarit lopullisesti toisistaan.

Cairnien aggressiivisuus muita koiria kohtaan, josta raportoi noin 40 % omistajista, on useimmiten satunnaista. Cairnien aggressiivinen käytös tuttuja/perheen muita koiria kohtaan, on kaikkien terveyskyselyiden perusteella selvästi vähäisempää, ja ihmisiä kohtaan hyvin harvinaista. Omistajien arviot cairneistaan aggressiivisuuden suhteen näyttävät myös pysyneen samankaltaisina verrattuna aiempiin, vaikkakin pienempiin terveyskyselyihin. (ks. taulukko 12). Tuloksia voi myös pitää varsin yhdenmukaisina äskettäisen koirarotujen käyttäytymisen kotimaisessa tutkimuksessa esitettyjen tulosten kanssa[10]. Cairnterrieri ei ole aggressiivinen rotu. Aggression ilmaukset, silloin kun niitä esiintyy – ja uroksilla jonkin verran narttuja useammin, kohdistuvat ennemmin vieraisiin koiriin kuin tuttuihin koiriin tai ihmisiin, ja lähinnä satunnaisesti.

Terveys- ja käyttäytymiskyselyssä 2025 kysyttiin myös rotuyhdistyksen aiempia terveyskyselyitä laajemmin cairnien käyttäytymiseen ja pelkoihin liittyviä kysymyksiä. Omistajilta kysyttiin cairnien sopeutumisesta uusiin tilanteisiin, eroahdistuksesta, lähestyttävyyden helppoudesta, käsiteltävyydestä, sekä peloista koiria ja ihmisiä kohtaan. Vastausten jakaumat esitetään Taulukossa 13. Omistajista 94 % katsoi, että

[10] Mikkola, S., Salonen, M., Puurunen, J., Hakanen, E., Sulkama, S., Araujo, C. ja Lohi, H., 2021.

Kysely 2025	aggressiivinen toisille koirille % n=709	aggressiivinen tutuille/oman perheen koirille % n=708	aggressiivinen vieraille ihmisille % n=711	aggressiivinen tutuille/omille ihmisille % n=711
Ei	60	92	97	98
Satunnaisesti	32	7	3	2
Usein	5	0,3	0,3	0
Kyllä	2	0,6	0,3	0,3
Kysely 2016	n=182	n=182	n=182	n=182
ei	65	99	97	99
satunnaisesti	32	0,5	3	0,5
kyllä	3	0,5	0,5	0,5
Kysely 2007				
ei	60	90	96	96,6
satunnaisesti	35	9	4	2,1
kyllä	4	0	0,2	0,2

Taulukko 12. *Aggressiivinen käytös - Suuri terveyskysely 2007, 2016, 2025.*
Aineisto: *Cairnterrierikerho ry.*

Kysely 2025	**Kyllä**	**Usein**	**Satunnaisesti**	**Ei**	**n=**
Sopeutuuko koirasi helposti uusiin tilanteisiin?	502	167	33	10	712
Kärsiikö koirasi eroahdistuksesta?	9	9	66	626	709
Onko koirasi helposti lähestyttävä?	614	77	11	8	710
Onko koirasi helposti käsiteltävissä (esim. eläinlääkäriasemalla tai trimmipöydällä) ?	539	122	37	14	712
Onko koirasi pelokas vieraita koiria kohtaan?	11	24	166	508	709
Onko koirasi pelokas vieraita ihmisiä kohtaan?	12	3	63	633	711

Taulukko 13. *Rotuyhdistyksen 2025 terveys- ja käyttäytymiskyselyn tulosten jakauma koskien eri käyttäytymispiirteitä.*
Aineisto: *Terveys- ja käyttäytymiskysely 2025, Cairnterrierikerho ry.*

koira sopeutuu hyvin uusiin tilanteisiin aina (”kyllä”) tai usein. 88 % vastaajista ilmoitti, ettei heidän koiransa kärsi eroahdistuksesta, ja lopuista koirista selvä valtaosa kärsi eroahdistuksesta ”satunnaisesti”. 97 % piti koiraansa aina tai usein helposti lähestyttävänä ja 93 % ilmoitti koiransa olevan helposti käsiteltävissä aina tai usein. Pelokkuuden osalta 95 % omistajista kertoi, ettei heidän cairnterrierinsä pelännyt vieraita koiria (72 %) tai pelkäsi korkeintaan satunnaisesti (23 %). Vieraita ihmisiä pelkäsi omistajien mukaan vain 2 % cairneista (”usein” tai ”aina”). Tulokset tukevat vahvasti käsityksiä cairnterrieristä sopeutuvaisena, helposti lähestyttävänä, käsiteltävissä olevana ja sekä sosiaalisesti pelottomana koirana. Tulos sosiaaliseen pelottomuuteen liittyen on yhdensuuntainen äskettäisen kotimaisen, koirien sosiaaliseen pelokkuuteen kohdistuneen tutkimuksen tulosten kanssa[113]

Cairnterriereiden osalta on puhuttu ääniherkkyyden mahdollisesta lisääntymisestä, mutta kattavaa tilastokelpoista tietoa tästä asiasta ei ole ollut. Osa cairnterriereistä reagoi satunnaisesti, usein tai aina pelokkaasti esimerkiksi uuden vuoden raketteihin tai ukkoseen, toisiin niillä ei ole vaikutusta tai aiheuttavat ainoastaan vahtimisefektin paukkeen takia. Luonnetesteissä, joissa osallistujamäärät ovat cairneilla jääneet varsin rajallisiksi, käytettävissä olevan materiaalin mukaan laukausvarmoja koiria on 46,2 %, laukaus-

[11] Puurunen, J. Hakanen, E., Salonen, M.K., Mikkola, S., Sulkama, S., Araujo, C. and Lohi, H., 2021.

kokemattomia 28,6 %, laukausärtyisiä 13,7 %, laukausalttiita 8,4 % ja laukausarkoja 0,4 % luonnetestatuista cairnterriereistä. Rodun ihanneprofiilin kanssa yhdenmukaisten koirien (laukausvarma, laukauskokematon) osuus on 75 %, ja se on hieman kohonnut viime vuosina. Erityisen epätoivottavien laukausalttiiden (8,4 %) ja varsinkin laukausarkojen (0,4 %) koirien osuus luonnetestatuista cairneista on pysynyt pienenä, 8,8 %.

Terveys- ja käyttäytymiskyselyssä 2025 kysyttiin ensi kertaa cairnien ilotulitus- ja ukkos-pelokkuudesta. Tutkimuksissa viime vuosina cairnterriereitä ei kyselytutkimuksissa ole liitetty niinkään edellä raportoituun sosiaaliseen pelokkuuteen vaan sen sijaan jossain määrin ei-sosiaaliseen pelokkuuteen ja ei-sosiaalisten pelkojen joihinkin piirteisiin[12]. Melko äskettäisessä omistajien kyselyn vastauksiin perustuneessa suomalaistutkimuksessa cairnterrieri mainittiin roduksi, joissa ilotulitus- ja ukkospelokkuus on korkealla tasolla[13]. Ilotulituspelokkuuden osalta ”korkean” pelokkuuden kategoriassa olivat koirat, joiden omistajat olivat maininneet koiran osoittavan pelokkuutta ilotulituksia kohtaan ”usein” (40-60 % ajasta), ”melkein aina” tai ”aina”. Nettikyselyyn perustuvaan tutkimukseen osallistui melko pieni määrä cairnterrierin omistajia (105 kpl), ja 54 näistä ilmoitti cairninsa osoittavan pelokkuutta vähintään ”usein”.

Rotuyhdistyksen terveys- ja käyttäytymiskyselyssä vastaajia oli lähes viisinkertainen määrä, 515 kpl, ja kyselyyn osallistuneiden omistajien mukaan 59 % cairneista ei osoittanut ilotulituspelkoa ja 23 % pelkäsi ilotulitusta ”satunnaisesti”. 4 % pelkäsi ilotulituksia ”usein” ja 14 % vielä useammin (tai aina)[14].

Ilotulituspelokkuuden osalta terveys- ja käyttäytymiskyselyn tuloksissa on siis saman-suuntaisuutta aiemman, pienemmän aineiston suomalaistutkimuksen kanssa, mutta rotuyhdistyksen kysely kertoo selvästi vähäisemmästä ilotulitus- pelokkuudesta verrattuna kyseisen suomalaistutkimuksen tuloksiin. Ero voi johtua monista asioista. Rotuyhdistyksen kyselytutkimuksessa vastaajia oli selvästi enemmän, ja koirien pelokkuustutkimuksessa on vastaajiin voinut valikoitua valikoitua keskimääräistä enemmän ilotulituspelokkuudesta kärsiviä cairneja esimerkiksi tutkimusten erilaiseen markkinointiin liittyen. Ilotulituspelokkuutta ei myöskään näissä kahdessa kysely-tutkimuksessa arvioitu aivan samalla tavoin. Rotuyhdistyksen kyselyssä useimpiin ilotulituspelokkuutta osoittaneisiin cairnterriereihin pelokuus liittyi ”satunnaisesti”, mutta ”satunnaisuutta” ei määritelty numeraalisesti, toisin kuin koirien pelokkuustutkimuksessa.

[12] Hakanen, E., Mikkola, S., Salonen, M., Puurunen, J., Sulkama, S., Araujo, C. ja Lohi, H., 2020. Svartberg, K.. 2007.Salonen, M. K. et al., 2019.

[13] Salonen, M. *et. al*., 2020. Analyysi perustui cairnien osalta koirien ahdistuneisuuskyselyyn vastanneen 105 cairnterrierin omistajan vastauksiin.

[14] Ilotulituspelokkuutta osoittavien cairnien osuus kaikista vastaajista näyttää terveyskyselyn laajemmassa vastaajajoukossa pienemmältä kuin Salosen ja kollegoiden 2020 tutkimuksessa, Salosen ja kollegoiden tutkimuksessa kuitenkin selvitettiin ilotulituspelkoa selvästi terveyskyselyä tarkemmin; terveyskyselyssä annettiin vastaajien itse määritellä, mitä ”ilotulituspelko” tarkoittaa, Salosen ja kollegoiden tutkimuksessa sitä pyrittiin täsmentämään kysymyksin liittyen käyttäytymisen tapoihin (esim. piiloutuu, haukkuu, pissaa alleen) ja niiden esiintymisen tapoihin ilotulitusten yhteydessä (esim. 40 % tapauksista, 80 % tapauksista). Hakasen ja kollegoiden (2020) samaan aineistoon perustuvassa tutkimuksessa tuotiin kuitenkin esiin huoli isoista luottamusväleistä liittyen monien rotujen pieniin otoskokoihin ja tuotiin esiin tarve pitkittäis-/seurantatutkimuksille ko. tutkimuksen tulosten varmentamiseksi.

Joka tapauksessa rotuyhdistyksen kattava terveys- ja käyttäytymiskysely antaa cairnien ilotulituspelokkuudesta erilaisen kuvan kuin tutkimuskirjallisuudessa esiintyvä ko. tutkimus. Silti molemmissa tutkimuksissa vähintään kohtuullisen suureen määrään cairneja todettiin liittyvän pelokkuusreaktioita ilotulitusten suhteen vähintään satunnaisesti. Sen osalta, kuinka yleistä ilotulituspelokkuus on cairnterriereillä, tarvitaan lisäselvitystä.

Myös ukkospelokkuus liitettiin rotuyhdistyksen kyselyssä osaan cairnterriereistä, joskin hieman harvemmin kuin ilotulituspelko. 69 % 518 vastaajista ilmoitti, ettei heidän cairnterrierinsä pelännyt ukkosta, ja 14 % cairneista osoitti pelokkuutta ukkosta kohtaan ”satunnaisesti”. 14 % vastaajien cairneista pelkäsi ukkosta (”kyllä”). Lisäksi 3 % osoitti ukkospelkoa ”usein”. Samansuuntainen ero ukkospelokkuuden yleisyydestä kuin ilotulituspelokkuuden osalta on havaittavissa cairnterriereillä rotuyhdistyksen terveys- ja käyttäytymiskyselyn ja tutkimuskirjallisuuden suomalaistutkimuksen tulosten välillä. Suomalaistutkimuksessa 34 cairnia (32 %) osoitti ukkospelokkuutta vähintään ”usein”, kun taas rotuyhdistyksen kyselyssä 14 % suuremman vastaajajoukon vastaajista ilmoitti cairninsa osoittavan ukkospelkoa ja lisäksi 3 % osoitti ukkospelkoa ”usein”. Syyt nähtäviin yleisyyseroihin eivät ole ukkospelokkuudenkaan osalta selvät.

On huomattava, ettei kummassakaan kyselytutkimuksessa kysytty mahdollisen hyvinvointihaitan arvioinnin kannalta olennaista kysymystä siitä, miten koirat toipuvat pelokkuusreaktiostaan. Jos varsin satunnaisten ilotulitus- tai ukkospelokkuuden reaktiot rajoittuvat ajallisesti lyhyeen aikaan, jonka jälkeen koira palautuu normaaliin elämään ja toimintaan, ei useinkaan ilotulitusten yhteydessä esiintyvään ilotulituspelokkuuteen voida sanoa liittyvän samanlaista hyvinvointihaittaa kuin jos pelokkuusreaktioista toipumiseen menee esimerkiksi useita päiviä, viikkoja tai jopa kuukausia. Rotuyhdistyksen tietoon ei toistaiseksi ole juurikaan tullut tapauksia pitkistä toipumisajoista.

Luonnetesti- ja terveys- ja käyttäytymiskyselytulosten vuoksi ei rodussa esiintyvästä jonkinasteisesta ääniherkkyydestä tarvitse pelästyä, mutta toki asiaan on kiinnitettävä huomiota, sillä ääniherkkyys yleensä hankaloittaa normaalia arkielämää erityisesti nyky-yhteiskunnassa kaupunkiolosuhteissa ja tiivisti asuttaessa. Ilotulitus- ja ukkospelokkuuden ja laukausten pelokkuuden osalta voidaan silti todeta, ettei näissä erityistilanteissa osoitettuja pelkoreaktioita välttämättä usein esiinny muiden, yleisempien voimakkaiden äänien yhteydessä, ainakaan pysyväisluonteisesti[157]. Luonnetesteissä laukausarkojen -– koiria, jotka laukausten yhteydessä osoittavat suurta tai suurempaa hermostuneisuutta, ja joilla on vaikeuksia mielentasapainonsa palauttamisessa – cairnien osuus on ollut marginaalinen. Laukasärtyisiä ja laukausalttiita cairneja on silti maltillisessa määrin luonnetesteissä esiintynyt. Kuitenkin siitä, missä määrin osan cairnterriereistä osoittamista pelkoreaktioista ilotulituksiin ja ukkosiin liittyy pelokkuuteen yleensä - ja kuinka merkittävään elämänlaadun heikkenemiseen, on toistaiseksi vähän tietoa[16].

Omistajien näkökulma, jota laajasti selvitettiin vuoden 2025 terveys- ja käyttäytymiskyselyssä, kuitenkin antaa jossain määrin tukea sille käsitykselle, etteivät arkuus ja pelko yleisesti kuitenkaan kuvaa hyvin cairneja niiden arkielämässä. Vaikka rotuyhdistyksen vuoden 2025 terveyskyselyssä ei tarkemmin selvitetty mitä vastaajat

[15] Blackwell, E.J., Bradshaw, J.W.S. ja Casey, R.A., 2013.
[16] vrt. Blackwell, E.J. *et. al*., 2013

ymmärtävät cairniensa ”pelolla”, vastaajat (710 kpl) vain harvoin liittivät omistamaansa cairniin adjektiivit ”arka” (7 %) tai ”pelokas” (4 %), silloin kun omistajia pyydettiin liittämään haluamansa määrä adjektiiveja, jotka kuvaavat hänen koiraansa.

Liiallisen arkuuden tai pelokkuuden laajamittaista esiintymättömyyttä rodussa näyttää kuvaavan myös vuoden 2025 kyselyn vastausten jakauma koskien kysymystä siitä, kuinka vastaajat kokivat omistajansa cairnin luonteen vastanneen odotuksia. 704 vastaajasta 76 % vastasi koiran luonteen vastanneen odotuksia. Vain 5 % vastaajista piti koiraansa arempana kuin oli odottanut.

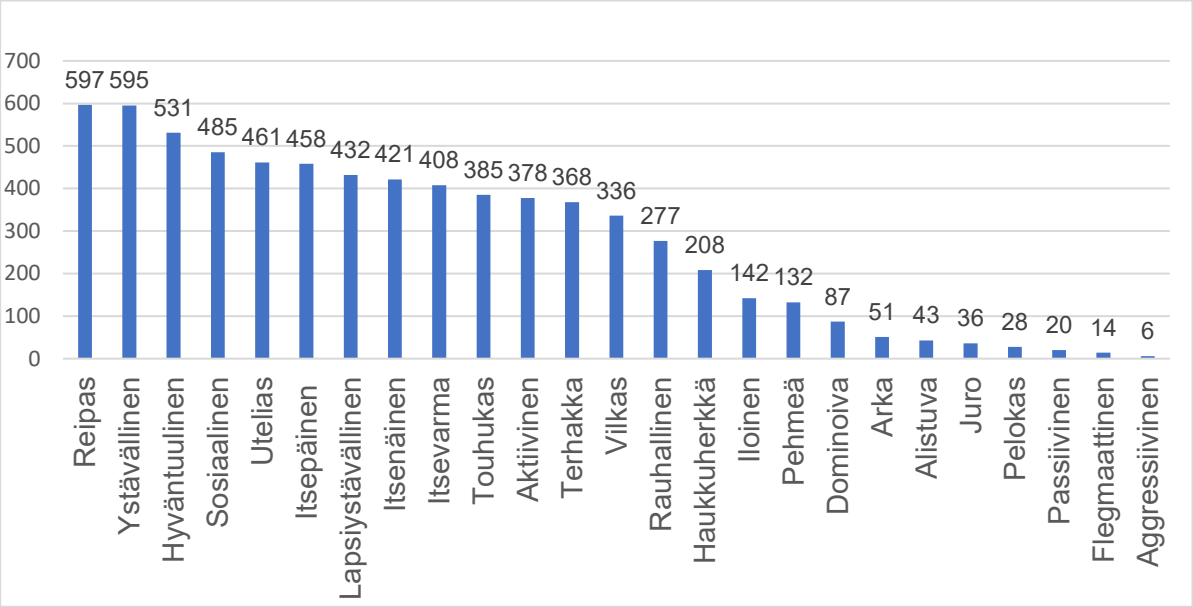
Terveys- ja käyttäytymiskysely toi myös lisävalaistusta cairnterriereiden vilkkauteen ja rauhallisuuteen. Samaan edellä mainittuun rotuaineistoon aineistoon perustuvassa toisessa suomalaistutkimuksessa on äskettäin esitelty cairnterrieri rotuna, jossa hyper - aktiivisyys on roduista yleisintä[17]. Tutkimuksen tulosten mukaan hyperaktiivisuus/ impulsiivisuus ja myös tarkkaamattomuus/hajamielisyys olisivat cairnterriereillä huomattavan yleistä. Rotuyhdistyksen terveys- ja käyttäytymiskyselyssä, jossa vastaajia oli merkittävästi enemmän, ei erityisesti kysytty hyperaktiivisuudesta tai tarkkaamattomuudesta. 710 vastaajasta tosin 336 (47 %) liitti koiraansa adjektiivin ”vilkas” (Kuva 4). Tietynlainen vilkkaus on kuitenkin cairnissa toivottava ominaisuus. Rotumääritelmässä cairnterrierin kuvataan olevan ”toimeliaalta vaikuttava”. Rodun luonnetestiprofiilissa cairnterrierin toivotaan vastaavan luonnetestin kategorioita ”vilkas” tai ”erittäin vilkas”, jollaisia on ollut 68 % luonnetesteihin osallistuneista cairneista, ja lisäksi 28 % on ollut ”kohtuullisen vilkkaita”. Vaikka ”erittäin vilkkailla” cairneilla esiintyy luonnetestin määritelmän mukaan ”lievää keskittymiskyvyn puutetta” (joskaan siinä ei havaita ”tasapainottomuutta”), luonnetestin ylivilkkautta lähinnä kuvaavaan kategoriaan ”häiritsevän vilkas” on kaikkina aikoina luokiteltu vain yksi cairnterrieri. Ehkä hieman samansuuntaisesti vuoden 2025 terveys- ja käyttäytymiskyselyssä vain 5 % omistajista piti cairniaan ”vilkkaampana” kuin oli odotettu. Vaikka monet cairnit ovat erittäinkin vilkkaita, varsinkin nuorina koirina, rotuyhdistyksellä on tällä hetkellä vain vähän näyttöä cairnien hyperaktiivisuudesta, impulsiivisuudesta sekä tarkkaamattomuudesta. Osa cairneista on vilkkaita, osa rauhallisia, osa impulsiivisempia ja tarkkaamattomampia kuin toiset, mutta rotuyhdistyksen nykyisen käsityksen mukaan hyperaktiivisuus, huomattava impulsiivisuus ja tarkkaamattomuus eivät ole erityisen yleisiä rodussa tällä hetkellä. Samalla on todettava, että asiaa on seurattava. Sitä tulee selvittää tarkemmin varsinkin tulevissa rotuyhdistyksen terveys- ja käyttäytymiskyselyissä

Kaikkiaan merkittävän suuret käytösongelmat näyttävän olevan rodussa varsin harvinaisia. Ääritapaukset, koiran lopettaminen käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi, on erittäin harvinaista. Kennelliiton jalostustietojärjestelmän kuolinsyytilastossa 0.7 % vuosina 1988-2025 kuolleiksi merkityistä 1524 cairnista 11, 0,7 %, ilmoitettiin lopetetuksi käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi.

Vuoden 2025 Terveys- ja käyttäytymiskyselyssä omistajat liittivät yleisimmin koiraansa termit ”reipas” (84 %), ”ystävällinen” (84 %) ja ”hyväntuulinen” (75 %), jotka liitettiin vähintään 75 % vastaajien cairneista. (Kuva 4) Hyvin usein omistajat liittivät cairneihinsa

[17] Sulkama, S., Puurunen, J., Salonen, M., Mikkola, S., Hakanen, E., Araujo, C. ja Lohi, H., 2021

myös adjektiivit ”sosiaalinen”, ”utelias”, ”itsepäinen”, ”lapsiystävällinen”, ”itsenäinen”, ”itsevarma”, ”touhukas”, ”aktiivinen” ja ”terhakka” (yli 50 % vastauksista). Harvimmin omistajat liittivät cairneihinsa termit ”arka”, ”alistuva”, ”juro”, ”pelokas”, ”passiivinen”, ”flegmaattinen” ja ”aggressiivinen”. Yli kolme neljäsosaa (76 %) kyselyyn vastanneista 704 omistajista ilmoitti cairninsa luonteen vastanneen odotuksia. 10 % ilmoitti cairninsa olleen kovaluontoisempi odotuksiin nähden, 5 % vilkkaampi ja toisaalta myös 5 % rauhallisempi kuin odotettiin.

Kuva 4. Omistajien cairnterrieriinsä liittämiä adjektiiveja, vastauksia kpl. Vastaajia kaikkiaan 710 kpl. **Aineisto**: Suuri terveys- ja käyttäytymiskysely 2025, Cairnterrierikerho ry.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Cairnterrieriä pidetään yleisesti hyvänä lisääntyjänä. Urokset astuvat luonnollisesti ja nartut hoitavat pennut hyvin ja itsenäisesti. Rodun edustajilla on tyypillisesti terve ja luonnollinen sukupuoli-, lisääntymis- ja hoivavietti. Keinosiemennyksiin ja sektioihin joudutaan turvautumaan harvoin. Tarkka tilasto asiasta puuttuu, mutta yleisen tiedon mukaan ongelmat ovat harvinaisia. Emät imettävät pentujaan vähintään 5-6 viikkoa, useat jopa luovutukseen asti. Emät viettävät ensimmäiset 2-3 viikkoa tiiviisti pentujensa kanssa ja kasvattavat ja leikittävät pikkuisiaan myöhemminkin aktiivisesti. Jos mittarina käytetään suvunjatkamiskykyä ja, -viettejä ja lisääntymisongelmien yleisyyttä, cairnterrieriä on pidetty erittäin elinvoimaisena rotuna.

Suuren terveys- ja käyttäytymiskyselyn 2025 mukaan narttujen kiima alkoi yleisimmin 8 kk:n iässä (28 % 289 vastaajasta), ja 61 %:lla nartuista ensimmäinen juoksu tapahtui 7-9 kk:n iässä. 97 %:lla nartuista 1. juoksu tapahtui 6-12 kk:n iässä. Juoksuväli oli tyypillisimmin 6 kk (57 %), 7 kk (22 %) tai 8 kk (8 %), vaihdellen miltei yksinomaan 4 kk:n ja 10 kk:n välillä. 86 %:lla nartuista juoksuväli oli säännöllinen, 14 %:lla epäsäännöllinen. Tulokset olivat hyvin samanlaiset aiemmissa terveyskyselyissä, erityisesti vuoden 2007 myös varsin suurehkossa kyselyssä. Vuoden 2025 kyselyssä

säännöllinen (eikä epäsäännöllinen) kiimaväli, joka oli 6-7 kk:n mittainen oli yleisempää kuin aiempien terveyskyselyiden tulosten mukaan. Tämä on positiivinen tulos.

Uroksien omistajilta Suureen terveyskyselyyn 2025 saatiin noin 350 vastausta. Siitokseen uroksista oli käytetty 59 urosta (16 %). Sukupuolivietti oli ilmoitettu normaaliksi 88 prosentilla tapauksista (312 urosta). 8 %:lla (27 kpl) uroksista oli ilmoitettu huono tai madaltunut sukupuolivietti. Uroksen omistajien ilmoitusten mukaan yliseksuaalisia oli 4 % 6,1 % (14 urosta). Kyselyn uroksista 36 % (129 kpl) oli kastroitu syystä tai toisesta. Puolet kastraatioista tehtiin 1-2 v. urokselle, ja loput jakautuivat vanhemmille uroksille melko tasaisesti ikävuosien mukaan. Yleisimmiksi syiksi ilmoitettiin melko tasaisin osuuksin kivespuutos, käytännön syyt arkielämän helpottamiseksi, eturauhas- /-tulehdus ja kiveskasvain.

Vuoden 2025 terveyskyselyn tulokset ovat pääpiirteissään samansuuntaiset vuosien 2007 ja 2016 terveyskyselyiden kanssa, mutta kastroitujen urosten määrä ja osuus kaikista uroksista näyttää selvästi nousseen vuosien mittaan. Sitä, missä määrin tämä liittyy esimerkiksi eläinlääkäriasemien/eläinlääkäreiden mahdollisesti muuttuneisiin suosituksiin ja käytäntöihin tai toisaalta omistajien muuttuneisiin käytäntöihin, ei ole tiedossa. Virtsa- ja lisääntymiselinten sairauksien määrä ei juurikaan selitä lisääntynyttä kastraatioiden määrää.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Cairnterrierikerhon tiedossa ei ole raportoituja tapauksia ennenaikaisesta dementiasta: toki iäkkäillä koirilla silloin tällöin esiintyy dementiaa, mutta tiedossa ei ole alle 10-vuotiailla ilmenneitä oireita. Koska cairnterrierin voidaan sanoa olevan terve rotu ja rakenteeltaan liioittelematon ja toimiva, ei näistä lähtökohdista tule lisäpainetta koirien käyttäytymiselle ja selviytymiselle esimerkiksi sosiaalisissa tilanteissa. Toki koiran sairastaessa tai tuntiessa kipua (vilkas, taistelutahtoinen ja toimintakykyinen koira ei aina helposti näytä kipuansa aktiivisessa elämässä) käyttäytyminen voi muuttua. Tällä hetkellä tiedossa ei ole suuria ongelmakohtia iän tuomiin käytöshäiriöihin liittyen. mutta lähtökohtaisesti rodulla on hyvä tilanne: ei luppakorvia, lyhyttä kuonoa, runsaasti poimuttunutta nahkaa tai töpöhäntää.

4.2.7. Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Rodulle tyypillinen luonne on energinen, iloinen, eloisa ja avoin, mutta samalla myös vahva, peloton ja vakaa. Aggressiivisuus ei kuulu cairnille, joskaan se ei epäröi puolustaa itseään tai ”laumaansa”, mikäli sellaiseen tilanteeseen joutuu. Jalostuksellisesti keskeisintä on säilyttää tasapaino näiden ominaisuuksien kesken.

Rotujärjestön keräämän tiedon mukaan selvä valtaosa rodun omistajista ja harrastajista on tyytyväinen koiransa luonteeseen ja luonteet ovat tyypillisiä. Aggressiivista käytöstä esiintyy harvoin, eikä arkoja, pelokkaita koiria ole terveys- ja käyttäytymiskyselyn, luonnetestien eikä jalostustarkastusten perusteella ole lainkaan runsaasti. Toki arkuuden ja pehmeyden yleistyminen cairnien käyttötarkoituksen muututtua metsästyskoirasta yhä enemmän perhe- ja harrastuskoiraksi on jonkinasteinen uhka. Koska terrierit ovat perustaltaan nopeasti reagoivia ja valppaita koiria, luonteen pehmeys ja pelokkuus tuottaa

ongelmia. Seurauksena voi olla hermostuneisuutta ja pakko-oireista käyttäytymistä. Pahimmillaan arkuus voisi johtaa pelkopohjaiseen aggressiiviseen käytökseen, jolloin koirasta ja sen käyttäytymisestä ei voi antaa takeita. Nykycairneille voimakas aggressiivisuus on kuitenkin edelleen vierasta ja harvinaista.

Arkuus ja pelokkuus ovat ominaisuuksia, jotka periytyvät helposti, joten rotujärjestölle ja jalostuskoirien omistajille on tärkeää seurata tilannetta tarkasti. Arkojen ja pelokkaiden cairnien osuus kaikista cairneista näyttää onneksi edelleen varsin pieneltä. Myös aggressiivisia cairneja on vähän. Terveyskyselyn ja rotua koskeneiden yksittäisten käyttäytymistutkimusten tulosten perusteella erityisesti rodussa jonkin verran tavattavan ääniherkkyyden yleisyyttä ja yhteyttä pelokkuuteen ja elämänlaatuun tulee seurata ja selvittää lisää. Samoin äskettäisissä yksittäisissä tutkimuksissa esitettyjä ehdotuksia hyperaktiivisuudesta ja tarkkaamattomuudesta tulee selvittää lisää. Kattavat käyttäytymiskyselyt, käyttöön otettavat käyttäytymisen jalostustarkastukset ja luonnetestit ovat hyviä työkaluja näihin tarkoituksiin. Jalostusvalinnoilla tulee pyrkiä ehkäisemään epätyypillisten, ei-toivottavien käyttäytymispiirteiden yleistymistä.

Rotuyhdistyksen luonnetta ja käyttäytymistä koskeva jalostussuositus on ollut, ettei selvästi arkaa, heikkohermoista tai vihaista koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Tätä on syytä täsmentää jalostussuosituksissa - samalla kun lisäselvitystä aiheesta tarvitaan, niin, että jalostuksesta rajautuvat pois myös koirat, jotka osoittavat jokapäiväisissä tilanteissa (usein tai aina) liiallista, toimintakykyä merkittävästi haittaavaa epävarmuutta tai pelkoa esim. ääniä, vieraita ihmisiä, tilanteita ja muita eläimiä kohtaan. Kyse voi olla esim. äänipelosta (ilotulitus- ja ukkospelko), alustapelosta tai muusta pelosta, johon liittyy huomattavan hidas palautuminen ja merkittävä haitta jokapäiväisessä elämässä.

Cairnterrieri on toiminut jo sadan vuoden ajan ensisijaisesti seurakoirana ja siihen tehtävään se soveltuu nykyisten luonneominaisuuksiensa osalta erinomaisesti. Kuitenkin kasvattamalla rotua ensisijaisesti seurakoiraksi on siitä onnistuttu jossain määrin hävittämään toivottuja ja tärkeitä terrieriominaisuuksia. Tämä näkyy varsinkin luonnetesti-tuloksissa etenkin toimintakyvyn, taisteluhalun ja kovuuden tulosten osalta, joissa on parantamisen varaa. Samasta syystä myöskään alkuperäisiä käyttöominaisuuksia ei voi enää pitää itsestäänselvyytenä, vaikka toimivia yksilöitäkin edelleen löytyy. Cairnterrierillä on edelleen paljon hyviä ominaisuuksia monipuoliseksi käyttökoiraksi. Niitä ei tule pitää itsestäänselvyytenä vaan pyrkiä vahvistamaan entisestään. Rodun jalostuksessa ja kasvatuksessa on luonteelle ja käyttöominaisuuksille asetettava aiempaa suurempi painoarvo. Luonteeltaan ja taipumuksiltaan monipuolisten, niin seura-, harrastus- kuin käyttökoiraksikin soveltuvien yksilöiden määrää tulee lisätä ja saada aiempaa enemmän myös jalostuskäyttöön. Pehmeiden, arkojen ja pelokkaiden koirien määrää tulee vastavuoroisesti pyrkiä vähentämään. Rodun ei ole tarpeen jakautua erillisiin käyttö- ja näyttölinjoihin, sillä oikeassa suhteessa esiintyessään toivotut ominaisuudet tekevät cairnterrieristä yhtä lailla miellyttävän seuralaisen kuin harrastus- ja metsästyskaverinkin.

4.3.Terveys ja lisääntyminen

Cairnterrierillä on harrastajien parissa maine elinvoimaisena, terveenä ja pitkäikäisenä rotuna. Rodussa tavataan perinnöllisiä sairauksia, mutta toistaiseksi rodulla ilmoitetut sairastapaukset ovat rekisteröintimääriin verrattuna lukumäärältään pieniä. Samalla on kuitenkin todettava, ettei rodun terveydellisestä tilanteesta Suomessa ole tehty laajoja kartoituksia ennen vuotta 2025. Kesällä 2025 cairnterrierien omistajille suunnattiin terveyskysely, josta saatiin yli 750 vastausta, ja siten varsin kattavaa kuvaa rodun terveystilanteesta. Lisäksi rotuyhdistyksen ylläpitämä sairaslista on ollut monien kasvattajien suosiossa, ja osaltaan kertoo rodun sairauksista. Kennelliiton KoiraNet-jalostustietojärjestelmästä myös saadaan jossain määrin rodun terveystietoja, esimerkiksi kuolinsyytietoja.

Sairastapauksista rotuyhdistykselle tuleva tieto perustuu jalostustietojärjestelmän kautta saataviin virallisiin terveystutkimustuloksiin sekä koiranomistajien ja kasvattajien vapaaehtoisiin ilmoituksiin. Rodun yleistä terveydentilaa arvioitaessa vapaaehtoiseen ilmoittamiseen perustuvat tapausmäärät eivät oletettavasti kerro koko kuvaa rodun tilanteesta. Ihmisillä on lukuisia syitä olla ilmoittamatta koiransa sairauksista: kotikoirien omistajat eivät välttämättä miellä oman lemmikkinsä sairauksien olevan merkityksellistä tietoa rodun kannalta, he eivät ehkä muista kuka koiran kasvattaja on tai eivät kehtaa kertoa sairauksista kasvattajalle, koska kokevat sen olevan valittamista. Kasvattaja taas voi haluta pitää tiedot omanaan pelätessään jalostuskoiriensa leimautumista. Koirien terveyden eri osa-alueiden tutkiminen ja testaaminen on kuitenkin selvästi yleistynyt viime vuosikymmenten aikana, ja myös tietojen jakaminen on ainakin kohtuullisella tasolla rodun piirissä Suomessa.

4.3.1.PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Rodulla ei ole PEVISA-määräyksiin perustuvia rajoituksia kasvatuksessa. SKL:n PEVISA-ohjeista silmäsairauksien ja polvilumpioiden tarkastusohjelmat voitaisiin liittää cairnterriereihin. Rotuyhdistys ei kuitenkaan ole toistaiseksi halunnut ryhtyä näin voimallisiin toimenpiteisiin. On sen sijaan pyritty ohjaamaan cairnien kasvattajia ja omistajia tutkimusten pariin tiedottamisen ja kerhon pentuvälitykselle pääsyvaatimuksena olevien jalostussuositusten kautta. PEVISAan liittyminen on kuitenkin viime aikoina noussut vahvaksi mahdollisuudeksi samalla kun eläinten hyvinvoinnin parantamiseen tähtäävä tietoisuus ja myös siihen liittyvät säädöshankkeet ovat Suomessa edenneet. Ratkaisevaa cairnien mahdollisen PEVISAn osalta on se, missä määrin kasvattajat edelleen tekevät rodun terveyden kannalta pieniriskisiä pentueita.

4.3.2. Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Rodun merkittävät perinnölliset sairaudet voidaan jakaa niiden vakavuuden ja vaikuttavuuden perustella elinikää lyhentäviin (kuolemaan johtaviin) ja elämänlaatua heikentäviin (kipua ja epämukavuutta aiheuttaviin) sairauksiin. Jälkimmäisessä ryhmässä on mukana myös sellaisia sairauksia, jotka vakavina esiintyessään voivat johtaa lopettamiseen tai kuolemaan. Rodun merkittävien perinnöllisten sairauksien osalta on erityisen huomattavaa, ettei yhden geenin välityksellä periytyviä merkittäviä sairauksia

rodussa juuri esiinny. Sairauksien geneettinen tausta on lähes poikkeuksetta polygeeninen, jolloin myös ympäristötekijöilla on roolinsa sairauden ilmenemisessä.

Merkittävimmät elinikää lyhentävät sairaudet

Portosysteemisen shuntin (PSS) eli maksan verenkierron osittainen ohittumisen aiheuttaa maksan verisuonituksen poikkeavuus, joka johtuu geenivirheistä. Kyseessä on synnynnäinen sairaus. Tyypillisesti cairnterriereillä maksashuntti on ekstrahepaattista muotoa, eli poikkeava verisuoniyhteys sijaitsee maksan ulkopuolella. Vakavissa tapauksissa suuri osa verenkierrosta ohittaa maksan, maksa ei saa tarvitsemiaan ravintoaineita, jää tavanomaista pienemmäksi, eikä veri puhdistu kuona-aineista ja myrkyistä. Neurologisista oireista lievimpiä ovat väsymys ja ruokahaluttomuus. Selvimmät oireet ovat pakkoliikkeet, kuten kehän kiertäminen, päämäärätön vaeltaminen, pään painaminen sekä tasapainohäiriöt, tuijottaminen ja uneliaisuus. Neurologisten oireiden sijaan tai niiden ohella voi esiintyä runsasta juomista, oksentelua, ripulia ja virtsateiden oireita kuten verivirtsaisuutta ja virtsakiviä ja -kiteitä. Oireet ovat ajoittaisia ja vaihtelevia, ja neurologiset oireet ovat usein pahimmillaan kohta syömisen jälkeen. Vakavimmissa tapauksissa oireet näkyvät jo ennen luovutusikää. Pentu ei kehity muiden tahdissa ja turkki voi olla selvästi huonompi kuin muilla pennuilla. Ekstrahepaattisia shuntteja on kuitenkin erilaisia. Osa maksashunteista on oireettomia tai hyvin lieväoireisia. Korjausleikkaukset ovat usein mahdollisia. Ruokavaliohoidolla voi koira usein elää monia vuosia, joskus loppuelämänkin. Ilman korjausleikkausta vakavimmat asteet kuitenkin johtavat yleensä kuolemaan. Korjausleikkausten onnistumisprosentti on onneksi kuitenkin korkea[18].

Suomessa on vuosilta 1989-2024 yhdistykselle raportoitu 58 maksashuntti- tai maksashunttiepäilytapausta sekä lisäksi kolme muuta tapausta, joissa koiralla on ollut shuntin mahdollinen “sukulaissairaus” MVD (Mikrovaskulaarinen dysplasia). Koko ajanjakson esiintyvyys tietoon tulleiden tapausten perusteella esiintyvyys on ollut suurempi kuin 0,5 %. Viimeisen kahden vuoden aikana (2024-2025) tapauksia on tullut yhdistyksen tietoon 3 kpl.

Maksashuntin periytymistä on tutkittu paljon Hollannissa ja Yhdysvalloissa, mutta sen tarkka periytymismalli ei ole selvillä; tehdyt tutkimukset viittaavat kuitenkin todennäköisimmin autosomaaliseen, resessiiviseen ja polygeeniseen periytymistapaan.[19] Sairaus voidaan todeta jo pikkupennulta sappihappotestillä tai veren ammoniakkimäärityksellä. Lopullinen, varma diagnoosi vaatii kuitenkin myöhemmin tehtäviä lisätutkimuksia. Näistä tärkeimpiä ovat ultraäänitutkimus ja tietokonetomografia. Cairnpentujen maksashuntti-testaaminen on laajasti käytössä useissa Keski- ja Länsi-Euroopan maissa. Rotuyhdistyksen jalostustoimikunnan havaintojen mukaan suurin osa kasvattajista Suomessa testaa pennut ennen luovutusta sappihappotesteillä.

Munuaisdysplasia (josta aiemmin käytettiin nimitystä PNP, progressiivinen nefropatia), on sairaus, jossa munuaiset ovat synnynnäisesti enemmän tai vähemmän alikehittyneet.

[18] Greenhalgh, S.N., Reeve, J.A., Johnstone, T., Goodfellow, M. R., Dunning, M.D., O’Neill, E.J., Hall, E.J., Watson, P.J., ja Jeffery, N.D., 2014. Konstantinidis, A.O., Adamama-Moraitou, K.K., Patsikas, M.N. ja Papazoglou, L.G., 2023.
[19] van Steenbeek, F., 12.10.2024.

Kyseessä on kehityshäiriö, joka useimmiten johtaa munuaisten vajaatoimintaan[20]. Munuaisdysplasia on perinnöllinen todennäköisesti resessiivisesti ja polygeenisesti (eikä esim. dominantisti epätäydellisellä penetraatiolla) periytyvä sairaus, ts. sairauden aiheuttavan geenin on tultava kummaltakin vanhemmalta, ennen kuin sairaus ilmenee jälkeläisessä.[21] Ilmenemisikä vaihtelee ja sairauden paranemisennuste on erittäin huono. Usein sairaus johtaa kuolemaan jo ennen syntymää, syntymässä tai pentuiässä, mutta lievemmissä tapauksissa koira saattaa elää jopa 6-7-vuotiaaksi tai jopa elää normaalilin tai lähes normaalin elämän lievin oirein[22] Vakavissa tapauksissa tapauksissa pennut kuolevat ennen syntymää, pian syntymän jälkeen tai nuorena. Oireita ovat runsas virtsaaminen ja toistuva oksentelu, koska koira juo paljon. Myöhemmässä vaiheessa myös laihtuminen, pahoinvointi, vatsaongelmat, oksentaminen ja huono ruokahalu kuuluvat taudinkuvaan. Sairauden jäljille päästään verikokeiden tai ultraäänitutkimuksen pohjalta, mutta varma diagnoosi edellyttää mikroskooppista näytettä munuaiskudoksesta eli munuaisbiopsiaa.

Suomessa on aiemmin tavattu joitain munuaisdysplasiatapauksia ja rotujärjestön tietoon on tullut kaikkiaan 16 tapausta, joista 11 viimeisten 10 vuoden aikana. Sairautta on tavattu ja tutkittu muun muassa Ruotsissa, jossa tunnettuja tapauksia on joitakin kymmeniä. Suomen kannassa on paljon ruotsalaislinjoja ja sukutauluista löytyy tunnettuja munuaisdysplasiakantajia. Sairauden periytymisen tapaa tutkitaan cairneilla aktiivisesti Yhdysvalloissa[23]. Aiemmin sairauden oletettiin periytyvän yhden geenin välityksellä autosomaalisesti ja resessiivisesti. Ruotsissa jalostusrajoitussuosituksen, jossa sairasta koiraa, sen vanhempia eikä pentuesisaruksia ei suositeltu jalostukseen, käyttöönoton jälkeen[24] tapausten määrä näyttää huomattavasti vähentyneen.

Nykyinen käsitys kuitenkin on, keskeisten tutkijoiden raporttien mukaan, että sairaus mahdollisesti periytyy yhden päägeenin välityksellä molempien vanhempien kautta, mutta että toissijaiset geenit vaikuttavat munuaisdysplasian vaikeuden asteeseen.[25] Rotujärjestö pitää tärkeänä seurata tilannetta aktiivisesti.

Munuaisdysplasian osalta jalostuksellinen ongelma liittyy sairauden diagnosoinnin vaikeuteen ja puuttumiseen. Diagnoosi edellyttää kudosnäytteen tutkimisen, mitä ei luultavasti monissa tapauksissa tehdä. Munuaisdysplasia ilmenee luultavasti useimmiten munuaisten kroonisena ja etenevänä vajaatoimintana. Kroonista/etenevää vajaatoimintaa esiintyy kuitenkin myös muiden sairauksien yhteydessä. Mikäli muuta vajaatoiminnan aiheuttavaa sairautta ei diagnosoida, on mahdollista, että koiralla on munuaisdysplasia, mutta on mahdollista myös, että koiralla on jokin muu, diagnosoimaton sairaus. Suurena pidetyn munuaisdysplasiamahdollisuuden vuoksi rotuyhdistys on lisännyt sairaslistalle omaksi ryhmäkseen pennut tai nuoret (0-7 v.) koirat, jotka sairastavat tai ovat sairastaneet

[20] Bovee, K.C. 2003.
HTTPS://WWW.CAIRNTERRIERHEALTH.ORG/_FILES/UGD/F403B9_7E95F9CC7FFB45A5B48BCA6764EA310A.PDF
[21] Greco, D.S., 2001 Rhodes, J., Cianciolo, J & Casal M.L. 2005

[22] Bovee, K.C. 2003;
HTTPS://WWW.CAIRNTERRIERHEALTH.ORG/_FILES/UGD/F403B9_7E95F9CC7FFB45A5B48BCA6764EA310A.PDF
[23] https://www.cairnterrierhealth.org/_files/ugd/f403b9_7e95f9cc7ffb45a5b48bca6764ea310a.pdf
[24] Information received from the Swedish Cairn Terrier Club
[25] https://www.cairnterrierhealth.org/renal-dysplasia

kroonista ja/tai etenevää munuaisten vajaatoimintaa, mutta joilla ei ole todettu mitään muuta sellaista sairautta, joka voisi selittää vajaatoiminnan.

Rotuyhdistykselle on vuoden 2024 loppuun mennessä ilmoitettu yhteensä 24 nuorta tai keski-ikäistä cairnia, joilla on todettu krooninen/etenevä munuaisten vajaatoiminta ilman, että sille on löytynyt selitystä muusta sairaudesta. Näistä koirista 9 on syntynyt vuoden 2015 jälkeen, ja ilmoituksista 9 on tehty vuosina 2020-2024.

Perinnölliset sydänsairaudet

Cairneilla tavataan Suomessa jonkin verran *sydänsairauksia*. Rotukohtaista tietoa sairauksien periytyvyydestä ei ole saatavilla, mutta oletettavasti useimmilla, nuorilla koirilla tavatuilla sydänsairauksilla on perinnöllinen tausta[26]. Rotuyhdistys on listannut 50 sydänperäistä sairasilmoitusta vuosilta 1998- 2024. Diagnoosina on yleisimmin sivuääni tai läppävika (mitraaliläpän vuoto). Cairnpennuilla esiintyy viattomia sivuääniä, jotka katoavat ajan mittaan[27]. Vastaavasti sivuääni saattaa johtua myös muusta kuin perinnöllisestä sydänsairaudesta. Siksi sivuäänen syy tulee selvittää. Yhteinen nimittäjä lähes kaikille sairaslistan sydänsairaustapauksille on, että vika on todettu nuorella tai korkeintaan keski-ikäisellä, 1- 7-vuotiaalla koiralla. Valtaosa tapauksista pystyy kuitenkin elämään normaalia elämää vaivastaan huolimatta ja lääkitystä tarvitaan vasta vanhempana. Joillakin vika on kuitenkin ollut niin vakava, että se on johtanut koiran lopettamiseen tai koira on menehtynyt äkillisesti. Koska sydänongelmia tavataan muissakin maissa, rotuyhdistys seuraa tilannetta aktiivisesti. Virallinen sydäntutkimustulos löytyy 93:lta vuosina 1988-2024 syntyneeltä koiralta.

Merkittävimmät elämänlaatua heikentävät sairaudet

Luusto- ja nivelsairaudet

Patellaluksaatio (polvilumpion sijoiltaanmeno) on synnynnäinen, perinnöllinen sairaus, jonka periytymistapaa ei täysin tunneta. Patellaluksaatio liittyy usein koko takajalan virheasentoon, mutta se voi johtua myös nivelpintojen vajaakehityksestä tai tapaturmasta. Sairaus on melko yleinen pienillä roduilla.

Patellaluksaatio ilmenee yleensä hyppelynä. Toisin sanoen ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan, että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). Lievät tapaukset eivät välttämättä oireile lainkaan ennen kuin vuosien kuluttua, jos niveleen muodostuu kulumaa. Patellaluksaatio voi myös pahentua iän myötä. Vaikeissa tapauksissa polvilumpio voi olla poissa paikoiltaan jo pennun syntyessä. Eläinlääkärin tutkimuksissa luksaatio luokitellaan asteisiin 0, I, II, III, IV. 0-tulos tarkoittaa terveitä polvia ja muut arvot riippuvat siitä kuinka paljon lumpiota voidaan liikuttaa pois paikaltaan.[28] .

[26] https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/koirien-sydansairaudet-ja-niiden-diagnostiikka

[27] Van Staveren, M., D., B. ja Szatmari, V., 2019. Rigterink, D., L'Herminez M.A. ja Szatmari, V. 2021

[28] https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polvilumpion-sijoiltaanmeno-patellaluksaatio

Vuosina 2015-2024 annettiin yhteensä 1372 lausuntoa. Näistä 0-tuloksia oli 1229 (90 %), 1-tuloksia 112 (8 %), 2-tuloksia oli 29 (2 %) ja 3-tuloksia ja 4-tuloksia oli 0 (0 %). Vuoden 2025 terveyskyselyssä 734 vastauksesta 27:ssä (4 %) vastattiin patellaluksaatio kysyttäessä eläinlääkärin koiralla toteamia tuki- ja liikuntaelimistön sairauksia.

Patellaluksaatiota tavataan kannassamme siis melko runsaasti eli n. 10 prosentilla virallisesti tutkituista. Tyypillisesti muutokset ovat kuitenkin asteikon lievimmästä päästä ja patellan korjausleikkauksia joudutaan tekemään kohtuullisen vähän. Rotuyhdistys suosittelee jalostukseen käytettäville koirille virallista polvitutkimusta ennen jalostuskäyttöä. Polviterveys patellaluksaation osalta näyttää pysyneen varsin samalla tasolla viime aikoina. Hyvin selvä valtaosa cairnien patellaluksaatiotapauksista on lieviä.

Polven eturistisidevammat

Ristisiteet ovat vahva, lyhyt siderakenne polvinivelen keskellä, reisiluun ja sääriluun välillä. Eturistiside rajoittaa myös polvinivelen kiertoliikettä. Kun eturistiside pettää, polvinivel löystyy ja reisiluu pääsee liukumaan taaksepäin sääriluun nivelpinnalla. Liike vaurioittaa nivelkierukoita ja rustopintoja. Ristisidevaurion seurauksena polviniveleen kehittyy nopeasti tulehdusreaktion seurauksena rappeuttava nivelrikko.

Eturistisidevauriot syntyvät melko harvoin vain trauman seurauksena. Nykyisin arvioidaan, että noin 80 % eturistisidevaurioista on aluksi osittaisia. Polvinivel voi aluksi olla tukeva tai löysyys on lievää. Vähitellen vaurio etenee, kun ristiside ei parane, vaan pettää asteittain rappeutuessaan. Polveen kehittyy usein nivelrikkomuutoksia jo ristisidevaurion ja nivelen löysyyden edetessä.[29]

Ristisidevaurio aiheuttaa koiralle kipua ja ontumista; ristisiteen katketessa koira ei yleensä varaa painoa jalalle ollenkaan. Pienillä koirilla voidaan kokeilla konservatiivista hoitoa eli kipulääkitystä, fysikaalista kuntoutusta sekä painonhallintaa. Leikkausta pidetään kuitenkin suositeltavampana vaihtoehtona.

Konservatiivisen hoidon yhteydessä polveen syntyy usein nivelrikkomuutoksia. Myös polven sisemmän nivelkierukan takahaara saattaa rikkoutua ja aiheuttaa kipua. Nivelkierukkavamma vaatii usein kirurgista hoitoa.[30]

Leikkausmenetelmiä on useita. Hoitotulos on yleensä hyvä, mutta ei täysin estä nivelrikon kehittymistä polviniveleen. Kehittyvä nivelrikko aiheuttaa kroonista kipua. Eräässa tutkimuksessa pitkäaikaista kroonista kipua havaittiin leikkauksen jälkeen noin 30 prosentilla koirista[31] .

Takajalan puutteellinen kulmautuminen sekä taaksepäin kalteva sääriluun nivelpinta altistavat ristisidevauriolle. Myös lonkkien kipeytyminen lisää polvinivelten kuormitusta ja

[29] https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polven-ristisidevaurio
Griffon, D.J. 2010.
[30] Mäki ja Kempe, 2023.
[31] Mölsa, S.H., Hielm-Björkman, A.K. ja Laitinen-Vapaavuori, O. M., 2013.

altistaa ristisidevauriolle, samoin kuin polvilumpion luksaatio[32]. Iäkkäillä koirilla yleiskuntoon vaikuttavat sairaudet, erityisesti kilpirauhasen vajaatoiminta ja kortisolin liikaeritys (Cushingin tauti) altistavat eturistisidevaurioille. Myös ylipaino on merkittävä ristisidevauriolle altistava tekijä. Lisäksi kastraatio/sterilisaatio on usein liitetty lisääntyneeseen ristisidevaurioriskiin.[33]

Eturistisidevaurio on koirilla melko voimakkaasti perinnöllinen sairaus. Sairauden esiintyvyys vaihtelee merkittävästi roduittain ja jopa pentueittain. Ristisidevammojen esiintyvyyttä käsitelleissä tutkimuksissa cairnterriereitä ei useimmiten ole mainittu erityisenä riskirotuna[34]. Melko äskettäisessä, laajassa vakuutusyhtiön aineistoon perustuvassa ruotsalaistutkimuksessa cairnterriereillä kuitenkin raportoitiin olevan paljon rotujen keskiarvoa suurempi riski saada ristisidevamma[35].

Cairnterrierikerho on kerännyt tietoa eturistisidevammatapauksista rodussa useiden vuosien ajan. Vuoden 2024 loppuun mennessä sairaslistalle oli kirjattu 67 tapausta. Selviä sukulinjoja, joissa vammoja erityisesti olisi esiintynyt ei ole tullut selvästi esiin. Suurin osa todetuista vammoista oli ilmaantunut koiran ollessa keski-ikäinen tai vanha (>6 v.). Vuoden 2025 terveyskyselyssä 56 vastauksessa (8 %, kaikkiaan 734 vastausta) ilmoitettiin polven eturistisidevaurion kysyttäessä eläinlääkärin koiralla toteamia tuki- ja liikunta-elimistön sairauksia. Lukumäärää ja suhteellista osuutta voidaan pitää varsin korkeana.

Ristisidevammoja on pidettävä rodussa perinnöllisenä sairautena. Muita ja/tai kaikkia rotuja koskevan tutkimustiedon nojalla sairaus periytyy polygeenisesti, minkä lisäksi ympäristötekijät vaikuttavat esiintyvyyteen[36]. Sairauden perinnöllisen luonteen ja merkittävän hyvinvointihaitan takia eläinten hyvinvointilain valmistelussa käytetyssä aineistossa selvästi todetaan, ettei koiraa, jolla on kirurgisesti hoidettu eturistisidevamma tai tällaisen hoidon tarve, tule käyttää jalostukseen[37]. Jos koiraa on jo käytetty jalostukseen, sairausriski täytyy ottaa huomioon jälkeläisten jalostuskäyttöä suunniteltaessa.

Muut rodussa esiintyvät tuki- ja liikuntaelimistön sairaudet

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelten kasvuhäiriö (dysplasia) voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen

[32] Kennelliito huomauttaa, että polvilumpion luksaation varalta annettava polvilausunto ei kuvaa sairastumisriskiä eturistisidevaurion suhteen. https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polven-ristisidevaurio

[33] https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polven-ristisidevaurio. Duval, J.M., Budsberg, S.C., Flo, G.I. ja Sammarco, J.L. 1999. Pegram C., Broadbelt, D.C., Diaz-Ordaz, K.., Chang, Y., Frykfors von Hekkel, A., Church, D.B. ja O'Neill D.G. 2023.

[34] Taylor-Brown, F.E., Meeson, R.L., Brodbelt D.C., Church D.B., McGreevy, P.D., Thomson, P.C. ja O'Neill, D.G. 2015.
Whitehair, J.G., Vasseur, P.B. ja Willis, N.H. 1993.
Witsberger, T. H., Villamil, J.A. ja Schulz, L.G. 2008

[35] Engdahl, K., Emanuelson, U., Höglund, O,, Bergström, A. ja Hanson, J. 2021.

[36] Baker, L-A. Kirkpatrick, B,. Rosa, G.J.M., Gianola,D., Valente, B., Sumner, J.P., Baltzer, W., Hao, Z., Binversie, E.E., Volstad, N., Piazza, A., Sample, S.J. ja Muir P. 2017..
Binversie EE, Momen M, Rosa GJM, Davis BW and Muir P. 2022.

[37] Mäki, K. ja Kempe, R. 2023.

löysyydeksi. Se on tyyppillisimmin useiden suurikokoisten, nopeasti kasvavien rotujen sairaus, mutta sitä esiintyy kuitenkin myös monissa pienikokoisissa roduissa mukaan lukien cairnterrierit. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy polygeenisesti ja kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä[38]. Myös ympäristöllä vaikuttaa lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen. Tutkimuksissa on ehdotettu, että yliruokinta/nopea painon lisäys ja ravitsemukselliset ja liikunnalliset seikat kasvuvaiheessa sekä mahdollinen uroksen kastraatio saattaisivat vaikuttaa lonkkanivelen dysplasian kehittymiseen ja ilmenemiseen[39]. Lonkkanivelen dysplasiaa on tutkittu varsin vähän pienikokoisilla koirilla, ja cairnterriereillä ei juuri lainkaan. Siitä, aiheuttaako samanasteinen dysplasia samanlaisen vai erilaisen oirekuvan ja sairauden kehittymisen suurikokoisilla roduilla ja pienikokoisilla roduilla on vähän tutkimusta. Yksittäisessä tanskalaistutkimuksessa, joka perustui varsin pieneen koiramäärään, ehdotettiin kuitenkin, että cairneilla ja mahdollisesti muilla pienikokoisilla koirilla vaikea-asteisetkin lonkkadysplasiat (D, E) liittyisivät harvoin lonkkaoireisiin, toisin kuin suurikokoisilla roduilla[40].

Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppely”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksahteleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireita ovat usein takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteen ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Jalostusarvoindekseihin (BLUP) perustuva jalostusvalinta olisi tehokasta, mutta Ilmiasuunkin perustuva jalostusvalinta voi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä.[41]

---

[38] https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/lonkkanivelen-kasvuhairio Lappalainen, A. 25.3.2023
King, M. D. 2017.
Mikkola, L., Kyöstilä, K., Donner, J., Lappalainen A.K., Hytönen, M.K., Lohi, H., ja Iivanainen, A. 2021.
[39] Witsberger T. H., Villamil J. A. ja Schultz L.G. 2008.
King, M.D. 2017
Fries, C.L. ja Remedios, A. L-. 1995.
Sallander M.H., Hedhammar Å ja Trogen M.E.H. 2006.
Krontveit, R.I., Nødtvedt, A., Sævik, B.K. ja Ropstad, E. 2012.
[40] Arnbjerg, J. 2017.
[41] Lonkkanivelen kasvuhäiriö. https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/lonkkanivelen-kasvuhairio, Lappalainen, A. 25.5.2023.

Cairnterriereillä ei vuoteen 2025 asti ole määritelty raja-arvoja lonkkanivelen dysplasian osalta rodun jalostuksen tavoiteohjelmassa. Lonkkanivelen dysplasiaa ei ole pidetty rodussa erityisen suurena ongelmana. Vuosina 2005-2024 rekisteröidyistä 7774 cairnista vain 126:n lonkat (1,6 %) oli kuvattu vuoden 2024 loppuun mennessä. Näistä A-lonkkaisia oli 11, tuloksen B sai 42 cairnia, tuloksen C 63 cairnia, ja D-lonkkaisia oli 9 kpl, ja E-lonkkaisia 1 kpl.

Vuoden 2025 terveyskyselyssä lonkkanivelen dysplasia mainittiin 15 (2 %) kaikkiaan 734 cairnin vastauksessa. Lisäksi useissa vastauksessa, jossa mainittiin nivelrikko, mainittiin nivelrikko lonkkien löysyyden tai ylipäätään lonkkien yhteydessä.

Kennelliitto ei Koirarekisteriohjeen mukaan rekisteröi koiraa, jonka vanhemmalla on todettu E-lonkka[42]. Vuoden 2023 Eläinten hyvinvointilain toimeenpanoon liittyvien keskeisten selvitysten/raporttien perusteella näyttäisi mahdolliselta, ettei E-lonkkaisia koiria, eikä siirtymäkauden jälkeen D-lonkkaisiakaan, saisi jatkossa käyttää jalostukseen. Koiraa, jolla on lonkkatulos C, saisi käyttää siirtymäkauden jälkeen jalostukseen, mikäli parituskumppanilla on lonkkatulos A tai B[43].

Lonkkanivelen dysplasiaa ei edellä mainittujen tulosten valossa voi tällä hetkellä pitää rodussa erityisen laajalle levinneenä ongelmana. Virallisia lonkkakuvauksia on kuitenkin tehty vain pienelle määrälle cairneja. Cairnterrierikerho ry. kannustaa jalostukseen käytettävien cairnterriereiden omistajia virallisten lonkkakuvausten teettämiseen, jotta rodun lonkkatilanteesta saadaan parempi kuva.

Välimuotoinen lanne-ristinikama

Välimuotoinen lanne-ristinikama on perinnöllinen, synnynnäinen nikamaepämuodostuma. LTV on nikama, jossa on sekä selkä- että lannenikaman piirteitä. Välimuotoinen nikama voi olla viimeinen lannenikama (sakralisaatio) tai ensimmäinen ristiluun nikama (lumbraisaatio). Nikamamuutos voi olla symmetrinen (samanlainen muutos sekä oikealla että vasemmalla puolella) tai epäsymmetrinen. LTV:tä esiintyy useilla koiraroduilla, ja se altistaa lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle. Seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet. Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä. Vakavia tapauksia voidaan leikata. Kotikoirina sairastuneet koirat pärjäävät usein melko hyvin. Ennuste paluusta harrastus- tai työkoiraksi on kuitenkin epävarma[44].

Virallisissa kuvauksissa käytetään viisiryhmäistä jaottelua: LTV0 = ei selkämuutoksia, LTV1 = Jakautunut ristiluun keskiharjanne, LTV2 = Symmetrinen välimuotoinen lanne-ristinikama, LTV3 = Epäsymmetrinen lanne-ristinikama, LTV4 = 6 tai 8 lannenikamaa.

Cairneilla nikamamuutoksia on kuvattu varsin vähän. Vuoden 2024 loppuun mennessä oli kuvattu yhteensä 79 cairnia, joista 57:llä (72 %) oli tulos LTV0. Hieman runsaat joka

[42] https://www.kennelliitto.fi/kennelliiton-koirarekisteriohje
[43] Kempe, R. ja Mäki, K. 2020.
Mäki, K. ja Kempe, R 2023.
[44]. https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/perinnolliset-selkamuutokset.

neljännellä kuvatuista cairneista oli jokin LTV-muutos, useimmiten LTV3 (10 kpl, 13 %) tai LTV4 (8 kpl, 10 %). Vuoden 2025 terveyskyselyssä todetuista tuki- ja liikuntaelimistön sairauksista oireileva välimuotoinen lanne-ristinikama ilmoitettiin 7 vastauksessa (yht.734 vastausta, 1 %).

Cairnterrierikerho kannustaa kaikkia cairninomistajia koiriensa virallisiin selkäkuvauksiin, jotta rodussa esiintyvistä LTV-muutoksista saadaan nykyistä kattavampi kuva.

Spondyloosi

Spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai -siltoja. Spondyloosia kehittyy usein normaalistikin ikääntymisen myötä, mutta ainakin boksereilla sitä todetaan jo nuorilla koirilla. Silloin puhutaan perinnöllisestä eli primaarista spondyloosista[45]. Sponyloosi voi aiheuttaa koiralle vaihtelevasti oireita, joihin kuluvat jäykkyys, ontuminen, selkäkivut ja hyppäämishaluttomuus.

Kennelliiton Jalostustietojärjestelmässä virallinen spondyloositulos on 61 cairnilla vuodesta 2013 lähtien. Näistä 52 on ollut SP0- (spondyloosivapaa), 6 SP1- (lievä spondyloosi) ja 3 SP2- (selkeä spondyloosi) tuloksia. Rotuyhdistyksen sairaslistalle on vuoden 2024 loppuun mennessä ilmoitettu kaikkiaan 33 spondyloositapausta, joista 15 oli todettu 1-6 vuotiailla cairneilla. Terveyskyselyssä 2025 spondyloosi ilmoitettiin todetuksi sairaudeksi 24 vastauksessa (kaikkiaan 734). Näistä vain kolme oli 1-6 -vuotiaita, muut vanhempia, joskaan spondyloosin toteamisikää ei kysytty.[46]

Kaikkiaan spondyloosi on rodussa jossain määrin esiintyvä rappeumasairaus, mutta erityisesti nuorilla koirilla sairaus näyttää onneksi olevan melko harvinainen. Rotuyhdistys kannustaa jalostuskoirien omistajia koiriensa selkäkuvauksiin, jotta spondyloosin yleisyydestä saataisiin nykyistä parempi kuva.

Calvé Legg Perthes-sairaus

Calvé Legg Perthes eli reisiluunpään osittainen kuolio on cairneilla nykyisin harvinainen luuston sairaus. Sairaudessa on kyse reisiluunpään kuolioitumiseen johtavasta verenkierron häiriöstä, jonka syy on tuntematon. Ensimmäiset oireet voivat ilmaantua pentuiässä tai yleensä viimeistään 18 kuukauden ikäisenä. Tyypillisiä oireita ovat sairaan jalan hypyttäminen, liikkumishaluttomuus esimerkiksi portaissa sekä jäykkyys ylösnousun jälkeen. Oireet yleensä pahenevat rasituksen jälkeen.[47]

Sairauteen liittyy perinnöllinen komponentti, mutta sen periytymistapa ei ole täysin selvillä, mutta todennäköisesti kyseessä on resessiivinen, polygeeninen periytyminen. Myös ympäristötekijät vaikuttavat siihen[48]. Sairaus ei johda kuolemaan, mutta on elämän laatua selvästi heikentävä. Korjausleikkauksista ja on saatu hyviä tuloksia, leikkauksen jälkeisen kuntoutuksen ollessa keskeisessä roolissa.

[45] https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/perinnolliset-selkamuutokset
[46] Kahdessa vastauksessa cairnin syntymävuotta ei ollut ilmoitettu.
[47] https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/legg-perthes
[48] Szabóová, R. ja Bajczer, C. 2021.

Sairaus on ollut rodussa merkittävä, mutta sen esiintyvyys näyttää selvästi vähentyneen viimeisen 10 vuoden aikana. Vuosien 1989 – 2014 rekisteröityjen cairnien osalta kerhon tietoon tuli 55 tapausta. Vuoden 2014 jälkeen kerhon tietoon on tullut yhteensä vain 3 tapausta. Vuoden 2025 terveyskyselyssä Calvé Legg Perthes ilmoitettiin viidessä kaikkiaan 734 vastauksesta.

Kraniomandibulaarinen osteopatia

Kraniomandibulaarisen osteopatia (CMO) on itseään rajoittava alaleuan luuston kehityshäiriö. Sairaus ilmenee usein n. 2-12 kk:n iässä voimakkaana alaleuan kipuiluna. Kipua voi esiintyä myös eturaajoissa. Myös leuan turvotusta, kuumeilua ja letargiaa voi esiintyä. Yleensä oireet poistuvat itsestään n. 1 vuoden ikään mennessä. Suomessa tiedetään aikaisemmilta vuosilta jokunen yksittäistapaus. Tanskassa tiedetään muutamia sukulinjoja, joissa on esiintynyt kyseistä sairautta. Myös Englannissa sairautta on esiintynyt. Sairauden katsotaan valkoisilla länsiylämaanterriereillä, skotlanninterriereillä ja cairnterriereillä periytyvän yhden geenin välityksellä dominantisti epätäydellisellä penetraatiolla[49]. Näille roduille tarjotaan tähän perustuen geenitestiä[50]. Koiralla on riski sairastua, jos sillä on kaksi kopiota mutatoituneesta geenistä. Jos kopioita on yksi, sairastumisen todennäköisyys on pienempi, mutta silti merkittävä. Jos koira on vapaa vikageenistä, se erittäin todennäköisesti ei sairastu.

Lievemmistä synnynnäisistä epämuodostumista rodussa tavataan yleisimmin ***häntämutkaa***. Häntämutka on perinnöllinen vika, joka johtuu häntänikamien yhteen kasvamisesta ja epämuotoisuudesta ja liittyy luun muodostuksen häiriöihin. Mutka voi sijaita missä kohtaa häntää tahansa ja vaihdella hyvin lievästä, vain tarkasti tunnustellen havaittavista nikamavälien painaumista tai kohoumista, selvästi havaittavaan useasta kohtaa taittuneeseen häntään. Vian tarkkaa periytymismallia ei ole toistaiseksi selvitetty, mutta resessiivistä autosomaalia periytymistapaa on esitetty. Vakavimmat mutkat näkyvät jo pennun syntyessä ja valtaosa on tunnettavissa jo ennen luovutusikää. Osa mutkista on niin lieviä, että ne voidaan varmasti diagnosoida vain röntgentutkimuksella. Rotujärjestö on tilastoinut 92 ilmoitettua häntämutkatapausta vuosilta 1989 - 2018. Uusia tapauksia ilmoitetaan vain yksittäisiä silloin tällöin. Terveyskyselyssä 2025 häntämutkaa ei erikseen kysytty, ja se tuli esiin vain muutamassa yksittäisessä vastauksessa.

Silmäsairaudet

Vakavista silmäsairauksista cairnterrierin kohdalla merkittävimpiä ovat *Ocular melanosis* (aik. pigmenttiglaukooma) ja *perinnöllinen harmaakaihi* (HC).

Ocular melanosis (OM)

Ocular melanosista, joka vakavimmissa muodoissaan voi johtaa sekundääriseen glaukoomaan (silmänpainetauti), tavataan etupäässä cairnterrierillä. Kyseessä on silmän keskikalvon melanosyyttien (pigmenttisolujen) lisääntyminen ja kerääntyminen

[49] Hytönen MK, Arumilli M, Lappalainen AK, Owczarek-Lipska M, Jagannathan V, Hundi S, et al., 2016.
[50] Hytönen *et. al*, 2016. Sairaus saattaa puhjeta joisssain tapauksissa myös muunlaisella geneettisellä taustalla (geneettinen heterogeenisyys).

virtauskulmaan ja silmän kovakalvon laskimopunokseen, joka aiheuttaa silmänsisäisen paineen nousua nousua ja glaukoomaa. Melanosyyttejä voidaan havaita silmän valkuaisessa (mustia pilkkuja tai läiskiä silmän valkoisella alueella), sidekalvon alla ja silmänpohjassa. Osalla sairastuneista voidaan tavata myös hyvänlaatuinen iiriksen melanooma. Oireet ilmenevät 2 - 14-vuotiailla ja muutokset etenevät yleensä hitaasti. Sairaus ei ole parannettavissa, mutta sen etenemistä voidaan hidastaa lääkityksellä. Silmänpaineen noustessa (glaukooma) sairaus aiheuttaa koiralle kipua ja vaikeimmissa tapauksissa sairas silmä voidaan joutua poistamaan.

Suomen cairnpopulaatiossa todettuja Ocular melanosis -tapauksia on yhdistyksen tiedossa 63 kappaletta vuoden 2024 lopussa. Vuoden 2025 terveyskyselyssä 15 cairnin vastauksessa (15/647) ilmoitettiin, että koiralla on todettu Ocular melanosis. Lisäksi kahden muun koiran kuolinsyyksi oli ilmoitettu OM. Ocular melanosis -tapausten määrä kasvoi selvästi vuosina 2007-2011, kun merkittävät tutkimukset sairaudesta oli julkaistu (2007-2008)[51] ja kun Suomessa rodun jalostuskoirien silmiä oli ryhdytty tutkimaan useammin kuin kerran elämän aikana vuodesta 2006 alkaen. Ocular Melanosis on hyvin tyypillisesti keski-ikäisten ja vanhojen koirien sairaus. Suomessa todetuista OM-tapauksista vain 8 on todettu alle 7-vuotiailla cairneilla. Ocular melanosiksen varsinkin alkuvaiheiden toteamiseksi on tärkeää, että silmätarkastuksessa cairnin silmät tutkitaan sekä ennen silmätippoja että niiden antamisen jälkeen[52].

Ocular melanosiksen perinnöllisyyttä on tutkittu etupäässä Yhdysvalloissa 2000-luvun alkuvuosista lähtien. Tutkimus on myös edistynyt merkittävästi viime vuosina. OM:n on ehdotettu periytyvän cairnterriereillä mahdollisesti autosomaalisesti dominantisti[53]. Vuonna 2024 julkaistiin uusi tutkimus, jossa identifioitiin alue kromosomialuella11 OM:een vahvasti liittyväksi[54]. Tutkijoiden mukaan tämä saattaa mahdollistaa geneettiseen markkeriin perustuvan DNA-testin kehittämisen koiran riskille sairastua Ocular melanosikseen. Tutkijat pitivät hyvin mahdollisena, että periytymiseen liittyisi geneettistä heterogeenisyyttä, ts. Ocular melanosis periytyisi useammalla kuin yhdellä tavalla.[55]

Perinnöllinen harmaakaihi (HC)

Perinnöllinen harmaakaihi eli hereditäärinen katarakta (HC) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on usein autosomaa-linen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa

[51] Petersen-Jones, S.M., Forcier, J. ja Mentzer, A.L. 2007.
Petersen-Jones, S.M., Mentzer, A.L., Dubielzig, R.R., Render, J.A., Steficek, B.A. ja Kiupel, M. 2008.
[52] ECVO manual, 2024. Margetts, A., Mellersh, C. ja Smith, K., 2024.
[53] Petersen-Jones, S,M. *ja kollegat*, 2007. Winkler, P.A., Mentzer, A.L., Dubielzig, R.R., Render, J.A., Steficek, B.A. Kiupel, M. 2024.
[54] 86 % tutkimuksen OM-cairneista oli homotsygootteja tai heterotsygootteja geneettisen markkerin suhteen, kun taas 78 % ei-OM-cairneista oli homotsygootteja villityypin suhteen. Tutkimuksessa ei kuitenkaan pystytty identifioimaan yksittäisiä geenejä, joihin OM perustuisi, tai sairausmekanismia. Jatkotutkimukset ovat meneillään. Winkler, P.A. ja kollegat. 2024, ss. 264-267
[55] 86 % tutkimuksen OM-cairneista oli homotsygootteja tai heterotsygootteja geneettisen markkerin suhteen, kun taas 78 % ei-OM-cairneista oli homotsygootteja villityypin suhteen. Tutkimuksessa ei kuitenkaan pystytty identifioimaan yksittäisiä geenejä, joihin OM perustuisi, tai sairausmekanismia. Jatkotutkimukset ovat meneillään. Winkler, P. A. ja kollegat, 2024, ss. 264-267

sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Kaihi voidaan poistaa leikkauksella. Paras leikkaustulos saadaan, kun leikkaus tehdään ennen kuin kaihimuutos on täydellinen. Yhdistyksen tiedossa on 34 HC-tapausta. Vuoden 2015 jälkeen on todettu kuitenkin vain 7 tapausta (vuoden 2024 loppuun mennessä). Vuoden 2025 terveyskyselyssä Perinnöllinen harmaakaihi mainittiin silti 5 cairnia koskevassa vastauksessa (5/647).

Muut rodussa esiintyvät silmäsairaudet

Cairneilla on viimeisen 10 vuoden aikana eniten todettu lisäksi Taulukossa 14 esitettyjä seuraavia perinnöllisiä silmäsairauksia (suluissa vuosina 2015-2024 virallisissa tutkimuksissa todettujen tapausten määrä, koiria kpl): Ylimääräiset ripset (distichiasis, ektooppinen cilia) (25), sarveiskalvon dystrofia (8), PPM (25), verkkokalvon kehityshäiriö (RD) (8), puutteellinen kyynelkanavan aukko (26).

Rodussa harvinainen *PRA* (progressiivinen retina atrofia) eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. PRA:ta on montaa tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja.

Ylimääräiset ripset	Ylimääräisten ripsien (distichiasis ja ektooppinen cilia) karvatuppi sijaitsee luomirauhasessa tai sen vieressä. Distichiasiksessa, joka on näistä lievempi, karva kasvaa ulos luomen vapaasta reunasta. Oireet riippuvat karvan paksuudesta ja kasvusuunnasta. Ektooppinen cilia kasvaa luomen sisäpinnan sidekalvon läpi ja aiheuttaa lähes aina voimakkaat kipuoireet (siristys, hankaaminen ja vetistys) ja sarveiskalvovaurioita.
Sarveiskalvon dystrofia	Sarveiskalvon dystrofiaa eli aineenvaihduntahäiriötä on kolmea eri muotoa (epiteliaalinen eli pintakerroksen, stromaalinen eli keskikerroksen ja endoteliaalinen eli sisäkerroksen muutos), joista yleisimmässä eli epiteliaalisessa dystrofiassa on kyseessä molemmissa silmissä ilmenevä rasvakertymä sarveiskalvon pintaosassa.
PPM	PPM (persistent pupillary membranes) ovat synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa
Verkkokalvon kehityshäiriö (RD)	Verkkokalvon kehityshäiriö (retinal dysplasia, RD) jaetaan kolmeen muotoon. Lievimmässä, multifokaalissa RD:ssä (mRD) muutokset ovat pieniä, yksittäisiä tai lukuisia poimuja verkkokalvolla. Geograafisessa RD:ssä (gRD) muutos on laajempi ja yleensä melko keskellä silmänpohjaa, jolloin sillä voi olla vaikutusta näkökykyyn. Muutokseen liittyy myös paikallista verkkokalvon ohentumista ja joskus myös irtaumaa. Vakavin muoto (ns. totaali RD, tRD) on onneksi harvinaisin. Siinä verkkokalvon kehitys on jäänyt merkittävästi kesken eikä se ole kiinnittynyt normaaliin paikkaansa
Puutteellinen kyynelkanavan aukko	Puutteellisella kyynelkanavan aukolla tarkoitetaan silmäluomen reunasta alkavan kyynelkanavan aukon puutteellista kehitystä. Kyynelkanavan kautta silmän erittämä silmää voiteleva kyynelneste valuu pois. Lievissä tapauksissa muutosta ei välttämättä arjessa huomaa, vakavissa tapauksissa kyynelneste valuu koko ajan silmästä aiheuttaen mm. karvojen kostumista ja värjäytymistä silmän sisänurkan alueella.

***Taulukko 14**. Yleisimpiä cairneilla tavattuja silmäsairauksia ja Kennelliiton niitä koskevat jalostussuositukset.* ***Lähde,** mukaillen: Suomen Kennelliitto (Jalomäki, S., Pietilä, E. ja Vanhapelto, P.): Koirien perinnölliset silmäsairaudet ja niiden tutkiminen, 9/2016. https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet*

Suomessa cairneilla virallisissa silmätarkastuksissa vuosina 2005-2024 todettiin PRA neljällä koiralla, jotka kaikki olivat toteamisen aikaan keski-ikäisiä tai sitä vanhempia koiria. PRA:ssa on kyse sairauksien ryhmästä, jotka ovat eri geenien aiheuttamia. Yleisin

periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen. Monissa roduissa PRA:han on geenitesti, mutta cairneille sellaista ei toistaiseksi ole tarjolla.[56]

Suun alueen sairaudet

Suu- ja hammassairaudet ovat yleisimpiä lääketieteellisiä vaivoja, jotka vaikuttavat lemmikkieläimiin[57]. Normaali purenta muodostuu koiralla pääkallon, leukaluiden, hampaiden, leukanivelen ja pään pehmytkudoksien muodostamasta kokonaisuudesta. Purentaviaksi määritellään mikä tahansa muutos purennassa, joka poikkeaa normaalin purennan määritelmästä. Tutkimuksissa on havaittu purentavikojen olevan yleinen ongelma, ja purentaviat ovat lisääntyneet koirien jalostuksen myötä. Purentavikoja esiintyy sekä maitohampaistossa että pysyvässä hampaistossa. Purentavika voi olla pelkästään kosmeettinen haitta, mutta usein siihen liittyy myös vakavia patologisia muutoksia suussa, jotka aiheuttavat koiralle merkittävää kipua ja epämukavuutta. Purentaviat luokitellaan tyypillisesti neljään eri luokkaan. Luokkaan I kuuluvat hammasperäiset purentaviat ja luokkiin II-IV kuuluvat leukaluuperäiset purentaviat. Luokka II tunnetaan yleisimmin yläpurentana, luokka III alapurentana ja luokka IV leukojen epäsymmetriana. Leukaluuperäisiä purentavikoja pidetään yleisesti perinnöllisinä vikoina[58]

Hammaspuutoksista on löydettävissä yleisesti ottaen vähän tieteellisiä tutkimustuloksia. Puutoksia on tutkittu muutamalla rodulla, mukaan lukien cairnien sisarrotu valkoinen länsiylämaanterrieri. Tutkimuksissa on mainittu, että suun rakenteella ja perinnöllisillä tekijöillä on m vaikutusta synnynnäisten puutosten esiintyvyyteen. Puutos voi olla kliinisesti lähes merkityksetön, lähinnä kosmeettinen haitta jos puuttuva hammas on vähemmän pureskeluun vaikuttava hammas (esim. kulmahammas, 4. premolaari, 1. molaarinen hammas). Hammaspuutokset altistavat myös plakin nopeammalle kertymälle, jolloin niillä on yhteys parodontiitin syntymiseen.[59] Hammaspuutosten taustalla voi olla puhkeamaton hammas, joka voi muodostaa ympärilleen kystan eli nesterakkulan, joka tuhoaa leukaluuta ja ympäröiviä hampaita, altistaen leukaa jopa murtumalle[60].

Cairnterrierin purennan ja hampaiston tilanteesta ei ole aiemmin kerätty tietoa. Nyt vuoden 2025 terveyskyselyn vastauksista (n=679) 119 koski virheellistä purentaa ja hammaspuutoksia. Purentavika mainitiin 45 cairnilla, ja purentavian vuoksi oli 13 cairnilla poistettu hampaita. Maitokulmahampaita oli pentuna poistettu 63 cairnilta. Koska vastausten perusteella purennallinen vika esiintyy tai on esiintynyt varsin suurella määrällä cairneja, määrää voidaan pitää merkittävänä. Asiaa tulee siis jatkossa seurata.

Parodontiitti on koirilla yleinen bakteerien aiheuttama hampaan kiinnityskudosten tulehdussairaus, jonka Ruokavirasto luokittelee eläimen sairaudeksi. Sairaus alkaa usein ientulehduksena ja etenee kudosvaurioiksi, jotka voivat johtaa hampaiden irtoamiseen. Sairauden syntyyn vaikuttavat bakteeriplakin ja hammaskiven lisäksi koiran yksilölliset ominaisuudet, kuten geneettinen alttius ja immuunijärjestelmän toiminta.

[56] https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet
[57] WSAVA Dental Guidelines, 2020
[58] Mikkonen, K., 2021. WSAVA World Small Animal Veterinary Association, 2020. Global Dental Guidelines
[59] Dykas, M., 2012.
[60] https://www.anident.fi/puhkeamattoman-hampaan-aiheuttama-leukaluukysta/

Vuoden 2025 terveyskyselyn mukaan hampaita oli jouduttu poistamaan sairauden vuoksi 118 koiralta (17,4 %). Parodontiitti oli todettu eläinlääkärin toimesta 107 koiralla (15,8 %). Täten terveyskyselyssä noin joka kuudes cairnterrieri kärsii kliinisesti todetusta parodontiitista ja hieman tätä useammalla cairnilla on ollut hampaanpoisto suusairauden vuoksi. Tulokset ovat yhdensuuntaisia kansainvälisten tutkimusten (MDPI 2023) havaintojen kanssa koskien sitä, että pienet rodut, kuten cairnterrieri, ovat erityisen alttiita parodontiitille[61].

Kysely- ja tutkimusaineistojen perusteella parodontiitti on cairnterriereillä merkittävä terveysongelma. Rotu on mainittu laajassa amerikkalaisessa epidemiologisessa tutkimuksessa yhtenä niistä roduista, joissa parodontiitin esiintyvyys on suurimpia[62]. Sairastuneiden osuus on verrannollinen yleiseen koirakantaan, mutta rodun sisällä korostuu geneettisen alttiuden merkitys. Tutkimusten mukaan tulehdusalttius liittyy immuunijärjestelmän säätelyyn (IL-1, IL-6, TLR9-geenit) ja tietyillä roduilla, kuten cairnterriereillä, esiintyy toistuvasti samaan linjaan liittyviä tapauksia

Koirien jalostuksessa tulee suosia ulkomuoto- ja rakenneominaisuuksia, jotka vähentävät suun ja hampaiston vakavia ongelmia niin, että koirilla olisi terveet hampaat ja toimiva purenta[63]. Purennan ja hampaiston osalta Kennelliiton yleinen jalostusstrategia viittaa Euroopan Neuvoston Päätöslauselmaan, jossa todetaan purennan ja hampaiston osalta mukaan jalostukseen käytettävällä koiralla ei myöskään saa olla seuraavia ominaisuuksia: hampaiden epänormaalit asennot (esim. virheasentoiset kulmahampaat)

Kennelliiton RKO-ohjeen mukaan Purenta ja hampaat Jokaisella koiralla tulee olla terveet, puhtaat hampaat ja rotumääritelmän mukainen toimiva purenta. Virheasentoiset hampaat voivat vahingoittaa ikeniä. Leukojen tulee sulkeutua normaalisti.[64] Vaikka cairnterriereillä ei ole rotukohtaista RKO-ohjetta, tulee em. yleinen ohje ottaa rodussa huomioon.

Allergiat, ihosairaudet, autoimmuunisairaudet ja hormonaaliset sairaudet

Autoimmuunisairaudet liittyvät yksilön puolustusmekanismeihin. Autoimmuunisairaus tuhoaa virheellisesti yksilön omia kudoksia ja siihen liittyy usein perinnöllinen alttius. Autoimmuunisairauksia on lukuisia. Koirien autoimmuunisairauksiin kuuluvat yleisimpinä allergiat, atopiat, kilpirauhasen vajaatoiminta, diabetes, Addisonin tauti, trombosytopenia, immuunivälitteinen hemolyyttinen anemia, reuman kaltaiset sairaudet, autoimmuuni aivokalvontulehdus ja erilaiset suolistosairaudet. Rotuyhdistys seuraa cairnterriereillä tavattujen, erityisesti rodulle tyypillisten autoimmuunisairauksien, allergisten ihosairarauksien ja hormonaalisten sairauksien toistaiseksi, esiintymistä kannassamme. Toistaiseksi ilmi tulleet tapausmäärät ovat pysyneet suhteellisen pieninä.

[61] Wallis, C., Saito, E.K., Salt, C., Holcombe, L.J. ja Desforges, N.J., 2021. O'Neill, D.G., Mitchell, C.E., Humphrey, J., Church, D.B., Brodbelt, D.C. ja Pegram, C., 2021.
[62] Wallis, C. et. al., 2021
[63] Mäki, K. ja Kempe, R., 2023
[64] RKO https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/ulkomuototuomarin-liioiteltujen-piirteidenrotukohtainen-arvosteluohje-rko

Allergiat

Allergiat ilmenevät useimmiten iho- ja/tai suolisto-ongelmina. Niiden yleisyys on rodussa pysynyt kohtuullisen pienenä, joskin atooppisen ihottumien osalta cairnterrieri on tutkimuksissa myös tullut esiin myös rotuna, jossa tapausmäärät ovat keskimääräistä suurempia[65].

Allergiat vaihtelevat lievistä vaikeisiin asteisiin. Allergiaa aiheuttavien tekijöiden kartoittaminen on usein vaikeaa ja kallista; vaikeissa tapauksissa myös hoito on kallista. Allergiatyypeistä yleisimmät ovat atopiat (ympäristöallergiat) ja ruoka-aineallergiat[66], jotka ovat komplekseja monitekijäisiä sairauksia, joihin sekä perimä että useat ympäristötekijät vaikuttavat[67]. Allergiasta ei parannuta, mutta sen kanssa voi elää oikealla hoidolla huoletontakin elämää. Vakavimmissa tapauksissa koiran lopettaminen voi olla armeliain vaihtoehto.

Atooppinen ihottuma ja muut ihon ongelmat

Atooppisella ihottumalla tarkoitetaan perinteisen määritelmän mukaan geneettisen alttiuden omaavalla yksilöllä tavattavaa tulehduksellista ja kutisevaa ihosairautta, johon liittyy sairaudelle tyypillinen kliininen kuva ja IgE-vasta-aineet, useimmiten ympäristön allergeeneja kohtaan[68]. Osalla (14-25 %) atoppista ihottumaa sairastavista koirista ei kuitenkaan ole atooppista allergiataipumusta. Atopia on immuunivälitteinen sairaus/oireyhtymä, jonka kehittymiseen tarvitaan geneettisen alttiuden lisäksi laukaisevia ympäristötekijöitä. Niitä voivat olla ympäristöallergeenit kuten siitepölyt tai pölypunkit, ruoka-aineet tai mikrobit.[69] Myös useilla muilla ympäristötekijöillä on ehdotettu olevat yhteys sairauden puhkeamiseen[70].

Atooppisen ihottuman oireina ovat kutina ja punoitus sekä kutinaan, krooniseen imflammaatioon ja heikentyneeseen ihon suojakerrokseen liittyvät, koira itsensä aiheuttama karvanlähtö, ihorikot, ihon paksuuntuminen ja tummuminen sekä ihon ja korvien mikrobitulehdukset. Myös sidekalvontulehdusta on havaittu melko pienellä osalla atooppisista koirista.[71]

Atooppinen ihottuma aiheuttaa koiralle oireita loppuelämän ajan. Atooppinen ihottuma on parantumaton, mutta valtaosalle sairastuneista koirista löytyy tehokas hoitomuoto. Hoidossa pyritään välttämään pahenemisvaiheiden aiheuttajia, ehkäisemään tulehduksia sekä hoitamaan kutinaa ja inflammaatiota. Valtaosalle koirista on lääkitys kutinan ja inflammaation ehkäisemiseksi ja myös siedätyshoito on tehokas osalle koirista. Se on

[65] Hensel P., Saridomichelakis, M., Eisenschenk,M., Tamamoto-Mochizuki, C., Pucheu-Haston, C. ja Santoro, D., 2024.
Lund, E. 2011
[66] https://evidensia.fi/hoitovinkit/koiran-allergia-ja-atopia/
[67] Jackson, H. A., 2023.
Hensel, P. *ja kollegat*, 2024
[68] Schildt, K. 2023.
[69] sama, s.34
[70] Hensel, P. *ja kollegat*, 2024
[71] sama, s. 34

myös ainoa hoitomuoto, jolla sairauden etenemistä voi estää.[72]

Allergiat ja atopiat/atooppiset ihottumat cairnpopulaatiossa

Cairneilla esiintyy allergioita, mutta toistaiseksi ei kotimaisessa populaatiossa erityisen yleisinä sairauksina. Rotuyhdistyksen tiedossa on 52 allergiatapausta vuosilta 1989-2025. Viime vuosina kerhon tietoon on tullut vain yksittäisiä tapauksia.Sairaslistan tapauksista suurin osa on myös vanhoja, eikä vanhoja tapauksia ole kovin hyvin dokumentoitu. Kuitenkin terveyskyselyssä 2025 tuotiin esiin kohtalainen määrä etupäässä ruoka-aineallergia- ja atopiatapauksia. Taulukossa 15 on eritelty näiden tapausten sekä muiden iho-ongelmatapausten määrät rotuyhdistyksen sairaslistalla ja vuoden 2025 terveyskyselyssä.

Sairaus/Ongelma	Tapauksia rotuyhdistyksen sairaslistalla kaikkiaan v. 2024 loppuun mennessä, kpl	Tapauksia mainittu terveyskyselyssä 2025, kpl (% kaikista vastauksista)
Allergiat, kaikki	52	54 (7,7 %, n=698)
-ruoka-aineallergiat	14	34 (4,9 %, n=698)
-pöly- tai siitepölyallergiat	10	4 (0,6 %, n=698)
-atopiat	5	20 (2,9 %, n=698)
Ihon ongelmat, kaikki	_	91 (13,2 %, n=689)
-toistuva tai jatkuva ihon kutina ilman selvää syytä	_	32 (4,6 %, n=689)
-toistuva tai jatkuva tassujen kutina, nuoleminen, punoitus tai tulehdus ilman selvää syytä ("furunkuloosi")	_	31 (4,5 %, n=689)
-toistuvia tai jatkuvia ulkokorvan tulehduksia	-	20 (2,9 %, n=689)

Taulukko 15. *Allergiat ja ihon ongelmat cairnterriereillä rotuyhdistyksen sairaslistan ja terveyskyselyn 2025 mukaan.* ***Aineisto:*** *Cairnterrierikerho ry.*

Suomalaisten cairnien iho-ongelmista terveyskyselyssä 2025 useimmiten mainittiin toistuva tai jatkuva ihon kutina ilman selvää syytä (32 kpl, 4,6 %), toistuva tai jatkuva tassujen kutina, nuoleminen, punoitus tai tulehdus ilman selvää syytä (”furunkoloosi”) ja toistuvia tai jatkuvia ulko-korvan tulehduksia, 20 kpl (2,9 %). Lisäksi 26 vastauksessa (3,7 %) mainittiin ”muu iho-ongelma”, jonka selityksissä 4 vastauksessa mainittiin atopia.

Furunkuloosi-tyyppisesti oirehtivien koirien osalta niitä koiria oireiden syy tulee selvittää.

Muut keskeiset autoimmuunisairaudet

Rodulle tyypillinen autoimmuunisairaus on Addisonin tauti. Myös muita autoimmuunisairauksia esiintyy jonkin verran. Myös diabetes mellitusta esiintyy rodussa. Monissa roduissa esiintyvistä, ei erityisesti cairneilla rotutyypillisistä sairauksista jonkin verran tavataan myös IMHA/AIHAa ja kilpirauhasen vajaatoimintaa. Myös hormonaalista Cushingin tautia esiintyy rodussa varsin harvinaisena sairautena.

[72] sama, ss. 34-36. Nuttall, T. 2019. Chronic pododermatitis and interdigital furunculosis in dogs. Comp. Anim. Vol. 24, No 4, ss 194–200

Lisämunuaisen kuorikerroksen vajaatoiminta eli *Addisonin tauti* on nuorilla ja keski-ikäisillä cairneillakin jossain määrin esiintyvä suhteellisen harvinainen sairaus. Sitä saattaa kuitenkin esiintyä cairnterriereillä yleisemmin kuin roduilla keskimäärin[73]. Tauti on nartuilla yleisempää kuin uroksilla. Kuten autoimmuunisairauksiin yleensä, sairauteen liittyy geneettinen komponentti. Tyypillisinä oireina on epämääräisen oksentelu- ja ripulijaksot, ruokahaluttomuus, väsymys ja painon lasku. Sairauden alkuvaiheessa oireita saattaa esiintyä ainoastaan stressitilanteissa tai sairastelun yhteydessä. Merkittävät elektrolyytti-tasapainon muutokset (Na/K) voimistavat oireita ja voivat johtaa Addisonin kriisiin, joka on aina hätätapaus. Addisonin tauti koiralla on ennusteeltaan hyvä omistajan noudattaessa tarkasti lääkitysohjeita. Hoitotasapainon arvioimiseksi koiran veriarvoja seurataan kahdesti vuodessa otettavilla verikokeilla.

Vuosina 2005 – 2024 rotuyhdistyksen tietoon on tullut 34 tapausta. joista 6 vuosina 2020-2024. Vuoden 2025 terveyskyselyssä 8 (1,2 %, 689 vastausta) cairnin omistajaa ilmoitti koirallaan diagnosoidun Addisonin taudin.

Immuunivälitteinen hemolyyttinen anemia (IMHA / AIHA) on sairaus, jossa immuunijärjestelmä tuhoaa oman elimistön punasoluja. Punasolujen hajoamista sanotaan hemolyysiksi ja sen tuloksena on anemia. Koska veressä ei ole riittävästi punasoluja, alkaa koko elimistö kärsiä hapenpuutteesta ja se näkyy tihentyneenä hengityksenä ja sydämen lyönteinä. Sairaus on hengenvaarallinen ja sen muita oireita ovat mm. väsymys, heikkous, syömättömyys ja keltaisuus. Sairastunut koira vaatii aina tehohoitoa, usein myös verensiirtoja. Paranemisennuste vaihtelee, mutta on usein kohtalainen[74] Sairaus on yleisempi nartuilla kuin uroksilla. Sairauden periytyvyydestä tai perinnöllisyydestä ei ole tarkkaa tietoa. Yhdistyksen tietoon on tullut 13 tapausta, joista 5 vuosina 2020-2024. Terveyskyselyssä 2025 IMHAn mainitsi yksi cairninomistaja. Sairaus on vakava, ja sen yleisyyttä cairneilla seurataan tarkasti.

Muista rodussa tavatuista autoimmuunisairauksista ja hormonaalisairauksista yksittäistapauksia useammin on havaittu ja *Cushingin tautia ja kilpirauhasen vajaatoimintaa*.

Cushingin tauti on hormonaalinen sairaus, joka aiheutuu lisämunuaisten liiasta kortisolin tuotannosta. Se voi olla seurausta elimistön itsensä tuottaman kortisolin liikatuotannosta tai pitkäaikaisesta glukokortikoidi-/kortisolilääkityksestä. Useimmiten syynä on lisämunuaisten tai aivolisäkkeen kasvaimet, jotka aiheuttavat liiallista kortisolin tuotantoa. 80 % tapauksista liittyy aivolisäkkeen kasvaimeen. Geneettisten tekijöiden mahdollinen rooli Cushingin taudin taustalla on epäselvä.[75] Oireita ovat: runsas juominen ja virtsaa- minen, sekä lisääntynyt ruokahalu, lihavuus, alakuloisuus ja lihasheikkous. Voi myös esiintyä alentunutta lämmönsietokykyä, läähätystä ja käytöshäiriöitä ja iho-oireita kuten ohut iho, ihon tummuminen ja karvattomat ihoalueet esim. kyljissä. Lääkehoito on yleisin hoitomuoto, mutta myös kirurginen hoito ja näiden yhdistelmä ovat mahdollisia.[76] Mikäli taudin

[73] Hanson, J.M., Tengvall, K., Bonnett, B.N. ja Hedhammar, Å. 2016.
[74] Duclos, A.A., López Bailén, E., Barr, K., Le Boedec, K. ja Cuq, B. 2024. Brooks, W. 2023,
[75]Teshima, T., Hara, Y., Takekoshi, S., Teramoto, A., Osamura, R.Y. ja Tagawa, M. 2009.
Wang, A. *et al.* 2021.
[76] Shanily, S., Slessor, J., Yan, W., Thorlakson, J.J.D., Bruce, H.L. ja Uwiera, R.R.D. 2025.

aiheuttanut kasvain on pieni, voi koira oikealla hoidolla elää useitakin vuosia[77]. Rotuyhdistys on kirjannut vuoden 2024 loppuun mennessä kaikkiaan 10 tapausta, joista kolme ajanjaksolla 2020-2024. Terveyskyselyssä 2025 Cushingin tauti raportoitiin diagnosoiduksi 5 koiralla (0,7 %, 689 vastausta).

Kilpirauhasen vajaatoiminta

Kilpirauhasen vajaatoiminta (hypotyreoosi) johtuu liian alhaisesta kiertävien kilpirauhashormonien määrästä. Vajaatoiminta on koirilla yleisin sisäerityssairaus. Vajaatoiminta on autoimmuunisairaus, jolla on geneettistä taustaa. Vajaatoimintaa poteva koira on yleensä keski-ikäinen (4-11 v.) Aineenvaihdunnan hidastumiseen liittyvät oireet: yleinen haluttomuus, iho-oireet, karvapeitteen oheneminen/kaljuuntuminen, lihavuus ja liikunnan siedon aleneminen. Vajaatoiminta todetaan verinäytteellä kilpirauhashormoneista. Hoitona on elinikäinen lääkitys, jolla on yleensä hyvä vaste, mikäli vajaatoiminta ei liity kasvaimeen (harvinaisempi)[78].

Cairnterrierikerho on vuosien aikana kirjannut vuosien aikana yhteensä yhteensä 10 kilpirauhasen vajaatoiminnan tapausta sairaslistalleen. Terveyskyselyssä 2025 kilpirauhasen vajaatoiminta ilmoitettiin todetuksi 5 cairnilla (<1 %, 689 vastausta).

Diabetes mellitus

Diabetes mellitus on autoimmuunisairaus, jossa koiran haima ei tuota insuliinia, ei tuota sitä riittävästi tai määrä on vähentynyt tai insuliinin vaikutus elimistössä on heikentynyt (insuliiniresistenssi). Oireina on lisääntynyt juominen ja virtsaaminen sekä myös laihtuminen, väsymys, infektioherkkyys, turkin heikentyminen ja silmäoireet (harmaakaihi). Hoitona ovat insuliinipistokset ja ruokavalio. Geneettisten tekijöiden, immuunivälitteisen komponentin ja ympäristötekijöiden katsotaan vaikuttavan koirien diabeteksen syntyyn[79].

Diabeteksen yleisyyden on havaittu vaihtelevan paljon rotujen välillä, mikä viittaa genetiikan osuuteen sairauden taustalla, vaikka etiologiaa pidetään monimutkaisena[80]. Samanaikaisina sairauksina haimatulehduksen ja Addisonin taudin sekä mm. lihavuuden ja tiettyjen virusten ja lääkkeiden katsotaan lisäävän diabetes mellituksen riskiä koiralla.

Cairnterrieri on tutkimuksissa useasti mainittu rotuna, jossa sairauden esiintyvyys on melko korkea[81]. Suomessa rotuyhdistys ei vuoteen 2025 saakka ole kirjannut diabetestapauksia sairaslistalleen. Terveyskyselyssä 2025 5 cairnilla (0,7 % vastauksista, 689 cairnia kaikkiaan) kuitenkin ilmoitettiin eläinlääkärin toteama diabetes mellitus.

[77] Elgalfy, G.E., Ghanem, M.M., Helal, M.A.Y. ja El-khaiat, H.M., 2025.. https://vcahospitals.com/know-your-pet/cushings-disease-in-dogs. https://koirakissaklinikka.fi/koira-artikkelit/cushingin-tauti-koiralla

[78] https://evidensia.fi/hoitovinkit/kilpirauhasen-vajaatoiminta-koiralla-oireet-ja-hoito/

[79] O'Kell, A.L. ja Davison, L.J., 2023.

[80] O'Kell, A.L. ja Davison, L.J., 2023.

Nelson, R.W. ja Reusch, C.E., 2014

[81] Denyer, A. L., O'Neill, D.G., Brodbelt , D.C., Holder, A., Catchpole, B. ja Davison, L.J., 2025.

Fall, T., Hamlin, H.H., Hedhammar, Å, Kämpe, Å. ja Egenwall, A., 2007.

Nelson, R.W. ja Reusch, C.E., 2014 .

Muut autoimmuunisairaudet

Rodussa on tavattu yksittäistapauksina myös muita autoimmuunisairauksia, kuten IMPA (immuunivälitteiden polyartriitti) ja SRMA (immuunivälitteinen aivokalvontulehdus). Rotuyhdistys seuraa tarkasti autoimmuunisairauksiin sairastuneiden koirien määriä ja tilannetta Suomessa.

Virtsa- ja lisääntymiselinten sairaudet ja ongelmat

Cairnterriereillä esiintyy myös useita virtsa- ja lisääntymiselinten sairauksia. Terveyskyselyn 2025 mukaan suomalaisilla cairnterrierinartuilla yleisimpiä näistä sairauksista ovat virtsatietulehdukset (11,6 %, 38/326 kpl), haitallisen voimakkaat valeraskausoireet (10,7 %, 35 kpl), kohtutulehdus/endometriitti (6,4 %, 21 kpl) ja maitorauhaskasvaimet (5.5 %,18 kpl). Uroksilla selvästi yleisin oli eturauhasen tulehdus/laajentuma (7,2 %, 26/357 kpl).

Virtsa- ja lisääntymiselinten sairauksista/vioista, joissa geneettisten tekijöiden merkitystä pidetään merkittävänä, rodussa esiintyy virtsakiteitä/virtsakiviä, joita saattaa esiintyä rodulle tyypillisen maksasairauden maksashuntin oireina. Vuoden 2025 terveyskyselyn tulosten mukaan virtsakiviä/-kiteitä esiintyi kuitenkin vain 8 nartulla ja 2 uroksella. Huomioiden se, että ko. virtsatieoireita voi esiintyä myös muista syistä, terveyskyselyn tulokset ovat tältä osin samansuuntaiset kuin maksashuntin osalta: ne ovat harvinaisia.

Uroksilla esiintyvä kivesvikaisuus on kuitenkin perinnöllinen vika/sairaus, joka periytyy resessiivisesti molemmilta vanhemmilta[82]. Vaikka genetiikalla on tärkeä rooli, myös muilla tekijöillä kuten ympäristötekijöillä, maternaalisilla ja epigenettisillä tekijöillä on merkitystä.[83]

Suomalaisilla cairnterriereillä esiintyy kivesvikaisuutta, mutta rotuyhdistyksen sairaslistalle tapauksia ei ole viime aikoina kerätty, koska ilmoituksia kivesvikaisuudesta on tullut vain harvoin. Terveyskyselyssä 2025 kivesvikaisuudesta ilmoitti noin 10 % vastanneista uroscairnien omistajista (36 kpl, vastauksia kaikkiaan 348 kpl). Kivesvioista suurin osa, 28 kpl, oli unilateraalisia (toinen kives laskeutumatta), bilateraalisia (molemmat laskeutumatta) ilmoitettiin 6 kpl.

.

Muut sairaudet

Rodulla tunnetaan myös muita perinnöllisiä sairauksia, mutta toistaiseksi niitä ei ole tavattu Suomessa lainkaan tai vain harvoina yksittäistapauksina.

Rodulla muissa maissa ja kirjallisuudessa kuvatut sairaudet

Cairnterriereillä on lähinnä ulkomailla todettu joitakin yhden geenin välityksellä periytyviä sairauksia, joita on kuvattu tutkimuskirjallisuudessa ulkomaisilla cairneilla.

[82] Gubbels, E.J., Scholtena, J., Janss, L. ja Rothuizen, J., 2009.
Spangenberg, C., 2021.
[83] Krzeminska, P., 2024.

Hemofiliat A ja B ovat verenvuototautteja, joihin liittyy veren hyytymisen merkittävä heikentyminen[84]. Molemmat hemofiliat periytyvät veren hyytymistekijään vaikuttavan geenin vikaan (hemofilia A hyytymistekijä VIII, hemofilia B hyytymistekijä IX). Sairaus ilmenee verenvuototaipumumuksena. Spontaani verenvuoto ihon alle, lihaksiin ja niveliin voi ilmetä mustelmina, ontumisena ja turvotuksina, verenvuoto rintakehään tai vatsaonteloon voi olla tappava. Hampaiden vaihtumisen, juoksun, vähäisen trauman tai leikkausten yhteydessä verenvuoto ei lakkaa normaalisti ja voi olla hengenvaarallista. Oireiden perusteella hemofilia A:ta ja B:tä ei voi erottaa toisistaan.[85]

Hemofilia A ja hemofilia B periytyvät sukupuoleen sidotusti X-kromosomaalisesti (nartut ovat kantajia, urokset voivat olla sairaita)[86]. Suomessa tiedetään yksi pentue (hemofilia A). Lähdeteoksissa on mainintoja hemofilia B:stä rodun sairautena (hyytymistekijä IX). Hemofilia A:han ja B:hen on molempiin olemassa geenitesti.

Globoidisoluinen leukodystrofia (GCL) eli Krabben-tauti on erittäin harvinainen, kuolemaan nuorena johtava perinnöllinen neurologinen sairaus, jota on ulkomailla todettu cairneilla ainakin muutama vuosikymmen sitten[87]. Sen oireina esiintyy vapinaa, etenevää lihasheikkoutta, koordinaatiohäiriöitä, kävelyvaikeuksia (ataksiaa), kouristuksia. Oireet ilmaantuvat yleensä 1-3 kk:n iässä, ja yleensä koira joudutaan lopettamaan viimeistään 8-9 kk;n ikäisenä. Sairaus periytyy yhden geenin välityksellä autosomaalisesti resessiivisesti ja siihen on olemassa geenitesti.

Pyryvaattikinaasin puutokselle (PKD) on ominaista pyruvaattikinaasin puuttuminen erytrosyyteistä, mikä johtaa punasolujen eliniän merkittävään lyhenemiseen. Se johtaa vakavaan regeneratiivisen hemolyyttisen anemian muotoon. Koirille kehittyy varhain vakava anemia, joka näkyy hitaana kasvuna, heikkoutena ja huonona rasituksen sietokykynä. Lisäksi havaitaan luustomuutoksia, joihin liittyy luuytimen korvautuminen kuitukudoksella (myelofibroosi) ja epänormaali luuntiheys (osteoskleroosi). Taudin edetessä maksan ja luuytimen vajaatoiminta alkaa yleensä noin 5 vuoden iässä, mikä johtaa huonoon ennusteeseen ja ennenaikaiseen kuolemaan.[88]

Makrotrombosytopenia on verihiutaleiden muodostumisen poikkeama, jonka piirteinä ovat trombosytopenia (verihiutaleiden vähyys) ja olemassa olevien verihiutaleiden suurentunut koko. Poikkeama ei aiheuta oireita, mutta se voi johtaa koiran virheelliseen hoitoon. Poikkeama on perinnöllinen, ja se periytyy cairnterriereillä autosomaalisesti ja resessiivisesti. Makrotrombosytopeniaan on olemassa geenitesti.[89]

---

[84] Mischke, R., 2013.
[85] Mischke, R., 2013
[86] Suomessa on vuosia sitten todettu yksi cairnpentue, jossa esiintyi Hemofilia A:ta, joka on samankaltainen perinnöllinen verenvuototauti, jossa vikageeni koskee hyytymistekijä VIII:tä. Hemofilia A ei ole cairnterriereille rotutyypillinen sairaus vaan sitä esiintyy hyvin monien rotujen koirilla, ja myös periytymistapoja on useita.
[87] Wenger, D.A., Victoria, T., Rafi, M.A., Luzi, P., Vanier, M.T., Vite, C., Patterson, D.F. ja Haskins, M.H. 1999.
Victoria, T., Rafi, M.A. ja Wnger, D.A., 1996.
[88] Inal Gultekin, G., Raj, K., Foureman, P., Lehman, S., Manhart, K., Abdulmalik, O. ja Giger, U., 2012.
[89] https://www.msdvetmanual.com/circulatory-system/hemostatic-disorders/platelet-disorders-in-animals

4.3.3. Yleisimmät kuolinsyyt

Cairnterrieri on tyypillisesti pitkäikäinen rotu ja useimmat saavuttavat vähintään 12 vuoden iän. 14 - 16-vuotiaat veteraanit eivät nekään ole erityisen harvinaisia. Tätäkin vanhempia cairnterrierejä tiedetään useita. Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä löytyy vuoden 2024 loppuun mennessä mennessä 1432 kuolinilmoitusta 1988 - 2024 syntyneistä koirista.

Kuolleeksi ilmoitettujen cairnien keski-ikä kuolinvuoden mukaan	2000-2004	2005-2009	2010-2014	2015-2019	2020-2024
Keski-ikä	10 v 4 kk	11 v 0 kk	10 v 7 kk	11 v 5 kk	11 v 11 kk
Kuolleeksi ilmoitettuja koiria, kpl	70	164	261	370	504

Taulukko 16. *KoiraNetissä kuolleeksi ilmoitettujen cairnterrierien keski-ikä kuolinvuoden mukaan.*
Lähde: *Kennelliiton Jalostustietojärjestelmä, 1.8.2025*

Kaikkien kuolleeksi merkittyjen keskimääräinen elinikä oli 11 vuotta, 3 kuukautta. Keski-ikä näyttää jonkin verran nousseen 2000-luvun alusta. Vuosina 2020-2024 kuolleiksi merkittyjen 370 cairnterrierin keskimääräinen kuolinikä oli 11 v 11 kk. Terveyskyselyssä 2025 mukana oli myös 81 vuosina 2023-2025 kuolleen cairnin tiedot. Kuolleeksi ilmoitettujen koirien keskimääräinen kuolinikä oli 11.9 v ja mediaanikuolinikä 13 v. (vastauksia yht. 64 kpl). (Taulukko 16).

Taulukossa 17 on eritelty yleisimmät kuolinsyyt KoiraNetin tietojen perusteella vuosilta 1988-2024. Vaikka Jalostustietojärjestelmän koiramäärä on pieni verrattuna aikavälin 1988 - 2024 rekisteröintimääriin, voidaan tietoja pitää suuntaa antavana. Terveyskyselyssä 2025 77 kuolleen cairnin yleisin ilmoitettu kuolinsyy oli kasvainsairaus (27/77, 35 %). Muilta osin vastaukset heijastelivat varsin pitkälle KoiraNetin tietoja.

Kuolinsyy	**Lukumäärä**	**% kaikista (1432)**	**Kuolleiden keski-ikä**
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	389	27 %	14 v 0 kk
Kasvainsairaudet, syöpä	222	16 %	11 v 4 kk
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	194	14 %	11 v 0 kk
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	110	8 %	12 v 10 kk
Muu sairaus, jota ei ole listalla	85	6 %	9 v 6 kk
Tapaturma tai liikennevahinko	85	6 %	5 v 3 kk
Maksan tai ruoansulatuskanavan sairaus	69	5 %	10 v 3 kk
Sydänsairaus	40	3 %	9 v 2 kk

Taulukko 17*. Yleisimmät cairnterrierien kuolinsyyt ja kuolleiden keski-ikä, vuoden 2024 loppuun mennessä kuolleet cairnterrierit.*
Lähde: *Suomen Kennelliitto Jalostustietojärjestelmä.*

Näiden tietojen perusteella valtaosa cairnterriereistä elää pitkän elämän, joka päättyy luonnolliseen kuolemaan tai eutanasiaan vanhuuden vaivojen laskiessa selvästi koiran elämänlaatua. Myös Jalostustietojärjestelmän ”lopetus ilman sairauden diagnosointia” -tilastoissa oli vanhoja koiria, joiden kohtaloksi on koitunut ikääntymiseen liittyvät vaivat elimistön rappeutumisesta johtuen. Ikääntyvien koirien sairauksista yleisin lopetuksen syy on erilaiset kasvain- ja syöpäsairaudet. Kaikkiaan tiedot tukevat myös rotujärjestön oletusta kasvainsairauksien yleisyydestä nimenomaan ikääntyneillä koirilla. Selvistä

sairausryhmistä toiseksi yleisin oli maksan ja ruoansulatuskanavan sairaudet, jonka sisällä oli kuitenkin melko laaja ja jäsentymätön joukko erilaisia diagnooseja. Myös erilaisista sydänsairauksista oli useita mainintoja. Nuorten koirien yleisin kuolinsyy oli tapaturma tai liikennevahinko, mikä vilkkaan, uteliaan ja pelottoman rodun kohdalla ei tule yllätyksenä.

4.3.4.Lisääntyminen

Cairnterrieriä pidetään rodun harrastajien parissa ”helppona kasvatettavana”. Toisin sanoen rodulla on terve sukupuolivietti ja liioittelemattoman rakenteen vuoksi niin astutukset kuin synnytyksetkin sujuvat pääsääntöisesti luonnollisesti ja ongelmitta. Eläinlääkärin apuun synnytyksissä turvaudutaan harvoin. Jonkin verran lisääntymis- ja synnytysongelmia rodussa kuitenkin esiintyy.

Vuoden 2025 tehdyssä terveyskyselyssä kysyttiin laajasti lisääntymisongelmista. Vastanneista 97 astutetun nartun omistajista 76 ilmoitti (78 %), ettei astutuksissa tai synnytyksissä ollut ongelmia. 6 vastaajaa ilmoitti, että pentu tai pentuja oli kuollut luultavasti vaikeaan synnytykseen liittyen. 5 vastaajaa (5 %) ilmoitti, että narttu oli tarvinnut keisarileikkauksen, koska synnytys ei muuten olisi onnistunut. 4 vastaajan narttu ei antanut yhdenkään uroksen astua, vaikka astutuksia oli yritetty eri uroksilla, ja 3 vastaajan narttu ei ollut tullut kantavaksi, vaikka astutuksia oli yritetty eri uroksilla, ajankohtina ja tilanteissa.

Terveyskyselyssä 97 astutetun nartun vastaajista 69 (71 %) ilmoitti myös, ettei narttu ollut jäänyt tyhjäksi astutuksissa. Hieman harvempi kuin joka neljäs narttu (22 kpl) oli jäänyt tyhjäksi kerran, ja 6 narttua (6 %) oli jäänyt useasti tyhjäksi. Tyhjäksi kerran tai useasti jääneestä 28 nartusta 23 omistajaa ilmoitti, että progesteroniarvo oli otettu ennen astutusta[90]. Tämä tukee ajatusta, että rodussa esiintyy jonkin verran tyhjäksi jäämisiä, jotka eivät liity astutuksen ajankohtaan.

Uroksien omistajilta vuoden 2025 terveyskyselyyn saatiin 378 vastausta. Uroksista 130 oli kastroituja ja 227 leikkaamattomia. 90 %:lla uroksista (312/348) oli molemmat kivekset tallella, ja lopuista 8 %:lla toinen kives oli laskeutumatta ja 2 %:lla molemmat kivekset laskeutumatta[91]. Edellisessä, selvästi pienemmässä terveyskyselyssä vuonna 2016 noin 10 % urosten omistajista ilmoitti urokselta puuttuvan toisen tai molemmat kiveksistä. pienemmässä Astutuksiin käytettyjen urosten (56 kpl) omistajista hieman vajaa 60 % (32 kpl) ilmoitti, ettei astutuksissa ollut ongelmia. Myös 11 (20 %) uroksen osalta ilmoitettiin, että onnistuneesta astutuksesta huolimatta narttu oli syystä tai toisesta jäänyt tyhjäksi. 6 uroksen omistaja (11 %) ilmoitti, ettei uros halunnut astua, vaikka astutusta oli yritetty eri nartuilla, eri ajankohtina ja eri tilanteissa.

2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
4,3	4,1	4,5	4,2	4,2	4,1	4,1	4,1	4,0	3,8

***Taulukko 18**. Cairnterrierien keskimääräiset pentuekoot Suomessa, 2015-2024.*
***Lähde**: Suomen Kennelliitto, Jalostustietojärjestelmä.*

[90] Noin kaksi kolmasosaa astutetuista nartuista oli käynyt progesteronitestissä ennen astutusta, 1/3 ei. Osuudet olivat samat edellisessä, vuoden 2016 selvästi pienemmässä terveyskyselyssä.
[91] Kysymyksessä pyydettiin arvioimaan nykytilannetta tai tilannetta ennen kastraatiota.

Rodun pentueet ovat tyypillisesti noin 3 - 5 pennun pentueita. 6 - 7 pennun pentueet eivät nekään ole kovin harvinaisia. Rodussa on esiintynyt myös muutamia narttuja ja narttulinjoja, jotka ovat toistuvasti saaneet 8 - 10 pennun pentueita. Yli kuuden pennun pentueet ovat kuitenkin kohtuullisen harvinaisia. Keskimääräinen pentuekoko perustuen rekisteröityjen pentujen määrään oli 4,26 vuosina 2020-2024. Pentuekoko ei ole pienentynyt, pikemminkin se on hieman kasvanut. (Taulukko 18).

Rodun pentujen syntymäpaino on keskimäärin 170 - 230 g. normaalina pidetyn syntymäpainon asettuessa 130 - 250 g haitariin. Tätä pienemmilläkin elinvoimaisilla, virkeillä pennuilla on vielä erittäin hyvät selviytymismahdollisuudet. Alle 100 g syntyessään painavat pennut harvemmin selviävät ilman kasvattajan tukitoimia. Jalostukseen voimakkaasti elämänsä alussa tuettuja pentuja ei tulisi käyttää. Tyypillisesti cairnterrierin pennut ovat syntymästään alkaen virkeitä, elinvoimaisia ja hakeutuvat hyvin nisälle. Rodun pennut nousevat jaloilleen ja tutkimaan ympäristöään jo 2,5 - 3 viikon iässä.

Rodussa harvemmin ilmoitetaan vakavista, silmin havaittavista tai ruumiinavauksessa todetuista synnynnäisistä epämuodostumista. Rotuyhdistyksen tietoon on tullut vuosien varrella vain varsin harvoja tapauksia. Niihin kuuluvat mm. kitalakihalkiot, päälaen aukileet ja erilaisten luuston kehityshäiriöt.

Rodun pentuekuolleisuudesta ei ole saatavilla tilastotietoa, vaikka Kennelliitolle ilmoitetaan kuolleista pennuista pentueilmoituksen yhteydessä. Terveyskyselyssä 2025 selvitettiin kuitenkin myös pentukuolemia. Niistä 87 nartusta, jotka oli astutettu, ja joille oli syntynyt vähintään yksi pentue, 31:lla (36 %) oli ollut yksi tai useampi joko kuolleena syntynyt pentu (yhteensä 21 pentua) tai pentu, joka oli kuollut ennen luovutusikää (yhteensä 11 pentua). 56 (64 %) nartulla ei ilmoitettu olleen kuolleita pentuja. Kaikkiaan kuolleita pentuja ilmoitettiin ko. nartuilla olleen 46 kpl, ja pentueita kaikkiaan 166 kpl. Kun keskimääräinen pentuekoko on n. 4,1, rekisteröityjen pentujen kokonaismääräksi voidaan arvioida noin 680. Kun kuolleita pentuja oli kaikkiaan 46, rodun pentukuolemien esiintyvyydestä voidaan esittää arvio n. 6 %. Luku on hyvin lähellä vanhahkon norjalaistutkimuksen sikäläisen Kennelliiton pentueilmoitus tietoihin perustuvaa arviota cairnterrierien silloisesta pentukuolemien esiintyvyydestä Norjassa, 5,5 %. Kaikkien rotujen pentujen kuolemien esiintyvyyden keskiarvo oli 8,0 %.[92]

Kaikkiaan rodussa näyttää esiintyvän vain melko vähän lisääntymiseen liittyviä ongelmia. Sukupuolivietit vaikuttavat olevan huomattavan usein kohdallaan, astutukset onnistuvat, synnytysongelmat ovat melko harvinaisia, ja pentuja syntyy keskimäärin jopa hieman enemmän kuin aiemmin pentuekokojen valossa, ja synnynnäiset kehityshäiriöt ovat melko harvinaisia.

Rodussa esiintyy kuitenkin jonkin verran ongelmia, jotka liittyvät lisääntymiseen. Niiden määrät ja esiintyvyys ei tämänhetkisten tietojen perusteella vaikuta hälyttävän suurilta. Rotuyhdistys pyrkii jäsenistölle ja kasvattajille suunnattujen terveys- ja käyttäytymis-kyselyiden avulla saamaan lisätietoja varsinkin narttujen tyhjäksi jäämisistä, pentukuolemista sekä näiden syistä.

[92] Tønnessen, R., Borge, K.S., Nødtvedt, A., ja Indrebø, A., 2012.

4.3.5.Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Cairnterrieri on kaikilta ominaisuuksiltaan luonnollinen ja liioittelematon rotu, eikä sen rakenteeseen tai ulkomuotoon liity epäterveitä, sairauksille tai lisääntymisongelmille altistavia piirteitä.

Terveyskyselyssä 2025 kysyttiin mahdollisista narttujen synnytyselinten anomaliosta. 97 astutetun nartun omistajasta yksi mainitsi eläinlääkäri todenneet nartullaan synnytyselinten anomalian.

4.3.6.Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Cairnterrierillä on ollut pitkään maine terveenä ja pitkäikäisenä rotuna. Vuoden 2025 terveyskyselyn tulokset suurelta osin vahvistavat tätä kuvaa. Vaikka terveyskyselyitä on rodussa tehty aiemminkin, noin 10 vuoden välein, on vuoden 2025 terveys- ja käyttäytymiskysely kaikkiaan yli 750 vastaajallaan ensimmäinen varsin kattavana pidettävä selvitys rodun terveystilanteesta. Kaikkiaan terveyskysely 2025 antaa hyvän suuntaa antavan kuvan rodussa esiintyvien keskeisten perinnöllisten sairauksien esiintymisestä, ja perustan jalostussuositusten tekemiselle.

Tulosten mukaan mikään sairaus ei ole rodussa huomattavan yleinen, ja useimpien perinnöllisten sairauksien yleisyys on melko pieni, pieni tai marginaalinen. Kyselyyn vastanneista omistajista 86 % vastasi, että hänen koiransa on joko ollut aina terve ja hyvinvoiva (51 %) tai että koiralla ei ole ollut merkittävästi sairauksia.

Rodussa tavataan silti useita vakaviakin perinnöllisiä sairauksia. Munuaisdysplasia on rodun vakavin sairaus, ja myös maksashuntti lyhentää elämää usein tuntuvastikin. Ne ovat molemmat onneksi harvinaisia sairauksia, joita on rodun piirissä vastustettu jo melko pitkään jalostussuosituksin/-rajoituksin. Sama koskee perinnöllisiä sydänsairauksia, jotka ovat vielä harvinaisempia. Elämänlaatua heikentävistä perinnöllisistä sairauksista eniten tavataan polven eturistisidevammoja, patellaluksaatiota ja vakavista silmäsairauksista eniten Ocular melanosista. Varsinkin eturistisidevammat näyttävät jonkin verran yleistyneen viime vuosina. Rodussa esiintyvien yksigeenisesti periytyvien perinnöllisten sairauksien ja niihin kehitettyjen geenitestien merkitys on vähäinen.

Suomalaisille cairnterrierijalostuskoirille on jo pitkän aikaa suositeltu silmä- ja polvitutkimuksia. Patellaluksaatiota tavataan kohtuullisen usein, noin 10 %:lla tutkituista, ja mutta muutokset ovat tyypillisesti lieviä. Rodun polvilumpion sijoiltaanmenon tilanne on jo pitkään pysynyt noin 90 % tasolla (90 % tervepolvisia). Voimakkaasti luksoituvat polvet (2-, 3- ja 4-asteiset) ovat olleet rodussa jo pitkään harvinaisia tai hyvin harvinaisia.

Terveyskysely 2025 tuki tutkimuskirjallisuudessa esitetyn informaation ja rodun piirissä toimivien käsitystä polven eturistisidevammojen yleisyydestä rodussa. Vuoteen 2025 saakka eturistisidevammoja ei rotuyhdistyksen JTO:ssa ole erikseen käsitelty. Ristisidevammojen osalta rotuyhdistys on seurannut Kennelliiton yleistä suositusta, ettei sairasta koiraa saa käyttää jalostukseen. Sairauden esiintyvyys on terveyskyselyn perusteella melko korkea ja ristisidevammat ovat olleet keskeisesti esillä uuden eläinten

hyvinvointilain toimeenpanon selvitystöissä ja suosituksissa. Rotuyhdistys on velvoitettu toimenpiteisiin ristisidevammojen yleisyyden rajoittamiseksi.

Virallisissa silmätarkastuksissa noin 10 %:lla todetaan jokin perinnöllinen silmäsairaus. Useimmissa tapauksissa sairaus on onneksi lievä. Rodun vakavimmista silmäsairauksista Ocular melanosista tavataan kuitenkin kohtalaisen usein. Ocular melanosiksen osalta keskeinen ongelma on ollut se, että sairaus todetaan useimmiten 7-vuotiailla tai sitä vanhemmilla cairneilla. Cairneja viedään kuitenkin viralliseen silmätarkastukseen harvoin enää yli 6-vuotiaina. On siksikin hyvin luultavaa, että rotuyhdistyksen sairaslista antanee aliarvion Ocular melanosis-tapausten (OM) määrästä. Terveyskyselyn perusteella Ocular melanosis -tapausten määrä on tätä korkeampi, muttei silti ainakaan vielä hälyttävän korkea. OM-tapausten esille saamiseksi ja sairauden vastustamiseksi keski-ikäisiä ja hieman vanhempia koiria tulisi saada nykyistä useammin viralliseen silmätarkastukseen. Geneettisen markkeritestin kehittäminen[93] luultavasti lisäisi huomattavasti mahdollisuuksia rajoittaa ja pienentää Ocular melanosiksen esiintymistä rodussa.

Autoimmuunisairauksia esiintyy rodussa kohtalaisesti, muttei ilmeisesti hälyttävän paljon. Allergioita, kuten ruoka-aineallergioita ja atopioita, esiintyy rodussa kuitenkin jonkin verran. Myös Addisonin tautia, joka on myös tutkimuskirjallisuudessa mainittu rodulle tyypillisenä ja jossain määrin yleisenä sairautena, esiintyy jossain määrin.

Terveyskysely 2025 toi esiin myös suun ja hampaiden sairaudet. Hammaspuutoksia ja purentavikoja esiintyy rodussa jossain määrin yleisesti, mutta silti melko maltillisessa laajuudessa. Parodontiitti kuitenkin mainittiin 16 %:ssa vastauksista. Kirjallisuudessa parodontiitti on pienten koirien sairaus erityisesti, ja liittyy pienten koirien rakenteeseen. Eläinlääkäreiden mukaan ja tutkimuskirjallisuudessa koiran hampaiden pesu on tehokkain tapa yrittää vähentää parodontiittia. Sairaudessa perinnöllisyydellä on oma, joskin toistaiseksi varsin tuntematon rooli. Vaikeiden, nuorena esiin tulevien tapausten yhteydessä lienee järkevää suosittaa harkittavaksi koiran jalostuskäyttöä, varsinkin mikäli sitä esiintyy koiran sukulinjoissa useasti.

Lisääntymiseen liittyvien ongelmien esiintymiseen vuonna 2025 toteutettu terveyskysely toi lisävaloa varsinkin narttujen tyhjäksi jäämisten, pentukuolemien ja kivespuutosten osalta. Rodussa näyttää esiintyvän tyhjäksi jäämisiä progesteronimittauksista huolimatta, pentukuolemien esiintymisestä on saatu ensi kertaa jonkinlainen arvio, ja kivespuutoksia vaikuttaa edelleen esiintyvän rodussa kohtalaisesti. Kaiken kaikkiaan lisääntymiseen liittyvien ongelmien merkitys rodussa on kuitenkin varsin rajallinen.

Valtaosassa rodun merkittävistä sairauksista vuosittaiset tapausmäärät ovat pysyneet melko tasaisina ja kohtuullisen matalina. Rotua voi edelleen luonnehtia melko terveeksi. Monien keskeisten sairauksien/vikojen – osalta rotujärjestön tietoon viime vuosina tulleiden tapausten lukumäärät ovat olleet melko alhaisia. Silti esimerkiksi munuaistapausten ilmoitusten määrä viime vuosina on ollut aiempaa korkeampi, vaikkakin kokonaisuutena kyse on varsin harvinaisesta sairaudesta.

[93] https://www.cairnterrierhealth.org/ocular-melanosis-project-msu

On selvää, että sairastapauksista vain osa päätyy rotuyhdistyksen sairaslistalle, syystä tai toisesta. Niidenkin avulla on silti hyvin mahdollista päästä kiinni sukulinjoihin, joihin sairauksia liittyy. On myös epärealistista odottaa, että kaikki tai edes lähes kaikki tapaukset rotuyhdistyksen sairaslistalle päätyisivät. Olennaista on, ettei se rodun kokonaisterveystilanteen selvittämiseksi ole tarpeenkaan, niin rehellisyyden kuin tasa-arvon nimissä kuin se toivottavaa olisikin. Kattava terveyskysely, kuten rodun piirissä toteutettu vuoden 2025 terveyskysely, antanee paremman kuvan rodun terveystilanteesta kuin tähän saakka koskaan aiemmin on ollut saatavilla. Kattavat terveyskyselyt lienevät jatkossakin keskeisin keino selvittää rodun terveystilannetta.

Rodun yleisimpiin, merkittäviin sairauksiin ei toistaiseksi ole saatavilla geenitestejä tai geneettisiin markkereihin perustuvia testejä. Niitä tuskin saadaan lähivuosina käyttöön, pois lukien ehkä edellä mainittu Ocular melanosikseen mahdollisesti tulossa oleva testi. Pääpaino sairauksien vastustamisessa on toistaiseksi sairauskohtaisissa jalostus-suosituksissa ja tiedottamisessa. Jalostustoimikunta jakaa tietoa yhdistelmäkohtaisista sairausrasitteista jalostustiedusteluita käsitellessään ja pyydettäessä.

Valitettavasti harvassa merkittävässä kasvatusmaassa tutkitaan ja testataan koiria samassa mittakaavassa kuin Suomessa, eikä tietoa kerätä tai jaeta edes erikseen kysyttäessä. Vaikka tuontikoirille ja uusille sukulinjoille on maassamme suuri tarve, liittyy niiden laajamittaiseen jalostuskäyttöön myös suuria terveydellisiä riskejä. Koirankasvatus rodussa on viime aikoina lisääntyvästi nojannut kansainväliseen yhteistyöhön jalostus-asioissa. Lähes kaikkien ulkomaiden Suomea selvästi niukempi terveystieto on selvä rajoite, uhka ja haaste suomalaiselle cairnterrierien kasvatustyölle. Kotimaista kasvatus-työtä kannattaa siis edelleen vaalia, sillä sen tuloksista meillä on laajasti tietoa useiden sukupolvien ajalta.

4.4.Ulkomuoto

Alkuperäinen käyttötarkoitus ja Skotlannin ankarat sää- ja luonnonolosuhteet muovasivat cairnterrierin luonteesta ja rakenteesta vuosisatojen aikana tietynlaisen. Kun metsästäjät ja riistanvartijat pitivät itsellään vain kaikkein käyttökelpoisimmat ja toimivimmat yksilöt, karsiutui kaikki sopimaton materiaali automaattisesti jalostuksesta pois. Vastavuoroisesti ne ominaisuudet, jotka parhaiten soveltuivat metsästykseen ankarissa luonnonoloissa, vahvistuivat ja vakioituivat. Ei ole siis sattumaa, että cairnterrierin rotumääritelmässä haetaan tietynlaisia ominaisuuksia. Kyseinen tyyppi on läpikäynyt vuosisataiset käytännön testit, joiden kautta on löytynyt rakenteellis-toiminnallisesti kaikkein käyttökelpoisin ja täydellisin ”malli”. Siksi rodun pioneerit ja myöhemmät kasvattajat ovat halunneet säilyttää rodun työkoiramaisen olemuksen. Vaikka rotua enää harvoin käytetään metsästykseen, tulisi jokaisen kasvattajan, tuomarin ja rodun harrastajan ymmärtää miksi cairnterrieri on sellainen kuin on.

4.4.1. Rotumääritelmä

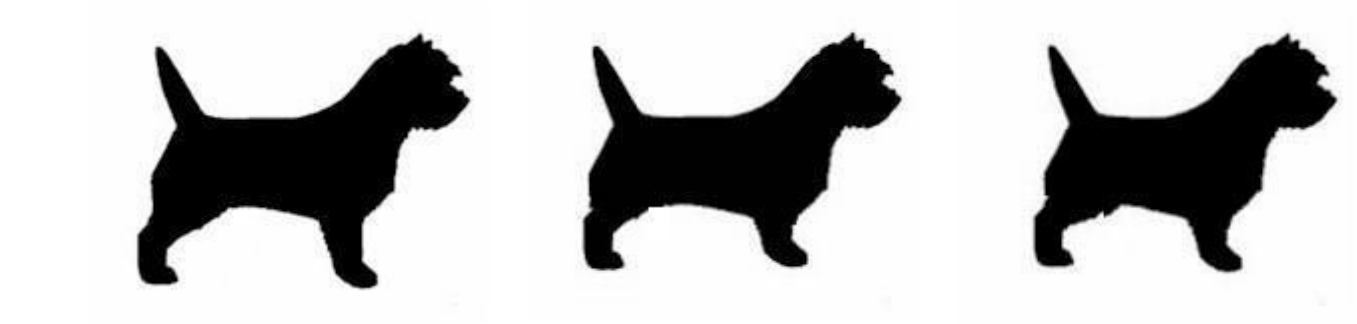
Rodun perusrakenne on luonnollinen ja liioittelematon. Cairnterrierin rotumääritelmään ei kuulu ylilyöntejä tai äärimmäisyyksiä vaan rotu on kaikilta ominaisuuksiltaan ”medium”.

Ainoa poikkeama ns. peruskoirasta on koko. Kyseessä on pieni rotu, mutta ”mitä pienempi, sitä parempi” -ajattelu ei ole rodussa tavoitteena. Pienestä koostaan huolimatta cairnterrieri on kestävä ja sitkeä, monenlaiseen harrastamiseen rakenteensa puolesta soveltuva rotu. Rodun terveelle ulkomuotojalostukselle on erinomaiset lähtökohdat.

Yleisvaikutelma, ominaispiirteet ja luonne

Cairnterrierin kuuluu tehdä vaikutus olemalla aktiivinen ja rohkea. Sen pitää olla nopea, vilkas ja valpas ja vaikuttaa ketterältä, luonnolliselta, työskentelevältä terriereiltä. Seistessä painopisteen tulee olla hyvin etujalkojen yllä. Rintakehä on syvä ja liikkeet vapaat. Turkin pitää suojata kaikissa ilmastoissa. Cairnin tulee olla luonteeltaan rohkea ja avoin. Se on itsevarma, mutta ei aggressiivinen. Sukupuolileima on selvä, eli sukupuolen pitäisi näkyä koirasta ilman kurkistusta mahan alle.

Cairnterrieri on aavistuksen korkeuttaan pidempi koira. Sen ruumiinmuoto vastaa suorakaidetta. Sanalla kompakti on negatiivinen merkitys rodulle. Cairn on matalaraajainen verrattuna esim. kettuterrieriin, mutta sillä tulee kuitenkin olla selkeästi maavaraa, ilmaa mahan alla. Se ei saa antaa matalaa vaikutelmaa. Riittävällä jalkojen korkeudella ei ole mitään tekemistä koon kanssa. Löytyy pieniä koiria, joilla on oikeat

Kuva 5*. Eri tyyppejä: vasemmalla oleva koira on suhteiltaan rotutyypillinen. Sillä on korkeutta, rungon pituutta ja tarpeeksi maavaraa. Keskellä oleva on liian matalaraajainen ja oikealla oleva on liian kompakti (tiivis). Sillä on liian lyhyt selkä ja liian lyhyet jalat. Myös pää on liian suuri ruumiiseen nähden.*

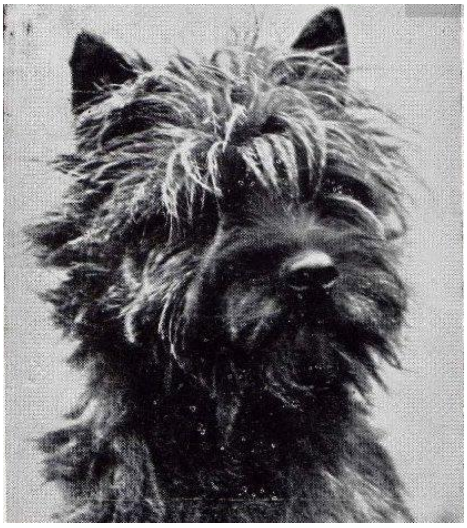
mittasuhteet ja suuria, jotka ovat liian matalaraajaisia. Cairn on vahva, olematta kuitenkaan raskas. Se ei saa olla liian karkea, iso tai painava. Ei myöskään hento ja heikko. Sen olemuksesta tulisi ilmetä ketteryys ja kestävyys. Cairniin ei kuulu mitään äärimmäistä tai tyyliteltyä. Se on kaikilta ominaisuuksiltaan liioittelematon ja luonnollinen koira.

Pää ja ilme

Pää ja ilme ovat tälle rodulle hyvin tärkeät. Cairnterrierin pää kehittyy valmiiksi vasta noin 2-vuotiaana. Cairnterrierin pää on ainutlaatuinen ja juuri se erottaa cairnin kaikista muista roduista. Vaikka cairnilla olisi kuinka hyvä rakenne tahansa, ilman rodunomaista päätä ja ilmettä kokonaiskuvasta jää puuttumaan jotain hyvin oleellista.

Se, että pään tulee olla pieni, mutta suhteessa runkoon tarkoittaa, ettei minkäänlainen liioittelu ole toivottavaa. Kallon tulee olla korvien välissä tarpeeksi leveä. Kun laittaa käden kallon päälle, voi tuntea miten se täyttää käden altapäin. Sormien kuuluu jäädä vähän

koukkuun, jos sormet leviävät lähes vaakaan on koiralla liian järeä kallo. Uroksilla on luonnollisesti leveämpi kallo kuin nartuilla. Otsapenger on selvä eli matkalla kuonosta kohti kalloa sormi pysähtyy otsaan. Puuttuva otsapenger häiritsee ilmettä ja saa kuono-osan usein näyttämään pitkältä. Pää ei saa olla pitkä, raskas tai karkea. Se ei myöskään saa olla liian pieni tai kääpiökoiramainen.

Kuva 6. ja 7. *Rotutyypillisiä päitä*

Kuono-osassa pitää olla riittävästi mittaa ja vahvuutta, jotta suuhun mahtuu täysi purenta suuria, oikea-asentoisia hampaita. Kuono-osa ei saa kuitenkaan olla liian pitkä tai raskas, muttei myöskään liian lyhyt. Cairnin kuono-osa on yleensä hieman lyhyempi kuin kalloosa. Pään mitasta niskakyhmystä kirsun päähän kallon osuus on noin 3:5 ja kuonon noin 2:5.

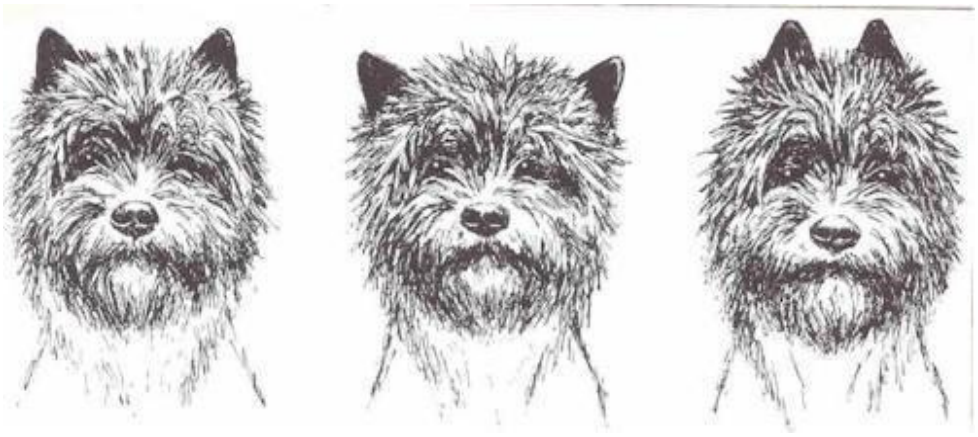
Kuva 8. *Kuonosta silmien kautta korvien kärkiin voidaan kuvitella tasasivuinen kolmio*

Nuorilla kehittymättömillä koirilla kuono-osa näyttää vielä pitkältä kehittymättömän kallon vuoksi. Kallo ja kuono-osa ovat samansuuntaisia. Cairnin ilme on hieman kaihoisa, samalla myös hieman ilkikurinen. Oikean ilmeen viimeistelee runsas pääkarvoitus. Kun cairnin päässä on kaikki oikealla paikallaan, voidaan kuonosta silmien kautta korvien kärkiin kuvitella tasasivuinen kolmio (kuva 8).

Silmät

Silmät ovat tärkeät koiran ilmeelle. Lähekkäin sijaitsevat, liian pienet, suuret, pyöreät tai ulkonevat silmät eivät ole toivottavia. Liian vaaleat, lähes keltaiset silmät häiritsevät cairnin ilmettä. Mustat silmät ovat myös virheelliset. Cairnin silmät ovat lämminsävyiset, tumman pähkinän ruskeat. Ylä- ja alaluomien reunassa on tyypillisesti hyvä musta pigmentti.

Korvat

Kuva 9. *Vasemmalla hyvin sijaitsevat ja oikea-asentoiset korvat. Keskellä leveäasentoiset ja oikealla liian lähekkäin sijaitsevat korvat.* (Piirros: Montgomery-Bjurhult 1987)

Korvien sijainti on tärkeä ilmeen kannalta. Korvien ulkoreunojen tulee olla yhdensuuntaiset ja pystysuorat. Korvien kuuluu olla sivulta katsottuna olla suorassa kulmassa kalloon nähden, ei eteenpäin eikä taaksepäin kallistuneena. Korvat ovat pienet ja teräväkärkiset, mitä korostetaan nyppimällä pitkät karvat pois korvalehden yläkolmanneksesta.

Purenta

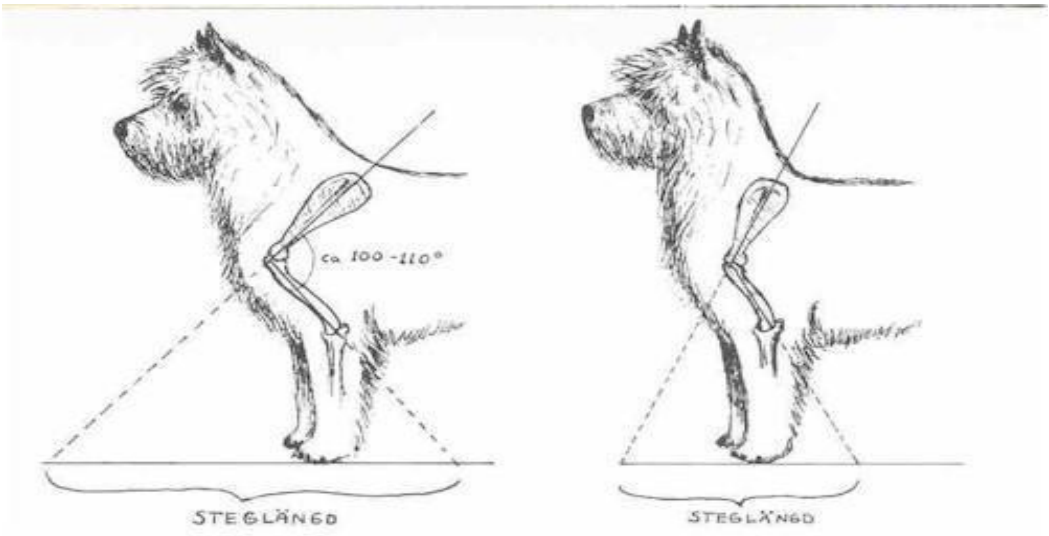
Cairn on alkujaan metsästyskoira ja sille kuuluu kokoonsa nähden huomattavan suuret hampaat ja leikkaava, voimakas purenta. Purenta ei riipu vain hampaista, vaan myös leuoista, joiden tulee olla hyvin kehittyneet. Leukojen tulee olla tarpeeksi leveät, jotta täysi hampaisto mahtuu suuhun siististi.

Kuva 10. *Oikeanlainen leikkaava purenta*

Kaula

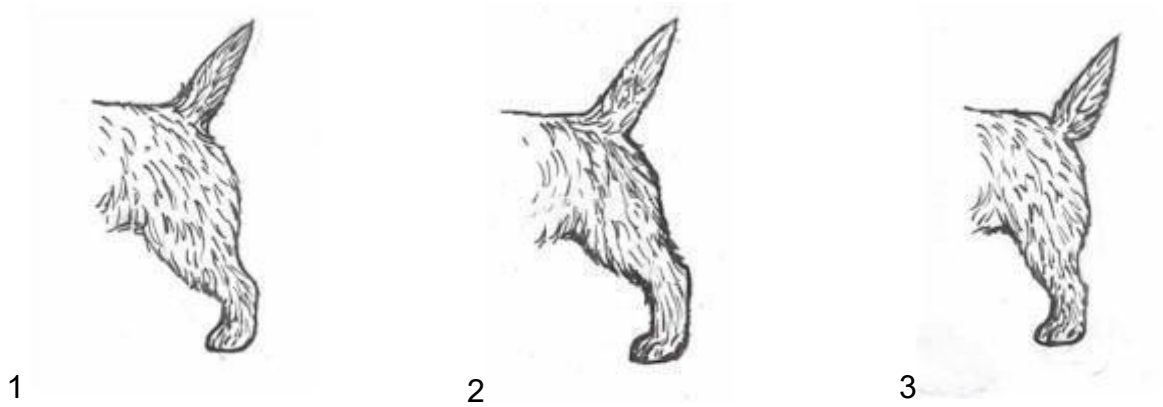
Kaula ei ole lyhyt, mutta se ei tarkoita, että sen pitää olla suhteettoman pitkä. Kuten kaikki cairnissa, kaulakin on keskimittainen. Kaulassa on riittävästi mittaa, kun saat koko kätesi reilusti mahtumaan koiran leukaperän ja lavan väliin. Karkeasti sijoittunut, suoraan eteenpäin tai jyrkästi ylöspäin osoittava kauriinkaula ei ole toivottava.

Etu- ja takaraajat

Kuva 11. *Etukulmauksen merkitys kaulan asennolle ja askelmitalle. Vasemmalla olevalla koiralla on hyvä etukulmaus. Sen kaula liittyy runkoon kauniisti ja sen etuliikkeessä on ulottuvuutta. Oikealla olevalla koiralla suora tai avoin etukulmaus. Sen kaula on liian pystyasentoinen ja etuaskel jää lyhyeksi.*
(Piirros: Montgomery-Bjurhult 1987)

Lapojen pitää olla viistot. Lapojen asento on ratkaiseva kaulan asennon kannalta. Lapaluu muodostaa ihannetapauksessa 100 - 110 asteen kulman olkavarteen nähden, ja siten noin 50 asteen kulman vaakatasoon nähden. Olkavarsi ja lapaluu ovat yhtä pitkät ja samassa kulmassa. Olkavarren oikea pituus ja asento ovat ratkaisevia etuliikkeiden ulottuvuudelle. Kyynärpäät ovat rungon myötäiset, tiiviisti kiinni kyljissä, eivätkä ulkone liikkeessä. Jalat ovat keskipitkät, luusto on hyvä, muttei liiallinen. Eturaajat ovat suorat tai hieman ulospäin kääntyneet. Hieman ulos kääntyvät eturaajat ovat eduksi kaivamisessa. Jaloissa on karkea karva.

Kuva 12. *Takaosa sivusta katsottuna. Kuvat 1 ja 2 esittävät takaosia, joissa on oikeat kulmaukset, mutta ensimmäisellä on matala kinner, kun taas toisella korkea. Matala kinner aiheuttaa pitkän, leveän, voimakkaan reiden ja koira voi siirtää raajaansa kauas itsestään, pitkin askelin. Korkea kinner aiheuttaa lyhyen ja kapeamman reiden ja lyhyemmät askeleet. Kuvassa 3 on takaosa, jossa on liian jyrkkä lantio. Se aiheuttaa suoran polvi- ja kinnerkulmauksen. Koira ei voi asettaa raajojaan taakseen, vaan sijoittaa ne alleen. Sama tapahtuu koiran liikkuessa. Koira liikkuu takaraajat allaan, lyhyin jäykin askelin.*

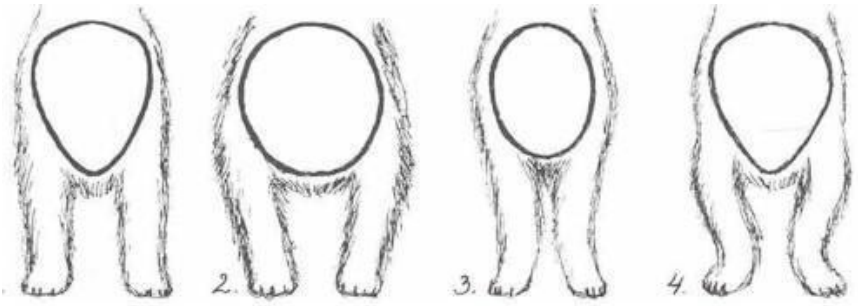
Takaraajoissa lonkka- ja reisiluu muodostavat vastinparin eturaajojen kulmausten kanssa. Vastaava kulmaus löytyy myös reisi- ja sääriluun kohdalta. Reidet ovat leveät, vahvat ja lihaksikkaat. Kintereiden tulee olla matalat, eivätkä ne saa olla sisään tai ulospäin kääntyneet takaa katsottuna. Sivulta kinnervarsi on suora. Kintereen korkeus on noin 1:3 takaraajan korkeudesta. Matala kinner antaa takapotkulle voimaa ja ulottuvuutta. Takajaloissa on hyvät, muttei liialliset kulmaukset. Se on tärkeää liikkeiden vapaudelle. Hyvä polvikulmaus tekee liikkeestä tehokkaan. Etu- ja takakulmausten ja liikkeiden suhteen tärkeintä on harmonia. Mikäli kulmaukset eivät ole tasapainossa, se näkyy koiran liikunnassa erilaisina asentovirheinä ja rasittaa myös tuki- ja liikuntaelimistöä.

Käpälät

Käpälät ovat pieni mutta tärkeä asia. Tassujen tulee olla tiiviit ja polkuanturoiden paksut ja vahvat kaivamista ja hyppyjen iskunvaimennusta varten. Kynnet pidetään lyhyinä, koska ne pitkinä vaurioituvat helposti ja toisaalta pakottavat koiran varpaita haja-asentoon.

Runko

Selän pituus tulee asettaa suhteeseen koiran säkäkorkeuden kanssa. Ne ovat suunnilleen saman mittaiset. Rungon mittasuhteet voidaan karkeasti jakaa niin, että rintakehän osuus koiran rungon mitasta on ½, lanne ¼ ja lantio ¼. Selkä on suora ja jäntevä. Selkälinja ei saa olla laskeva. Liian lyhyt selkä estää koiran liikkuvuutta ja taipuisuutta. Liian pitkä selkä estää voimaa ja jäntevyyttä. Lanteen riittävä mitta on tärkeä koiran taipuisuudelle. Rintakehä on syvä ja tarpeeksi pitkä olematta silti karkea. Oikea rintakehän malli muistuttaa kärjellään seisovan kananmunan muotoa. Luusto on voimakas, mutta ei niin karkea, että koirasta tulee liian raskas. Cairnilla on selvästi tuntuva eturinta, joka alkaa rintakehän kärjestä ja pyöristyy kauniisti etujalkojen väliin. Rintakehän muodosta johtuen etuosa voi olla liian kapea tai liian leveä. Etuosan leveys on hyvä silloin, kun kämmen mahtuu tiiviisti eturaajojen väliin.

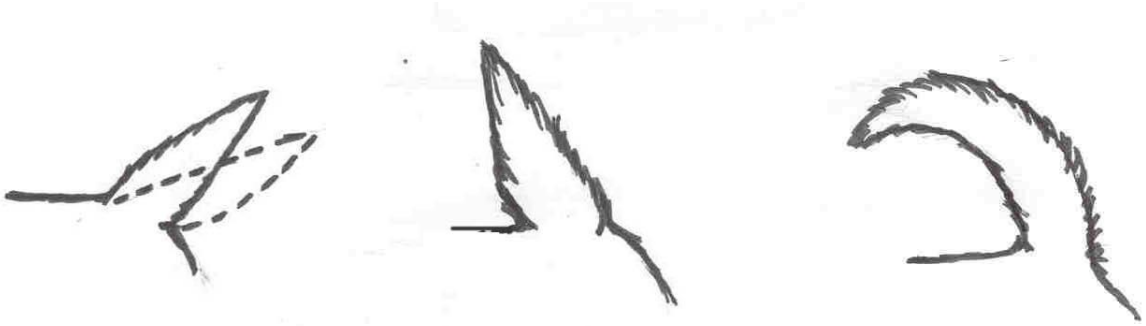

Kuva 13. *Rintakehän muoto usein ratkaisee miltä etuosa näyttää. Vasemmalla oikeanmallinen etuosa, jossa oikeanmallinen rintakehä ja suorat, tassuista hieman ulospäin kääntyvät raajat. Kuvassa 2 on liian pyöreä ja leveä rintakehä, joka aiheuttaa uloskääntyvät, löysät kyynärpäät. Kuvassa 3 on liian litteä ja matala rintakehä. Etujalat kääntyvät sisään välikämmenistä ja asettaa kyynärpäät rungon alle. Etuosasta tulee liian kapea. Kuvassa 4 on etuosa, jossa oikea rintakehän muoto, mutta käyrät etujalat.* (piirros: Montgomery-Bjurhult 1987)

Häntä

Kuva 14. *Vasemmalla liian ylös kiinnittynyt häntä, keskellä oikein kiinnittynyt häntä, joka voi olla myös pystyasentoinen, ja oikealla alas kiinnittynyt häntä. Jyrkkä lantio aiheuttaa lähes poikkeuksetta matalan hännänkiinnityksen. Cairnilla kuuluu olla hännän takana ”peppu”, mutta alas kiinnittyneen hännän takaa se usein puuttuu.*

Kuva 15. *Vääriä hännän asentoja. Kaikissa kuvissa häntä on oikein kiinnittynyt, mutta asento on epätyypillinen. Vasemmalla alhaalla kannettuja häntiä, keskellä liian pysty, eteenpäin kääntyvä häntä ja vasemmalla” iloinen” tai ”banaanihäntä”.*

Häntä on selän jatke ja liittyy siihen kauniisti. Hännän tulee olla tasapainossa kokonaisuuteen nähden. Se ei saa olla liian pitkä tai lyhyt. Oikean mittainen häntä tulee suunnilleen samaan linjaan korvien kärkien kanssa. Cairnin tulisi kantaa häntänsä iloisesti 5 vaille 12 asennossa pään osoittaessa oikealle. Cairnin hännän tulee olla suora. Selän päälle

kääntyvä, alas- tai ylöskiinnittynyt häntä häiritsevät cairnin kokonaiskuvaa. Kaula ja häntä ovat samassa, joskin vastakkaisessa kulmassa.

Liikkeet

Cairnin liikkeiden tulee olla vapaat, kevyet ja maatavoittavat. Tyypillinen liikkuminen on vaivatonta ja ulottuvaa: koira ikään kuin liukuu eteenpäin. Sekä etu- että takaraajat liikkuvat lähellä maata, ulottuen yhtä paljon koiran alle kuin eteen ja taaksekin. Ravi on kevyttä ja energiaa säästävää. Selkä säilyy liikkeessä suorana. Cairnin liikkeet ovat suorat ja yhdensuuntaiset, toisin sanoen sekä etu- ja takaraajat liikkuvat suoraan, samassa linjassa ja samalla leveydellä. Säästääkseen energiaa cairn usein laskee päätä alaspäin.

Kuva 16. *Cairnin liikkeiden tulee olla vapaat, kevyet ja maatavoittavat*

Karvapeite ja väritys

Cairnin turkki on kaksikerroksinen. Sillä on runsas karkea, muttei liian karhea peitinkarva, ja alla lyhyt, pehmeä ja tiheä pohjavilla. Oikeanlainen turkki suojaa koiraa kaikilta ilmastotyypeiltä, lialta ja puremilta. Tiheä pohjavilla eristää ja lämmittää, karhea karva suojaa. Kaikki sallitut värit ovat samanarvoisia. Yksivärisistä yleisin on punainen, joka dominoi muita värejä. Brindle on resessiivisesti agouti- ja K-sarjan alleelien mukaan syntyvä väri. Brindlellä tarkoitetaan nimenomaan tiikerijuovia, ei laikkuja. Brindleille on tyypillistä värityksen voimakas tummentuminen iän myötä niin, että juovikkuus häviää peitinkarvasta. Alkuperäinen väritys ja kuviointi säilyy kuitenkin aluskarvassa. Mustat ja valkeat laikut ovat rodulle epätyypillisiä ja ei-toivottuja. Musta, valkoinen ja black & tan eivät ole rotumääritelmässä cairnille hyväksyttyjä värejä..Hyvä musta pigmentti niin kirsussa, huulissa, luomissa kuin polkuanturoissakin on tyypillistä ja toivottavaa.

Kuva 17 *Oikeanlainen turkki suojaa koiraa kaikilta ilmastotyypeiltä, lialta ja puremilta. Tiheä pohjavilla eristää ja lämmittää, karkea karva suojaa.*

Koko

Annettuja ihannemittoja tärkeämpää on suhteellisuus koon ja massan välillä. Sentin parin poikkeama rotumääritelmästä ei liene pahasta, kunhan koira on muuten tyypillinen ja korkeus on suhteessa painoon. Cairn ei saa olla kookas tai raskas. Cairnin tulisi antaa vaikutelma pienehköstä, ketterästä koirasta, joka mahtuu ja pystyy työskentelemään luolissa. Cairn on alkujaan työkoira ja tätä olemusta pyritään vaalimaan nykyäänkin. Siksi cairnin tulisi aina olla hyvässä lihaskunnossa, eikä milloinkaan ylipainoinen. Se pitäisi pystyä nostamaan vaivattomasti yhdellä kädellä ilmaan.

Yleistä

Cairnterrierin lähimmät sukulaisrodut ovat valkoinen länsiylämaanterrieri ja skotlanninterrieri. Cairnterrieri on roduista luonnollisin ja liioittelemattomin. Karkeaa turkkia lukuun ottamatta lähes kaikki yhtäläisyydet sukulaisrotujen rotutyyppiin ovat cairnilla vakava virhe.

Cairnterrieri on hitaasti kehittyvä rotu. Varsinkin pään ja rungon kehittyminen vie aikaansa. Siksi nuoret koirat vaikuttavat usein pitkäkuonoisilta ja pitkärunkoisilta. Vaikutelmasta huolimatta mittasuhteet ovat tarkastettaessa oikeat. Mikäli hyvin nuori koira vastaa ominaisuuksiltaan täysikasvuista, on vaarana, että siitä kehittyy myöhemmin liian raskas, kookaskin. Kaikenlainen raskaus ja järeys on cairnilla vakava virhe.

4.4.2.Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Virallisista kokeista ja kilpailuista koiranäyttelyt ovat yleisin harrastusmuoto cairnterriereillä. Kuten taulukosta 19 voi nähdä, vuosittaisten näyttelykäyntien määrä on laskenut viimeisen viiden vuoden aikana. Samaan aikaan myös rekisteröintien määrä on pienentynyt, ja näyttelykäyntien määrä on keskimäärin laskenut jonkin verran rekisteröintien määrää vähemmän. Taulukkoon 19 on sisällytetty virallisten näyttelyiden näyttelykäynnit, pois lukien pentuluokat. Aikaisempina vuosina pentujen tuloksia ei sisällytetty näyttelykäynteihin Kennelliiton Jalostustietojärjestelmässä, joten vertailtavuuden vuoksi ne on jätetty taulukosta 19 pois. Myös pentujen näyttelyt ovat toki harrastustoimintaa. Vuonna 2024 pennulla oli pentuluokissa yhteensä 148 näyttelykäyntiä ja virallisten näyttelyiden pentuluokissa 55 näyttelykäyntiä.

2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Näyttelykäynnit:									
1206	1196	1167	561	285	1254	1286	1452	1355	1477
Vuotuiset rekisteröinnit:									
278	299	281	373	303	272	313	286	365	316

***Taulukko 19**. Cairnien näyttelykäyntien määrät, viralliset näyttelyt, 2015-2024*
***Lähde:** Suomen Kennelliitto, Jalostustietojärjestelmä*

	T	H	EH	ERI	SA	YHT
2023	0	3	10	15	44	**72/299 (24%)**
% tuloksista	0 %	4 %	14 %	21 %	61 %	
2022	0	1	15	20	65	**101/281 (36%)**
% tuloksista	0 %	3 %	16 %	27 %	54 %	
2021	0	4	11	15	94	**124/373 (33%)**
% tuloksista	0 %	3 %	9 %	12 %	76 %	
2020	0	2	8	10	59	**79/303 (26%)**
% tuloksista	0 %	2 %	23 %	17 %	58 %	
2019	0	3	13	17	44	**77/272 (28%)**
% tuloksista	0 %	4 %	28 %	16 %	54 %	

***Taulukko 20**. Vähintään kerran näyttelyssä käyneiden osuudet ja tulosten jakautuminen vuosina 2019-2023 Suomessa syntyneiden ja rekisteröityjen cairnterrierien osalta syntymävuoden mukaan jaoteltuna.*
*.**Lähde**: laskettu Suomen Kennelliiton Jalostustietojärjetelmän tiedoista 12/2025*

Tällä hetkellä jalostustietojärjestelmästä ei ole suoraan saatavissa tilastotietoa näyttelyssä käyvien eri koirien lukumääristä vuosittain. Tämä tieto on toki laskettavissa näyttelyiden tulostiedoista kokoamalla. Yhdistyksen viime vuosien vuosikirjoja tarkastellessa voidaan kuitenkin karkeasti laskea, että vuosittain virallisissa näyttelyissä käy noin 400 (vaihteluväli n. 300 - 460) eri koiraa.Taulukosta 20 voidaan havaita, että kaudella 2019-2023 rekisteröidyistä pennuista ja tuontikoirista noin 32 % on käynyt näyttelyssä vähintään kerran. Niiden saamista laatumaininnoista on huomioitu vain paras. Taulukko antaa siis hieman liian positiivisen kuvan cairnterrierien tasosta Suomessa, varsinkin kun SA:n saaneiden koirien osuus on ollut joka vuosi selvästi suurin, 76 %. Todennäköisesti on kuitenkin niin, että näyttelyharrastuksen pariin valikoituvat keskimääräistä paremmat koirat.

Rotuyhdistyksen suositus on, että jalostukseen käytettävällä koiralla tulisi olla vähintään kaksi EH-tulosta kahdelta eri tuomarilta tai hyväksytty jalostustarkastus. Taulukosta 20 voidaan havaita, että suositukseen tarvittavat tulokset ovat helposti saavutettavissa jokaiselle merkittäviä ulkomuodollisia virheitä vailla olevalle, rotutyypilliselle koiralle, eikä suositus kohtuuttomasti rajaa mahdollisia jalostuskoiria pois jalostuskäytöstä.

Jalostuskäyttöön tarvittavat ulkomuotokriteerit on hankittavissa myös ilman näyttely-käyntejä. Rotuyhdistyksen jalostustoimikunta järjestää jalostustarkastuksia tarpeen mukaan. Jalostustarkastukseen voivat osallistua kaikki 16 kuukautta täyttäneet, rekisteröidyt ja rokotetut koirat, joiden omistaja on rotuyhdistyksen jäsen. Tätä nuorempiakin koiria voidaan tarkastaa. Näin saatu poikkeuslupaa koskee kuitenkin vain yhtä astutusta.

Jalostustarkastustilaisuudessa käydään läpi koiran rakenne ja liikunta ja verrataan koiraa kaikilta osin rotumääritelmään. Koira arvostellaan pöydällä ja maassa, se mitataan ja punnitaan. Pöydällä käydään läpi koiran rakenne, jonka jälkeen sen liikkeet arvioidaan edestä, takaa ja sivulta. Samalla tarkkaillaan myös koiran käyttäytymistä ja käsiteltävyyttä.

Mikäli koira on vähintään erittäin hyvä rotunsa edustaja (= oikean tyyppinen ja luonteinen ja rakenteelliset virheet vähäisiä) saa se jalostustoimikunnalta suosituksen jalostuskäyttöön. Arvioinnin suorittavat rodun asiantuntijat ja usein tilaisuudessa on mukana yhtenä arvioijana myös rotuun perehtynyt ulkomuototuomari. Jalostustarkastukset suoritetaan nimettömänä, eli tarkastajat kirjaavat koiran tiedot vasta tarkastuksen jälkeen.

2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
0	10 (6/4)	20 (13/7)	21 (9/12)	15 (8/7)	0	0	15 (9/6)	6 (2/4)	12 (6/6)

Taulukko 21. *Vuosina 2015-2024 jalostustarkastetut cairnterrierit (urosten/narttujen osuus)*
Lähde*. Cairnterrierikerho ry.*

Valitettavasti jalostustarkastusten kysyntä on ollut suhteellisen vähäistä ja vuosittain tarkastettujen koirien määrä melko pieni. Kymmenvuotiskaudella 2015-2024 tarkastettiin yhteensä 99 cairnia (Taulukko 21). Vuosina 2020-2024 on jalostustarkastettu yhteensä 66 koiraa (2003-2019 267 koiraa), joista 36 (54,5 %) uroksia ja 30 (45,5 %) narttuja Vuosina 2020-2024 jalostustarkastettujen koirien määrä 66 vastaa 4,3 % kyseisten vuosien aikana rekisteröidyistä cairnterriereistä.

Vuodesta 2022 jalostustarkastuksessa arvioidut koirat on luokiteltu laatunsa mukaisesti seuraavilla lausunnoilla:

HYVÄKSYTÄÄN JALOSTUKSEEN: Koira on ominaisuuksiltaan tasaisesti erinomainen rotunsa edustaja, jolla on vain vähäisiä virheitä tai koiran on erittäin hyvä rotunsa edustaja, jolla on muutamia, lieviä virheitä.

HYVÄKSYTÄÄN JALOSTUKSEEN VARAUKSIN: Koiralla on kohtuullisen merkittäviä virheitä, mutta sen muut ansiot ovat niin merkityksellisiä, että jalostuskäyttöä voidaan virheistä huolimatta harkita.

EI SUOSITELLA JALOSTUKSEEN: Koiralla on merkittäviä puutteita rakenteessaan tai selviä rotumääritelmän vastaisia virheitä

SUOSITELLAAN UUSINTATARKASTUSTA: Koiraa ei pystytä kaikilta osin arvostelemaan ontumisen, kehittymättömyyden tms. mahdollisesti poistuvan ominaisuuden vuoksi.

Vuoteen 2021 asti käytössä oli myös luokka

SUOSITELLAAN JALOSTUKSEEN: Koira on ominaisuuksiltaan tasaisesti erinomainen rotunsa edustaja, jolla on vain vähäisiä virheitä.

Vuosina 2013-2024 jalostustarkastelut koirat ovat jakautuneet Taulukossa 22 esitetyn mukaisesti.

	SUOSITELLAAN JALOSTUKSEEN	HYVÄKSYTÄÄN JALOSTUKSEEN	HYVÄKSYTÄÄN VARAUKSIN	EI SUOSITELLA JALOSTUKSEEN	UUSINTATARKASTUS
2013-2018	29 (59,2 %)	12 (24,5 %)	3 (6,1 %)	4 (8,2 %)	1 (2 %)
	SUOSITELLAAN JALOSTUKSEEN	HYVÄKSYTÄÄN JALOSTUKSEEN	HYVÄKSYTÄÄN VARAUKSIN	EI SUOSITELLA JALOSTUKSEEN	UUSINTATARKASTUS
2019-2024	9 (27,3 %)	37 (56,1 %)	5 (7,5´6 %)	6 (9,1 %)	0

***Taulukko 22**. Vuosina 2013 - 2018 jalostustarkastettujen lausuntojen jakautuminen*
Lähde: Cairnterrierikerho ry.

Lausunnon EI SUOSITELLA syistä analyysissa merkittävimmiksi nousi etu- tai takaosan kulmausten virheet ja niiden vaikutus koiran liikuntaan. Myös jyrkkä lantio ja tehoton, lyhyt takaliike, suorat etukulmaukset sekä epävakaat etuliikkeet olivat lähinnä yksittäistapauksissa hylkäävien tekijöiden joukossa. Näiden virheiden lievempiä muotoja oli paljon myös HYVÄKSYTÄÄN-lausuntojen saaneissa. Toisen merkittävän virheryhmän EI SUOSITELLA -tapauksissa muodostivat kivespuutokset, virheelliset purennat ja häntämutkat. Monissa tapauksissa hylkäyksen taustalla oli monia eri tekijöitä.

4.4.3.Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Rodun perusrakenne on terve, luonnollinen ja vapaa kaikenlaisesta liioittelusta. Rodun työkoiramaista olemusta on haluttu vaalia tähän päivään asti ja rodun ihannerakenne mahdollistaisi myös sen alkuperäisessä käytön luolametsästyksessä. Rodun alkuperäisen ja nykyisen käyttötarkoituksen kannalta tärkeimmät rakenne- ja ulkomuoto-ominaisuudet liittyvät ketteryyteen ja kestävyyteen sekä rotutyypilliseen olemukseen.

Cairnterrieri on korkeuttaan hieman pidempi, pienehkö koira. Runko on keskimittainen, rintakehä syvä, kärjellään seisovan kananmunan mallinen ja kylkiluut hyvin kaareutuneet. Selkä on suora, lanne vahva, keskimittainen ja taipuisa. Cairnin rungon tulee olla tarpeeksi pitkä ja taipuisa, jotta se pystyy kääntymään ahtaissakin paikoissa ympäri. Vaikka cairnterrieri kuuluukin matalaraajaisten terrierien ryhmään, sillä on selvä maavara. Raajat

ovat keskimittaiset ja luustoltaan vahvat, muttei järeät. Cairnterrierin lihaksisto on hyvin kehittynyt, mutta rotu on enemminkin jäntevä kuin lihaksikas. Näiden ominaisuuksien vuoksi cairnterrieri pystyy liikkumaan vaikeassakin maastossa ja sillä on erinomainen ponnistusvoima.

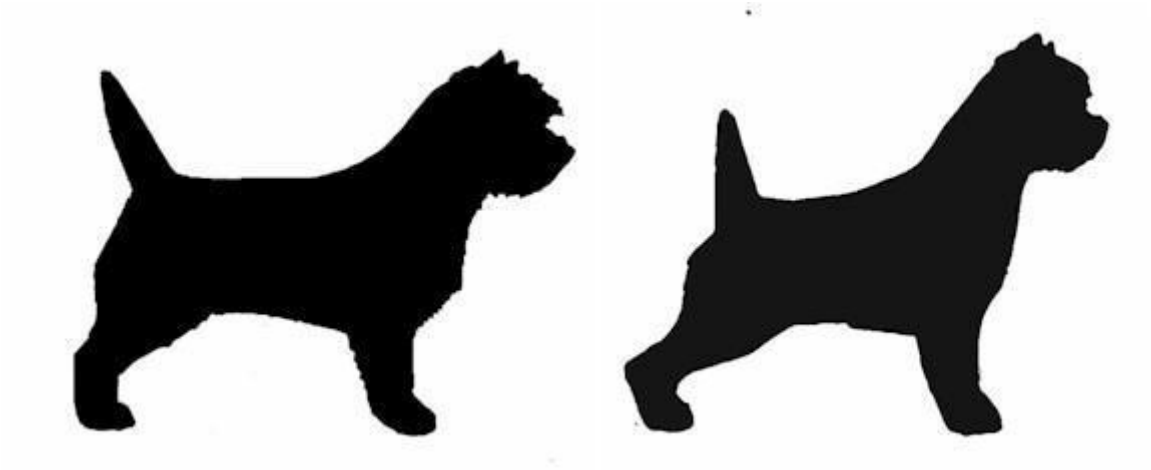
Rodulla on hyvät, tasapainoiset, mutta ei liialliset kulmaukset sekä edessä että takana. Liioittelemattomat kulmaukset mahdollistavat sen, että cairn jaksaa juosta kivikossa pitkiäkin aikoja. Oikeat kulmaukset aiheuttavat myös oikea-asentoisen hännän ja kaulan. Kinner on matala. Raajojen liikeradat ovat vapaat ja sulavat. Raajat liikkuvat lähellä maanpintaa yhdensuuntaisesti ja energiaa säästävästi.

Pään lisäksi toinen rodun tyypillistä olemusta vahvasti määrittävä piirre on sen karvapeite. Kaksikerroksinen, runsas ja pörröinen turkki suojaa koiraa säävaihteluilta, lialta, puremilta ja raapaisuilta. Päällysturkki on kauttaaltaan karkeaa ja sitä on runsaasti. Avoin turkki on virheellinen. Tiivis, lyhyt pohjavilla pitää cairnterrierin lämpimänä. Rotu on säänkestävä ja turkki likaa hylkivä.

4.4.4. Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Tyyppivaihtelua esiintyy nykyään melkoisesti, mutta cairnterrierin tunnistaa edelleen samaksi roduksi kuin varhaisissa piirroksissa ja valokuvissa. Yleisesti ottaen suomalaisten cairnien rakenne on vuosien saatossa parantunut, mutta rodussa tavataan myös ulkomuodollisia ongelmia ja uhkakuvia.

Kun kyseessä on rotu, jonka ensisijainen käyttötarkoitus on toimia seuralaisena, ulkomuoto määrittää vahvasti jalostusta. Näyttelymenestys on usein helpoin, joskaan ei riskittömin keino hankkia koiralleen statusta ja huomiota jalostusmielessä. Cairnterrierit ovat saavuttaneet viime vuosina näkyvyyttä koiranäyttelyissä. Menestys ei aina ole pelkästään positiivinen asia. Näyttelykehissä on näkynyt ja palkittu enenevässä määrin liioiteltuja "showcairneja", jotka ovat liian tiiviitä, sievisteltyjä, pitkäkaulaisia ja ylikulmautuneita. Usein ne ovat myös kookkaita. (Kuva 18) Tällaiset koirat ovat näyttäviä, mutta kaukana oikeasta, liioittelemattomasta, luonnollisesta cairnterrieristä. Pyrkimyksen yhtenäisestä terrieriarvostelusta, jossa pyritään liian pitkiin kauloihin ja ylikulmautuneisiin takaosiin yhdistettynä piikkisuoriin etuosiin ja joka usein johtaa epätyypillisen lyhytkarvaisten koirien palkitsemiseen, täytyy loppua. Toistaiseksi kyse on yksittäistapauksista, mutta tällaisten koirien toistuva menestys saattaa aiheuttaa uhkatilanteen, jos kasvattajat lähtevät tavoittelemaan menestystä oikean rotutyypin kustannuksella. Kuten monessa

Kuva 18. *Vasemmalla oleva koira on tyypillinen cairnterrieri, luonnollinen, liioittelematon, tasapainoinen. Sillä on suora, keskimittainen selkä ja hyvät kulmaukset. Sillä on kaunis kaula ja hännänkiinnitys. Oikealla oleva koira on liian lyhytselkäinen. Selkälinja ei ole suora vaan laskeva. Kaula on liian pitkä ja takaraajat ovat kauttaaltaan ylikulmautuneet. Se on näyttävä mutta liioiteltu ja epätyypillinen.*

rodussa on jo huomattavissa, tulokset ovat harvoin kovin edullisia rodun toimintakyvylle, terveydelle ja elinvoimaisuudelle. Jotta cairnterrieri säilyisi tulevaisuudessakin terveenä, luonnollisena ja liioittelemattomana, niin kasvattajien kuin ulkomuototuomareidenkin rotutuntemusta ja ymmärrystä on pyrittävä kaikin keinoin lisäämään.

Cairnterrierin pää ja ilme on erityislaatuinen ja iso osa oikeaa rotutyyppiä. Sen vuoksi rodulle tyypillisen ilmeen ja oikean mallisen pään säilymiseen on kiinnitettävä huomiota. Turhan usein näyttelyarvostelussa on aiheetta maininta liian pitkästä kuono-osasta. Kallo-osa ja kuono-osa saavat olla yhtä pitkiä, mutta toivottavaa on että kuono on hieman kalloa lyhempi. Liian lyhyt kuono-osa on virhe ja aiheuttaa cairnille vieraan "toy-koiran" ilmeen, joka muistuttaa norwichia. Jonkin verran tavataan karkeita tai raskaita päitä sekä suuria ja/tai väärinasettuneita korvia (lähekkäin kuten skotlanninterrierillä tai leveällä kuten länsiylämaanterrierillä).

Rakenteellisesti suurin haaste tällä hetkellä on etuosien parantaminen. Ongelma on rodullemme yhteinen kaikkialla maailmassa. Suurimmalla osalla tavataan liian pystyjä lapoja. Samoin tavataan suoria ja liian lyhyitä olkavarsia. Tavoiteltaessa suoraakin suorempia eturaajoja, ollaan hukkaamassa myös kunnolliset eturinnat. Vika alkaa olla kohtuullisen yleinen. Eturinnan puute ja suorat etukulmaukset muuttavat koiran painopistettä ja siten myös rotutyyppiä. Jalostustarkastuksissa on tullut esiin jonkin verran käyriä, ranteista sisäkierteisiä eturaajoja sekä ulkonevia kyynärpäitä. Etuosan puutteet näkyvät liikunnassa. Askelpituus lyhenee, liikkeiden yhdensuuntaisuus katoaa, eturaajat nousevat korkealle, ja koiran etuosa ”putoaa” liikkeessä.

Ylikulmautuneista takaosista johtuvaa korkeaa, taaksepotkivaa ravia näkee, mutta usein myös jyrkkäasentoisesta lantiosta johtuvaa ”sipsutusta”. Kumpikin on väärin. Ylikulmautuneet takaraajat eivät pääse vartalon alle juuri lainkaan ja koira joutuu nostamaan niitä korkealle ja potkii voimakkaasti taakse päästäkseen eteenpäin. Tällainen liikerata on näyttävä, mutta tuhlaa energiaa. Maastossa ylikulmautunut koira väsyy selvästi nopeammin kuin oikein rakentunut rotutoverinsa. Jyrkkälantioinen, niukasti kulmautunut

koira taas ei saa kunnolla siirrettyä takaraajojaan mahan alta taakseen, eikä siten saa liikkeeseen tarvittavaa työntövoimaa aikaiseksi. Useilla koirilla kulmaukset eivät ole tasapainossa. Tyypillisin yhdistelmä lienee avoin etukulmaus ja ylikulmautunut takaosa. Tällöin koira ei pysty liikkumaan tasapainoisesti, mikä näkyy esim. selkälinjan pomppimisena tai ravaamisena ”kylki edellä” takaa katsottuna.

Rodulle tyypillisiin liikkeisiin on kiinnitettävä huomiota, sillä ne kertovat selvimmin rakenteen terveydestä ja tasapainosta. Cairnterrierille tyypillinen liikunta on vaivatonta, ulottuvaa, yhdensuuntaista ja energiatehokasta. Kun rakennetta mennään muuttamaan, muutetaan liikunnan lisäksi samalla myös oikeaa rotutyyppiä.

Alas kiinnittyneet hännät liittyvät useimmiten jyrkkään lantioon eivätkä ole harvinainen näky. Varsin usein alakiinnittynyt häntä kääntyy myös ”banaaniksi” eli hännän kärki taipuu selän suuntaan. Myös turhan iloisia häntiä tavataan, eli koko häntä kääntyy selkää kohti ja pahimmillaan lähes makaa selän päällä. Kumpikin on virhe ja pilaa koiran kokonaisvaikutelman.

Hampaiden kokoon on kiinnitettävä huomiota, sillä viime vuosien aikana on esiintynyt paljon pieniä hampaita sekä purentavirheitä ja hammaspuutoksia. Varsinkin kapeaa alaleukaa tavataan kohtuullisen usein. Kapea leuka altistaa hampaiden asentovirheisiin ja hammaspuutoksiin. Etuhampaiden tulisi olla suorassa, siistissä rivissä ja hampaiden koiran kokoon nähden huomattavan suuret. Hammaspuutokset ovat tyypillisesti välihammaspuutoksia. Täysi hampaisto on toivottava, mutta muutaman, pienemmän välihampaan (p1, p2) puuttuminen ei muuten laadukkaan koiran kohdalla ole kovin merkittävä vika. Useimmilta cairneilta puuttuu muutamia p1- tai p2-hampaita. Sen sijaan etuhampaan tai viiden tai useamman välihampaan puuttuminen on jo merkittävä muutos.

Jonkin verran esiintyy vaaleita silmiä, jotka pilaavat rodulle tyypillisen ilmeen (vaaleat silmät ovat melko voimakkaasti periytyvä ominaisuus). Toisaalta varsinkin hyvin tummat koirat saavat usein aiheetta maininnan liian vaaleista silmistä, vaikka silmän väri olisikin oikea. Cairnin silmät ovat lämpimän, pähkinän ruskeat, eivät mustat.

Näkyvin muutos menneeseen on tapahtunut trimmaustyylissä. Cairnin turkki on hyvin tärkeä osa oikeaa rotutyyppiä. Sen kuuluu olla runsas, mutta siisti. Avainsana on nimenomaan runsaus. Muuten ei synny oikeaa pörröistä, työkoiramaista vaikutelmaa. Liian usein näyttelyissä palkitaan lyhytturkkisia, ylitrimmattuja koiria, kun taas tyypillisessä, runsaassa turkissa esitetyt koirat saavat maininnan siistimättömästä, tai ”ylikukkineesta” turkista. Lyhyessä turkissa eivät kaikki laatu- tai värivirheet näy.

Virheelliset värit musta, valkoinen ja black & tan ovat rodussa harvinaisia. Silloin tällöin tavataan punaisia koiria, joilla on tummia alueita selässä, päässä ja raajoissa. Tummat alueet voivat olla koirassa myös ”negatiivivärityksenä”. Kumpikin väri on epätyypillinen, sillä sen katsotaan black & tan väritykseen. Jonkin verran esiintyy rodulle kuulumattomia valkoisia tai mustia läiskiä, valkoisia lähinnä tassuissa ja rinnassa. Pehmeät turkit ovat lisääntyneet. Cairnilla kuuluu olla kauttaaltaan karkea karva, myös päässä ja jaloissa. Pehmeä karva on vaikeasti trimmattavissa ja se takkuuntuu helposti. Toisaalta on muistettava että cairnin turkki voi olla myös liian karkea, jolloin turkin katkeilemisen ja karisemisen vuoksi on vaikea saavuttaa oikeanlaista pörröistä vaikutelmaa.

Koko on kasvanut rotumääritelmään nähden tai ainakin suurin osa koirista on annetun koon ylärajoilla. Toisaalta tilanne näyttää nyt paremmalta kuin esimerkiksi 2000-luvun vaihteessa. Yhden otannan mukaisesti narttujen keskimääräinen korkeus on n. 30,5 cm, urosten 31,5 cm. Jonkin verran esiintyy raskaita koiria, jotka eivät pystyisi työskentelemään luolissa. Samoin tavataan liian hentoja ja sirorakenteisia cairneja.

Kaunis cairn on monien pientenkin tekijöiden summa, mutta rodun elinvoimaisuuden ja terveyden kannalta keskeistä on huolehtia terveen ja luonnollisen rakenteen säilymisestä. Ulkomuotojalostuksen painopisteenä on oikean rotutyypin ja keskeisten rotupiirteiden ohella myös toiminnallisesti terve rakenne. Rakennevirheet näkyvät liikunnassa. Tavoitteena on terveesti liikkuva, liioittelematon, sopusuhtainen koira.

5. Yhteenveto aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisesta

Cairnterrierikerho ry.:n ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma laadittiin vuosille 1996-2000. Viimeisin tätä JTO:ta edeltävä Jalostuksen tavoiteohjelma kohdistui vuosiin 2021-2025. Viime JTO:lle asetetut tavoitteet näyttävät pääosin toteutuneen kohtalaisesti. Parannettavaa kuitenkin riittää niin populaation, luonteen ja käyttäominaisuuksien, terveyden ja lisääntymisen kuin ulkomuodonkin alueella.

5.1. Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Rotuyhdistys on suositellut vähintään kaikille jalostukseen käytettäville cairnterriereille virallisia silmä- ja polvitutkimuksia 20 vuoden ajan, ja näitä tuloksia löytyy rodusta kaikkein kattavimmin. Taulukoihin 23 ja 24 on listattu edellisen JTO:n aikana 20 jalostukseen eniten käytetyn uroksen ja nartun silmä- ja polvitarkastettujen jälkeläisten lukumäärät ja sairaiden jälkeläisten lukumäärät.

Silmätutkimustulosten kohdalla on hyvä kuitenkin muistaa, että tilastossa sairaiksi merkitään kaikki koirat, joiden silmistä löytyy jokin poikkeama. Cairnterriereillä tavataan esimerkiksi kohtalaisen yleisesti harmittomia PPM-muutoksia, joilla ei ole koiran terveyteen tai näkökykyyn mitään vaikutusta. Vakavia sokeutta tai kipua aiheuttavia silmäsairauksia on joukossa lähinnä satunnaisesti. Polvitulosten osalta on tärkeää huomata, että huomattava valtaosa taulukoiden ”sairaista” yksilöistä on ”lievän” polvituloksen ”1” saaneita koiria. Voimakkaamman luksaation asteen yksilöitä rodussa on edelleen huomattavan vähän.
Tutkittujen jälkeläisten lukumäärät ovat yleisesti ottaen melko pieniä. Sairaiden jälkeläisten osuus on myös yleisesti ottaen melko pieni. Jälkeläisten lukumäärissä on eri koirien kesken paljon eroja ja ne korreloivat jossain määrin jalostuskäyttöön tulleiden jälkeläisten lukumäärän kanssa. Myös jälkeläisten syntymävuosi vaikuttaa osaltaan asiaan, sillä esimerkiksi virallisen polvitutkimuksen ikäraja on 1 vuotta. Parhaimmillaan yksittäisen koiran melko runsaasta jälkeläistöstä on tarkastettu jo 35-40 %, jolloin sen taipumuksesta periyttää silmä- tai polvisairauksia saadaan jo jonkinlainen kuva Yhtä urosta ja yhtä narttua lukuunottamatta kaikilta listojen koirilta löytyy vähintään yksi tarkastettu jälkeläinen. Sairaiden jälkeläisten osuudet tutkituista jää valtaosalla pieniksi. Kuitenkin 30 %:lla listojen

koirista on patellaluksaatiojälkeläinen ja 45 %:lla on jälkeläinen, jolla on tavattu jokin silmämuutos.

Uros	Jälkeläiset		Polvet		Silmät	
#	Pentueet	Pennut	Tutkittu (%)	Sairas	Tutkittu (%)	Sairas
TOFTHUS' BAGHEERA THE BEST	12	56	18 (32 %)	1 (6 %)	18 (32%)	3 (17 %)
DAVIOT MAINS CALL ME COOLEY	11	46	3 (7 %)	0 (0 %)	4(9 %)	2 *
COEUR DE LION D'HONGRIE OMEGA	9	44	17 (39 %)	1 (6 %)	17 (39 %)	1 (6 %)
TOFTHUS' LEWIS	10	44	14 (30 %)	1 (7 %)	14 (30 %)	0 (0 %)
LITTLE SQUIRE LIFE HACK	8	42	2 (5 %)	0 *	2 (5 %)	0 *
LITTLE SQUIRE HUGGLES WORTH	10	42	11 (26 %)	1 (9 %)	11 (26 %)	1 (9 %)
MIKETOS MAN OF THE WORLD	10	41	9 (22 %)	0 (0 %)	9 (22 %)	1 (11 %)
GOLDCLINT'S GUNSHOT	8	34	4 (12 %)	0 (0 %)	4 (12 %)	0 *
JUMP FOR JOY'S JACKPOT	10	33	2 (6 %)	0*	2 (6 %)	0 *0
NO COPYRIGHT NO PROBLEMO	6	33	8 (24 %)	0 (0 %)	8 (24 %)	1 (12 %)
QUICKBUG ONNENPOIKA	7	33	6 (18 %)	0 (0 %)	6 (18 %)	0 (0 %)
ORSO ROSSO LOST ON LOVE	8	32	5 (16 %)	0 (0 %)	5 (16 %)	2 (40 %)
CAMSTER CAIRN'S PAID MY DUCE	7	29	8 (28 %)	3 (38 %)	7 (24 %)	0 (0 %)
NO COPYRIGHT NATURE BOY	7	25	2 (8 %)	0 (0 %)	2 (8 %)	1 *
GLENMORE'S ULTRA TOP	6	25	5 (20 %)	0 (0 %)	5 (20 %)	1 (20 %)
SANDICO LAST MAN STANDING	5	25	8 (32 %)	1 (12 %)	8 (32 %)	1 (12 %)
SAJUKAN ÖLJYTYT LANTEET	6	25	6 (24 %)	1 (17 %)	6 (24 %)	0 (0 %)
LEPPÄKUJAN FERNANDO	5	24	2 (8 %)	1*	2 (8 %)	1*
NO COPYRIGHT THE WAY YOU LOOK TONIGHT	6	23	8 (35 %)	0 (0 %)	8 (35 %)	1 (12 %)
LAMUN BEAUJOLAIS NOUVEAU	4	21	0 (0 %)	0*	0 (0 %)	0*

***Taulukko 23**. Vuosina 2016-2025 eniten käytettyjen urosten jälkeläistilastot silmä- ja polvitutkimustulosten osalta.*
***Aineisto**: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä*

Kaikkiaan käytetyimpien jalostuskoirien jälkeläisten silmä- ja polvitulokset eivät anna suurempaa aihetta huoleen sen suhteen, että rodun silmä- tai polviterveystilanne olisi ainakaan merkittävästi heikentymässä nykytilanteeseen verrattuna. Viime vuosina n. 90 % tarkastetuista cairnien polvista on ollut terveitä. Käytetyimpien jalostuskoirien jälkeläisten tähänastiset polvitulokset ovat keskimäärin 90 %:n tason yläpuolella. Samanaikaisesti on huomattava, että iso taulukkojen jälkeläisten polvituloksista on nuorten cairnien tuloksia, eikä koiran polvitulosta ei alle 3-vuotiaana pidetä vakiintuneena. Noin 90 % cairneista on silmätarkastuksissa terveet silmät. Sama tulos on myös selvästi yleisin käytetyimpien jalostuskoirien jälkeläisillä. Silmätulosten osalta taulukoissa esiintyy silti useita yksittäisiä

jalostuskoiria, joiden jälkeläisillä ’sairaiden’ jälkeläisten prosenttiosuus on selvästi keskimääräisen 10 % -tason yläpuolella. Tarkastettujen jälkeläisten ja ’sairaiden’

Narttu	Jälkeläiset		Polvet		Silmät	
#	Pentueet	Pennut	Tutkittu (%)	Sairas	Tutkittu (%)	Sairas
QUICKBUG WÄHÄNKÖ WIEKAS	4	30	8 (27 %)	0 (0 %)	8 (27 %)	2 (25 %)
NISKANNIEMEN VON LIINU	4	23	9 (39 %)	1 (11 %)	9 (39 %)	1 (11 %)
JANETTAN YOU ARE JEWEL OF MINE	4	21	4 (19 %)	0 (0 %)	4 (19 %)	0 (0 %)
LEPPÄKUJAN DANIELA	3	20	2 (10 %)	0 (0 %)	2 (10 %)	0 (0 %)
NO COPYRIGHT SMACK THE PAPARAZZI	4	19	5 (26 %)	0 (0 %)	5 (26 %)	1 (20 %)
NO COPYRIGHT I’M YOURS	5	18	5 (28 %)	1 (20 %)	5 (28 %)	0 (0 %)
COEUR DE LION D’HONGRIE MARZIPAN	4	17	6 (35 %)	0 (0 %)	6 (35 %)	1 (17 %)
NO COPYRIGHT WALKING ON SUNSHINE	3	17	2 (12 %)	0 (0 %)	2 (12 %)	0 (0 %)
BRAND LIFE HOUSE NOTHING IS IMPOSSIBLE	4	16	1 (6 %)	0 *	1 (6 %)	0 *
JANETTAN BEST SURPRISE	3	16	4 (25 %)	0 (0 %)	4 (25 %)	0 (0 %)
SAJUKAN YÖN KUNINGATAR	3	16	6 (38 %)	0 (0 %)	6 (38 %)	0 (0 %)
SANDERFIELD NEVER STOP DREAMING	4	16	4 (25 %)	0 (0 %)	4 (25 %)	3 (75 %)
BEATRICE’S DIAMOND ALLWAYS ON MY MIND	3	16	1 (6 %)	0 *	1 (6 %)	0 *
ROCCO’S COLLAR SECRET DREAM	3	16	2 (12 %)	0 (0 %)	2 (12 %)	0 (0 %)
KAIVOMÄEN LUMIHIUTALE	3	16	3 (19 %)	1 (33 %)	3 (19 %)	1 (33 %)
YAVANNA’S CALIFORNIA COCO	3	16	11 (69 %)	0 (0 %)	11 (69 %)	0 (0 %)
LEPPÄKUJAN ADELE	3	15	2 (13 %)	0 (0 %)	2 (13 %)	0 (0 %)
KAIVOMÄEN I BELIEVE IN SECRET LOVE	4	15	0 (0 %)	0 *	0 (0 %)	0 *
CAPPUCINOA CHERRY BOOM	2	15	2 (13 %)	0 (0 %)	2 (13 %)	0 (0 %)
BEWILLE’S BLACK MAGIC QUEEN	3	15	1 (7 %)	0 *	1 (7 %)	0 *

Taulukko 24. *Vuosina 2016-2025 eniten käytettyjen narttujen jälkeläistilastot silmä- ja polvitutkimustulosten osalta.*
Aineisto*: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä*

jälkeläisten määrät ovat kuitenkin yhä pieniä eikä pitkälle meneviä johtopäätöksiä tältä osin voida vetää. On silti muistettava, että varsinkin 22 esiintyvistä jalostuskoirista suurin osa on tuontikoiria. Useimmissa niissä maissa, joista jalostuskoiria Suomeen tuodaan, eivät silmätutkimukset ole samalla tavalla rutiinia jalostuskäytön yhteydessä kuin Suomessa, ja silmäsairauksien leviämisen riski ei siksi toki ole olematon.

5.2. Aiemman Jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Osa-alue	Tavoite	Toimenpide	Tulos
Populaation kokonaistila ja rakenne	Rodun jalostuspohja laajenee: isät/emät suhde kasvaa 0,65:sta (nykyisen JTO-kauden keskiarvo) 0,70:een seuraavan JTO-kauden (2021-2025) aikana Yksittäisen koiran jälkeläisten osuus pysyy alle 50 (n. 4 % neljän vuoden rekisteröinneistä). Yksittäisten koirien vuotuinen pentuemäärä pysyy kolmessa tai vähemmän.	Tiedotus perinnöllisen monimuotoisuuden merkityksestä sekä keinoista sen ylläpitoon Tarkemmat suositukset uroksen elinikäiselle jälkeläismäärälle ja vuotuiselle käytölle: Yksittäiselle koiralle suositetaan enintään 50 (viimeinen pentue kokonaisuudessaan) elinikäistä jälkeläistä 1.1.2021 alkaen Yksittäiselle koiralle sallitaan jalostus-suosituksissa enintään 3 pentuetta vuodessa (pentujen syntymä_ vuoden mukaan 1.1.2021 alkaen.	Rodun jalostuspohja on isät-emät-suhteen kautta arvioituna pysynyt n. ennallaan. Isät-emät-suhde oli vuosina 2020-2024 keskimäärin 0,64. Rotujärjestön lehdessä ja jalostuskoirien omistajille suunnatussa webinaarissa tuotu esiin perinnöllisen monimuotoisuuden merkitystä. 3 pentuetta vuodessa -tavoitetta on sovellettu sallimalla suosituksissa enintään 10 pentuetta 3 vuodessa. Tavoite on toteutunut varsin hyvin. Kahta urosta lukuunottamatta jalostukseen vuosina 2021-2025 käytettyjen koirien elinikäinen jälkeläismäärä on ollut suositusten mukainen.
Luonne	Säilyttää rodulle tyypillinen peloton ja itsevarma, mutta samalla iloisen avoin luonne Lisätä ja edistää rodun luonteiden arviointia pääosin kennelliiton luonnetestiin ja MH-luonnekuvaukseen pohjautuen: kuluvan JTO-kauden aikana testattujen koirien lukumäärä kasvaa.	Tiedotus rodulle tyypillisestä luonteesta ja säilyttämisen merkityksestä Yhdistys järjestää omia luonnetesti- ja MH-luonnekuvaus-tilaisuuksia. Rodunomaisten profiilin luominen MH-luonnekuvauksen tulkitsemiseksi ja luonnetestiprofiilin tarkistaminen & päivitys	Järjestetty koulutustilaisuuksia ja tiedotettu rotulehdessä. Kiinnostus mh-luonnekuvauksiin ja luonnetesteihin vähentynyt, vuosina 2019-2025 rodussa ei yhtään MH-luonne -kuvaustulosta. Luonnetesti järjestetty, mutta luonnetesti-tulosten määrä vähentynyt. Selvitetty ensi kertaa rodussa kattavasti keskeisten luonne- ja käyttäytymis-piirteiden yleisyyttä rodussa. Omistajakyselyn perusteella arkojen tai pelokkaiden koirien määrä pieni, aggressiivisten hyvin pieni.
Käyttöominaisuudet	Säilyttää hyvät seura- ja harrastuskoira-ominaisuudet Vahvistaa rodun mainetta monipuolisena harrastuskoirana	Tiedottaminen ja erilaisten lajitutustumispäivien järjestäminen Rotuyhdistyksen medioissa, tapahtumissa ja esittelytilaisuuk-	On järjestetty ja osallistuttu kennelliiton esittelytilaisuuksiin (koiramessut/ rotutori) ja muihin rotuesittelytilaisuuksiin

	Tukea käyttökoira-harrastuneisuutta Säilyttää alkuperäisiä käyttöominaisuuksia	sissa luodaan rodulle entistä monipuolisempaa identiteettiä ja tuodaan rodun mahdollisuuksia ja taipumuksia selvemmin julki	
Terveys ja lisääntyminen	Ehkäistä vakavien perinnöllisten sairauksien yleistyminen populaatiossa Säilyttää rodun hyvät lisääntymis-ominaisuudet Sairauskohtaiset jalostussuositukset. Hankkia kattavaa ja tilastointikelpoista materiaalia rodun terveystilanteesta	Jäsenlehdessä ja yhdistyksen kotisivuilla tiedotetaan rodun sairauksista ja niiden yleisyydestä & merkityksestä Sairauskohtaiset jalostussuositukset Heikon sukupuoli-/hoivavietin omaavia koiria ei suositella jalostukseen Terveyskysely jäsenistölle Tiedotus Kennelliiton tarjoamista tilastointi-mahdollisuuksista jäsenistölle Sairaustietojen kerääminen kasvattajien käyttöön (sairauslista) Kansainvälisen yhteistyön tiivistäminen	Rotulehdessä, rotu-järjestön tilaisuuksissa ja nettisivuilla on tiedotettu vakavista sairauksista. Rodun terveystilanne´säily-nyt hyvänä. Ristisidevam-mojen sekä jossain määrin myös Ocular melanosis-tapausten määrä huolenaiheena. Sairauslistaa on ylläpidetty. Arveluita, että sairauslistalle ilmoittaminen voisi olla suositumpaa. Some-seurannan avulla tavoitettu monia sairastapauksia. Jalostussuosituksissa edetty sairauskohtaisten suositusten suuntaan. Vuoden 2025 terveyskysely toteutettu: ensimmäinen kattava selvitys rodun terveystilanteesta. KV. yhteistyötä ylläpidetty mm. (Hollanti, Ruotsi)
Ulkomuoto	Säilyttää alkuperäiseen käyttötarkoitukseen soveltuva rakenne ja rotutyypilliset erityispiirteet Lisätä harrastajien, kasvattajien ja ulkomuototuomareiden rotutietoisuuden ja –ymmärryksen tasoa	Jalostussuositusten ulkomuotokriteerit Säännöllinen tiedottaminen ja koulutukset rodun harrastajille, kasvattajille ja tuomareille Yhtenäisen koulutusmateriaalin luominen rotujärjestön erikoiskoulutus-tilaisuuksia varten	Rodun edustajat Suomessa ovat edelleen valtaosin rotutyypillisiä. Rakenteen osalta parannettavaa löytyy edelleen erityisesti etu- ja takaosan rakenteessa. Koulutuksia rodun harrastajille ja jalostuskoirien omistajille on järjestetty, ja ne ovat olleet suosittuja. Koulutusmateriaali erikois-koulutukseen päivitetty, ja muutamia tuomarien erikoiskoulutuksia ja koetilaisuuksia on järjestetty.

Taulukko 25. *Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen*

6. Jalostuksen tavoitteet ja toteutus

Cairnterrierillä on paljon niitä ominaisuuksia, joita nykyään ja luultavasti tulevaisuudessakin koiralta toivotaan. Se on iloinen ja persoonallinen seurakoira ja siinä on aineksia myös monipuoliseksi käyttö- ja harrastuskoiraksi. Rotu on helppohoitoinen eikä hoidetusta turkista irtoa juurikaan karvoja. Se on pienikokoinen ja sopeutuva koira, joten se matkustaa näppärästi mukana, eikä toisaalta järkyty vaikka joutuisi toviksi vieraiden hoiviin.

Rodulla on hyvä maine ja se on säilyttänyt asemansa yhtenä suosituimmista terriereistä, vaikka rekisteröintien määrä on laskenut selvästi 15 vuoden takaisista lukemista. Ja niin on tapahtunut myös muissa merkittävissä kasvatusmaissa. Aiempaa pienempään kantaan liittyy käytännössä väistämättä geenipoolin supistuminen. Ulkomailta on vielä saatavissa uusia sukulinjoja, mutta niiden löytäminen käy koko ajan haastavammaksi. Populaation monimuotoisuuden säilyttäminen ja parantaminen on hyvin keskeinen rodun tulevaisuuden haaste tulevina vuosina. Tässä keskeisessä roolissa on käytettävissä olevien sukulinjojen tasaisempi ja laajempi käyttö ja yksittäisen koiran jälkeläismäärän rajaaminen kestävälle tasolle Kennelliiton yleisen jalostusstrategian linjausten suuntaisesti. Perinnöllisen monimuotoisuuden vaaliminen on keskeisessä roolissa myös rodun terveyden ja lisääntymisominaisuuksien kannalta.

Kaikkiaan jalostuksen keskeisimpänä tavoitteena tulee olla terve ja hyvinvoiva cairnterrieri. Cairnterrieri on vielä toistaiseksi suhteellisen terve rotu. Perinnölliset sairaudet ovat silti uhka. Tiedon määrä ja saatavuus kasvaa koko ajan ja on aina vain helpommin harrastajien saatavilla. Samalla rodun parissa lisääntyvästi tiedostetaan, että useimpien rodun keskeisten sairauksien tausta on monimutkainen, ja geneettisten tekijöiden lisäksi ympäristötekijät usein vaikuttavat niihin. Yhteenkään rodun merkittävään perinnölliseen sairauteen ei ole olemassa geenitestejä. Sairauksien monitekijäisen ja polygeenisen taustan vuoksi geeni- tai markkeritestejä ei ole myöskään lähivuosina niihin tulossa, ehkä yhtä tai kahta poikkeusta lukuun ottamatta.

Perinnöllisten sairauksien vastustamisen on siksi nojauduttava sairauskohtaisiin jalostussuosituksiin, sairastapausilmoituksiin, terveyskyselyihin ja yleisemmin tiedon jakamiseen. Vakavien sairauksien osalta on jalostuksessa tärkeää, että mikäli yhdistelmän yhdellä puolella on lähisuvussa vakavaa sairautta, toinen puoli valita niin, ettei sillä puolella lähisuvussa sitä ole. Jalostussuositukset perustuvat koirien terveyden ja hyvinvoinnin näkökohtiin sekä koirien sukulaisuussuhteisiin. Kennelliiton KoiraNet-jalostustietojärjestelmän myötä tietoisuus, avoimuus ja tiedon jakaminen on helpottunut. Keskeistä terveyden edistämisessä rodussa on edelleen kasvattajien ja harrastajien suhtautuminen sairauksiin yhteisenä haasteena. Avoimuus ja ymmärtämys toimivat lopulta koko rodun parhaaksi. Sairaustapauksista ilmoittaminen ja sairaustapausten kirjaaminen sairauslistalle väistämättä säilyttävät tärkeytensä rodun terveydelle lähitulevaisuudessa. Kansainvälinen yhteistyö on sekin hyvin oleellista rodun hyvinvoinnin edistämisessä, mutta myös haaste. Tuontikoirat ovat tärkeitä rodun kehitykselle kotimaassa, mutta tietoja ulkomaisten koirien terveydestä tuntuu usein olevan vaikea saada. Jos tietoa ulkomaisten populaatioiden ja koirien terveystilanteesta ei juuri ole, tuonteihin liittyy ”sika säkissä” -

aspekti, ja niistä siten aiheutuu riskejä rodun terveystilanteelle kotimaassa. Ulkomaisten urosten käytön lisäksi myös kotimaisten urosten nykyistä laajempi käyttö on siksikin olennaista rodun kehitykselle Suomessa.

Rodun luonneominaisuuksien osalta rotumääritelmässä esiintuotujen luonne- ja käyttäytymispiirteiden vaaliminen on olennaista myös hyvinvoinnin kannalta. Rotu on rohkea, sosiaalisen pelokkuus on vähäistä. Rodussa kuitenkin esiintyy äänipelokkuutta ja alustapelokkuutta, ja pelokkuudet voivat olla vakava hyvinvointihaitta koiralle. Rodun luonnetestitulokset ja terveys- ja käyttäytymiskyselyn luonteenpiirteitä ja käyttäytymisen piirteitä koskevat yleiset luonnehdinnat viittaavat siihen, että ongelmat eivät ainakaan toistaiseksi olisi kovin laajalti levinneitä. Ei-sosiaalisen pelokkuuden yleisyydestä rodussa ja sen yhteydestä koiran yleiseen pelokkuuteen ja arkuuteen sekä yleiseen hyvinvointiin tarvitaan kuitenkin lisää tietoa.

Luonnetestien ja terveys- ja käyttäytymiskyselyn kyselyn tuloksissa näkyy osittain myös tietynlaisen pehmeyden lisääntyminen rodussa. Jonkinasteinen seurakoiramaistuminen on väistämätöntä rodun pääasiallisen käyttötarkoituksen oltua jo sadan vuoden ajan muu kuin sen alkuperäinen käyttötarkoitus. Alkuperäiseen käyttötarkoitukseen liittyvien luonne- ja käyttöominaisuuksien vaaliminen on aivan kuitenkin olennaista jalostukselle, jotta rodussa myös luonteen ja käyttäytymisen osalta säilytettäisiin jatkossakin sen kova ydin. Rotu-yhdistyksen tärkeä tehtävä on turvata näiden ominaisuuksien säilymistä ja vahvistumista hyvien seurakoiraominaisuuksien rinnalla. Käytännössä tämä tarkoittaa käyttötarkoituksen huomioimista jalostuksessa niin luonne- kuin ulkomuoto-ominaisuuksissakin.

Perusrakenteeltaan cairnterrieri on terve eikä ole liioiteltu ja tämä tyyppi on pystytty säilyttämään nykypäivään saakka. Mikäli rotu muuttuu tulevaisuudessa ulkomuodollisesti, se on suurella todennäköisyydellä muutos huonompaan suuntaan rakenteellis-toiminnallisesti ajateltuna. Viittauksia tähän on jo nähtävissä, kun etenkin näyttelykehissä palkitaan tyyliteltyjä ja liioiteltuja yksilöitä. Silmä tottuu vaarallisen nopeasti näyttäviin koiriin ja kuva rotutyypillisestä, luonnollisesta cairnterrieristä helposti hämärtyy. Toisaalta harrastuspuolella on potentiaalia kasvaa. Kenties sen myötä toimintakyky ja rakenteen terveys voisi määrittää nykyistä enemmän ulkomuodollisesti toivottuja ominaisuuksia tulevaisuudessa. Tosin se voi johtaa myös rodun jakautumiseen näyttö- ja käyttölinjaisiin koiriin. Näinhän on jo monessa rodussa käynytkin. Rotujärjestön näkemyksen mukaan moiseen jakoon ei ole tarvetta, eikä se ole missään tapauksessa toivottavaa. Rotutyypillinen cairnterrieri on yhtä aikaa sekä kaunis että toimiva.

6.1. Jalostuksen tavoitteet

6.1.1.Populaation kokonaistila ja rakenne

Tavoitteena on, että rodun jalostuspohja laajenee.

6.1.2. Luonne ja käyttäytyminen

Tavoite on säilyttää rodulle tyypillinen peloton ja itsevarma, mutta samalla iloisen avoin luonne. Tavoitteena on myös hankkia lisää tietoa rodun luonneominaisuuksista ja käyttäytymispiirteistä.

6.1.3. Käyttöominaisuudet

Tavoitteena on säilyttää hyvät seura- ja harrastuskoiraominaisuudet, vahvistaa rodun mainetta monipuolisena harrastuskoirana sekä tukea käyttökoiraharrastusta kuitenkin samalla säilyttäen alkuperäisiä käyttöominaisuuksia.

6.1.4. Terveys ja lisääntyminen

Tavoitteena on ehkäistä vakavien, perinnöllisten sairauksien yleistymistä populaatiossa, säilyttää rodun hyvät lisääntymisominaisuudet sekä hankkia ja jakaa kattavaa ja tilastointikelpoista materiaalia rodun terveystilanteesta.

6.1.5. Ulkomuoto

Tavoitteena on säilyttää alkuperäiseen käyttötarkoitukseen soveltuva rakenne ja rotutyypilliset erityispiirteet sekä lisätä harrastajien ja kasvattajien rotutietoisuutta ja -ymmärrystä.

6.2. Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Rodun jalostuksen tavoitteiden saavuttamiseksi jalostuskoirille ja yhdistelmille asetetaan rodun JTO:ssa jalostussuosituksia, jotka toimivat myös yhdistyksen pentuvälitykseen pääsyn kriteereinä.

6.2.1. Ikävaatimukset

Jalostustoimikunta ei suosittele käytettäväksi jalostukseen narttua, joka on alle 24 kuukauden ikäinen astutettaessa tai yli 4-vuotias saadessaan ensimmäiset pennut tai yli 8-vuotias saadessaan viimeiset pentunsa.

Jalostustoimikunta ei suosittele käytettäväksi jalostukseen urosta, joka on alle 1,5 vuoden ikäinen astutushetkellä.

6.2.2. Läheinen sukusiitos

Jalostustoimikunta suosittelee yksittäisen yhdistelmän sukusiitosasteeksi alle 2,5 % ja enintään 6,25 % (laskettuna viiden sukupolven mukaan). Mikäli yksittäisen yhdistelmän sukusiitosaste viiden sukupolven mukaan laskettuna nousee yli 6,25 prosenttiin, on sen toteuttamiseksi kirjallisesti anottava lupa astutukselle rotujärjestön jalostustoimikunnalta.

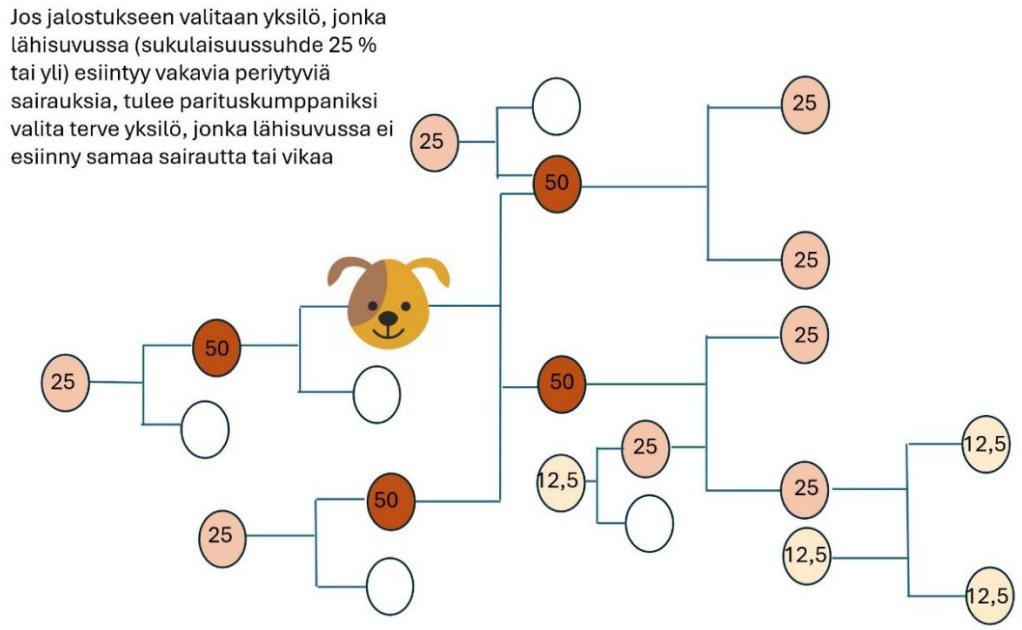
Jalostukseen suositellaan yhdistelmiä, joissa yksittäinen koira ei ensimmäisen kolmen polven sukutaulussa esiinny useammin kuin kerran (sukukatokerroin 1,0, 100 % kolmen polven

sukutaulusta eri koiria) ja joissa neljän polven sukukatokerroin on yli 0,90 (90 % sukutaulusta on eri koiria)[94].

6.2.3. Terveys ja lisääntyminen

Rodussa otetaan tämän JTO:n voimaantulosta lähtien käyttöön 25 % lähisukulaisuussääntö. Sitä sovelletaan rodun vakavimpien ja rodulle tyypillisten vakavien, erityisesti vastustettavien sairauksien jalostussuosituksissa. Tähän asti rodussa on ollut käytössä tietyille vakaville sairauksille ns. 2 sukupolven sääntö, joka on kuitenkin ollut epätäsmällisempi sukulaisuuden suhteen. Sen piiriin on kuulunut jonkin verran myös koiria, joiden sukulaisuussuhde jalostusyksilöön on ollut melko pieni (alle 25 %).

25 % sukulaisuussääntöä sovelletaan suurempaan määrään rodun keskeisiä sairauksia kuin tähän saakka kahden sukupolven säännöllä on huomioitu. Tällä tähänastista tehokkaampaan vakavien sairauksien leviämisen torjuntaan.

Kuva 19 . Koiran lähisukulaiset 25 % sukulaisuussuhteen perusteella.

Jalostussuositukset on tehty sairauskohtaisiksi niin, että niissä huomioidaan kuhunkin sairauteen liittyviä näkökohtia. Sairauskohtaisissa suosituksissa muun otetaan huomioon sairauden yleisyys tai oletettu yleisyys rodussa, sairauden vakavuuden aste (ml. oletettu hyvinvointihaitan aste) ja tieto perinnöllisyyden roolista sairauden taustalla. Suositusten kirjaaminen sairauskohtaisiksi on samalla täsmennys verrattuna tähän saakka voimassa olleisiin suosituksiin, joista monet olivat sairausryhmäkohtaisia. Tiettyjen sairauksien osalta on myös ollut epäselvää, mikä jalostussuositus täsmälleen ottaen on ollut.

Tarkemmat rodun jalostussuosituksen terveyden ja lisääntymisen osalta ovat seuraavat.

[94] Kennelliiton Yleinen jalostusstrategia 2024-2028

6.2.3.1.Merkittävimmät elinikää lyhentävät sairaudet

Rodun vakavimpien ja merkittävimpien rodulle tyypillisten elinikää lyhentävien sairauksien (*munuaisdyplasia, PSS- portosysteeminen shuntti, perinnölliset sydänsairaudet, IMHA*) kohdalla jalostukseen ei suositella yhdistelmiä, joissa yhdistelmän koirien lähisuvussa (sukulaisuussuhde 25 %) molemmin puolin esiintyy samaa sairautta.

Munuaisdysplasia: Sairasta koiraa, sen jälkeläisiä, vanhempia (sairauden kantajia) ja täyssisaruksia ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

Maksashuntti, perinnölliset sydänsairaudet, IMHA: Sairasta koiraa ei suositella jalostukseen. Jos koira tuottaa kaksi/toisen sairasta jälkeläistä – samassa tai eri yhdistelmässä, se suositellaan suljettavaksi pois jalostuksesta. *MVD:tä ja maksashuntti- ja MVD-epäilyjä* käsitellään kuten todettua maksashunttia.

Jalostukseen käytettävän koiran, myös tuontikoiran, tulee olla sappihappotestattu ainakin kerran elämässään ennen astutusta (tulos viitealueella). Ulkomainen lainauros voi astua yhden nartun ilman, että sillä on sappihappotulosta, mutta 2. yhdistelmästä eteenpäin sen suositellaan olevan sappihappotestattu ennen astutusta. Mikäli narttu astutetaan ulkomailla ulkomaalaisomistuksessa ja ulkomailla asuvalla uroksella, riittää, että vain narttu on sappihappotestattu.

Merkittävimpien rodulle tyypillisten, vakavien elämänlaatua heikentävien sairauksien (*Ocular melanosis, Addisonin tauti*) kohdalla jalostukseen ei suositella sairasta koiraa eikä yhdistelmiä, joissa yhdistelmän koirien lähisuvussa (sukulaisuussuhde 25 %) molemmin puolin esiintyy samaa sairautta.

Koiran, jonka vanhemmalla on todettu Ocular melanosis, silmätarkastustulos on voimassa vuoden kerrallaan loppuelämän ajan.

Kerho kerää omistajilta tietoja cairnien sairauksista ja linkki listaan on pyydettävissä listan ylläpitäjältä (kts kerhon nettisivulta tai Cairn-lehdestä).

6.2.3.2. Merkittävät elämänlaatua heikentävät sairaudet, joilla on geneettinen tausta, ja joissa tutkimustulokset osoittavat sairauden vakavuuden asteen

Patellaluksaatio: 1-polvinen koira suositellaan yhdistettäväksi vain 0-polviseen, 2-, 3- ja 4-polvisia ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

Polvitulos määräytyy aina heikomman polven mukaisesti.
Virallisen polvitutkimuksen alaikäraja on 1 vuosi. Alle 3-vuotiaana koiralle tehty tutkimus on voimassa kaksi vuotta lausuntopäivästä. Yli 3-vuotiaana tehty tutkimus on voimassa pysyvästi. Ulkomainen lainauros voi astua yhden nartun ilman, että sillä tulee olla hyväksyttyä, virallista silmä- tai polvitarkastustulosta. Mikäli urosta käytetään useammalle nartulle, tulee sillä olla hyväksytty, virallinen silmä- ja polvitarkastustulos, jotta yhdistelmät voidaan hyväksyä kerhon pentuvälitykseen.

Mikäli narttu astutetaan ulkomailla ulkomaalaisomistuksessa ja ulkomailla asuvalla uroksella, riittää, että nartulta viralliset silmä- ja polvitarkastuslausunnot.

Spondyloosi: koiraa, jolla todetaan primaari spondyloosi (nuorella, 1-6v koiralla) ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Koiraa, jolla on todettu lievä spondyloosi (SP1), suositellaan yhdistettäväksi jalostuksessa spondyloosin osalta terveen (SP0) koiran kanssa.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö: D- ja E-lonkkaisia koiria ei suositella käytettäväksi jalostukseen. C-lonkkaisia koiria voi käyttää jalostukseen, mutta ne suositellaan yhdistettäväksi A- tai B-lonkkaiseen.

Välimuotoinen lanne-ristinikama: LTV1-LTV4 koiria voi käyttää jalostukseen, mutta ne suositellaan yhdistettäväksi LTV0-koiraan. Oirehtivia koiria ei tule käyttää jalostukseen.

6.2.3.3. Muut merkittävät elämänlaatua heikentävät sairaudet

Ristisidevammat, Legg-Perthes: Sairasta koiraa ei suositella jalostukseen.
Jos koira tuottaa kaksi (toisen) sairasta jälkeläistä eri yhdistelmissä, koira suositellaan suljettavaksi pois jalostuksesta.

Jos koiran lähisuvussa (sukulaisuussuhde 25 % tai yli) useita ristisidevamma/ Legg Perthes -tapauksia, parituskumppanin lähisuvussa ei tule esiintyä vastaavaa.

*Epilepsia, Perinnöllinen harmaakaihi eli hereditäärinen katarakta (HC)***:** Sairasta koiraa ei suositella jalostukseen. Jos koira tuottaa kaksi/toisen sairasta jälkeläistä – samassa tai eri yhdistelmässä, se suositellaan suljettavaksi pois jalostuksesta. Jalostukseen ei suositella yhdistelmiä, joissa yhdistelmän koirien lähisuvussa (sukulaisuussuhde 25 % tai yli) molemmin puolin esiintyy samaa sairautta.

Allergiat, atooppinen ihottuma: Sairasta koiraa ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Jos koira tuottaa kaksi jälkeläistä eri yhdistelmissä, se suositellaan suojettavaksi pois jalostuksesta.

Kilpirauhasen vajaatoiminta, haiman vajaatoiminta, diabetes, muut autoimmuunisairaudet, Cushingin tauti: Sairasta koiraa ei suositella jalostukseen. Jos koira tuottaa kaksi sairasta jälkeläistä, se suositellaan suljettavaksi pois jalostuksesta.

6.2.3.4. Silmäsairaudet

Jalostukseen käytettävien koirien tulee olla astutushetkellä virallisesti silmätarkastettuja ja merkittävien, perinnöllisten silmäsairauksien osalta terveiksi todettuja. Alle 6-vuotiaana tarkastetun koiran silmätutkimustulos ei saa olla astutushetkellä kahta vuotta vanhempi.

Mikäli koiran jommallakummalla vanhemmalla on todettu Ocular Melanosis, on sen silmätarkastustulos voimassa vuoden kerrallaan koko loppuelämän ajan.

Epäilyttävä- tai avoin-lausunnon saanutta koiraa ei suositella käytettäväksi jalostukseen ennen kuin se eläinlääkärin määrittelemän seuranta-ajan jälkeen tutkitaan uudelleen ja todetaan sairauden osalta terveeksi. Tämä koskee myös edellä kuvattuja Ocular melanosis ja perinnöllinen harmaakaihi -sairauksia.

Ylimääräiset ripset: koiraa, jolla on todettu *distichiasis*, voi käyttää jalostukseen, mutta se suositellaan yhdistettäväksi terveeseen kumppaniin kanssa. Koiraa, jolle distichiasis kuitenkin aiheuttaa selkeitä oireita, ei tule käyttää jalostukseen. Koiraa, jolla on todettu ektooppinen cilia, ei tule käyttää jalostukseen.

Sarveiskalvon dystrofia: koiraa, jolla on todettu pinnallinen dystrofia ja usein myös koiraa, jolla on todettu stromaalinen dystrofia, voi käyttää jalostukseen. Koiraa, jolla on todettu endoteliaalinen dystrofia, ei tule käyttää jalostukseen.

PPM: koiraa, jolla on diagnosoitu PPM iris-iris voi käyttää jalostukseen. Vakavampia PPM-muotoja iris-linssi ja iris-kornea ei tule käyttää jalostukseen.

Verkkokalvon kehityshäiriö (RD): mRD- ja gRD-koiria voi käyttää jalostukseen, mutta ne suositellaan yhdistettäväksi terveeseen parituskumppaniin. *tRD*-koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Puutteellinen kyynelkanavan aukko: koiraa voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen, mutta se suositellaan yhdistettäväksi terveeseen parituskumppaniin.

PRA: sairasta koiraa, sen vanhempia eikä pentuesisaruksia ei suositella jalostukseen. Mikäli koiran lähisuvussa esiintyy PRA-tapaus, ei jalostuksessa yhdistelmän toisella puolella lähisuvussa (vähintään 25 % sukulaisuussuhde) tule esiintyä PRA:ta.

Muut perinnölliset silmäsairaudet: noudatetaan Kennelliiton sairautta koskevia jalostussuosituksia.

6.2.3.5.Yhden geenin välityksellä periytyvät sairaudet

Kraniomandibulaarinen osteopatia, CMO: sairasta koiraa ei suositella jalostukseen. Sairaus tulee todentaa geenitestillä. Pentuesisarusta ja vanhempaa voi käyttää jalostukseen, jos geenitestillä todetaan, että se ei ole kantaja. Lähisukulaista (sukulaisuussuhde vähintään 25 %) voi käyttää jalostukseen, jos geenitestillä todetaan, ettei se ole kantaja. Vikageenin kantajaa ei suositella jalostukseen.

Hemofilia A ja hemofilia B: Sairasta koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Pentuesisaruksista narttuja eikä koiran emää suositella jalostukseen. Lähisukulaisnarttua voi käyttää jalostukseen, jos sairaus on vikageenitestillä todennettu eikä ko. lähisukulaisnartulla ole todettu vikageeniä.

Globoidisoluinen leukodystrofia GCL ja *Pyruvaattikinaasin puutos PKD*: Sairasta koiraa eikä sen vanhempia tule käyttää jalostukseen. Sairaus tulee todentaa geenitestillä. Pentuesisarusta ja vanhempaa voi käyttää jalostukseen, jos geenitestillä todetaan, että se ei ole kantaja. Lähisukulaista (sukulaisuussuhde 25 % tai yli) voi käyttää jalostukseen, jos geenitestillä todetaan, että se ei ole kantaja. Sairauksien vakavuuden vuoksi vikageenin kantajia ei suositella jalostukseen.

Makrotrombosytopenia: Sairasta koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Pentuesisarusta ja vanhempaa voi käyttää jalostukseen, jos geenitestillä todetaan, ettei se ole kantaja, tai jos se on kantaja, yhdistämällä se geenitestillä ei-kantajaksi varmennettuun kumppaniin. Lähisukulaista (> 25 %), joka on geenitestillä ei-kantajaksi todettu, voi käyttää jalostukseen. Myös lähisukulaista, joka todetaan kantajaksi, voi käyttää jalostukseen, jos geenitestillä todetaan, että se ei ole kantaja, mikäli se yhdistetään geenitestillä ei-kantajaksi todettuun kumppaniin.

6.2.3.6. Suun alueen sairaudet ja viat

Jalostukseen käytettävällä koiralla ei tule olla koiran hyvinvointia haittaavaa purenta- virhettä. Mikäli jalostukseen käytetään koiraa, jolla on leukaluuperäinen purentavika (yläpurenta, alapurenta, leukojen epäsymmetria) tai jolla on merkittäviä hammaspuutoksia, tulee parituskumppanilla olla rotumääritelmän mukainen hampaisto ja purenta. Myös lähisukulaisten mahdolliset purentaongelmat on hyvä huomioida parituskumppanin valinnassa.

Jos koiralla, varsinkin nuorella koiralla, on todettu hyvästä suu- ja hammashygieniasta huolimatta etenevä parodontiitti, tulisi se ottaa huomioon jalostusvalinnoissa. Jos parodontiittia esiintyy koiran sukulinjassa laajemmin, suositellaan, että valittaisiin terve parituskumppani, jonka sukulinjassa ei esiinny parodontiittia.

6.2.3.7. Lisääntyminen, lisääntymiselinten viat, poikkeamat ja sairaudet

Jalostukseen käytettävät koirat pystyvät lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan pentujaan.

Narttua ei tule käyttää jalostukseen, jos sillä on *emättimen väliseinä*, joka jonka poistaminen vaatisi kirurgisen toimenpiteen. Kahdesti *keisarileikattua* narttua ei tule käyttää jalostukseen eikä narttua, jolla on heikko tai heikentynyt *hoivavietti*.

Urosta ei tule käyttää jalostukseen, jos sillä on *kivesvika*.

Koiraa ei tule käyttää jalostukseen, jos sille on tehty *kirurginen toimenpide lisääntymiselinten alueella* (esim. kiveskasvain, maitorauhaskasvain).

Koiraa ei tule käyttää ´jalostukseen, jos sillä on *heikentynyt/matala sukupuolivietti*.

6.2.3.8. Muut sairaudet ja viat

Koiraa, jolla on *häntämutka*, joka ei johdu onnettomuudesta (tai vastaavasta), ei tule käyttää jalostukseen.

6.2.4.Ulkomuoto- ja näyttelyvaatimukset

Edellytetään, että jalostukseen käytettävä koira on palkittu kaksi kertaa näyttelyssä laatuarvostelussa vähintään maininnalla erittäin hyvä (EH) kahdelta eri tuomarilta tai hyväksytty kerhon virallisessa jalostustarkastuksessa. Kerhon epävirallisessa näyttelyssä saatu kunniapalkinto (KP) vastaa virallisen näyttelyn EH-mainintaa, mikäli tuomarina toimii rodulle pätevöity ulkomuototuomari tai ansioitunut rodun kasvattaja.

Rotujärjestön poikkeusluvalla voidaan jalostukseen hyväksyä koira, jolla on yksi vähintään erinomainen tulos (ERI) virallisesta näyttelystä. Poikkeuslupa koskee vain yhtä pentuetta. Käytettäessä koiraa jalostukseen uudestaan suositellaan, että sillä on hyväksyntä virallisesta jalostustarkastuksesta tai kaksi laatuarvostelun vähintään erittäin hyvä -mainintaa (EH) kahdelta eri tuomarilta.

6.2.5.Luonnevaatimukset

Jalostuksessa suositaan koiria, joilla on rodunomainen luonne ja käyttäytyminen.

Koiria, jotka osoittavat jokapäiväisissä tilanteissa (usein tai aina) liiallista toimintakykyä merkittävästi haittaavaa epävarmuutta tai pelkoa esim. voimakkaita ääniä, vieraita ihmisiä, tilanteita ja muita eläimiä kohtaan, ja johon liittyy huomattavan hidas palautuminen ja merkittävä haitta jokapäiväisessä elämässä, ei suositella jalostukseen. Kyse voi olla esim. äänipelokkuudesta (ilotulitus- ja ukkospelokkuus), alustapelokkuudesta tai muusta pelokkuudesta.

Luonnetestissä hermorakenteesta hylätyn tai -2 tai -3 –tuloksen saaneita koiria ei suositella jalostukseen.

Selvästi arkaa, heikkohermoista tai vihaista koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

6.2.6.Jalostuskäyttö

Suositellaan, ettei yhdenkään koiran elinikäinen jälkeläismäärä ylitä n. 3 % rodun populaatiossa yhden sukupolven (4 vuotta) jaksolla syntyneistä pennuista. Yhdelle koiralle suositellaan elinikäiseksi jälkeläismääräksi korkeintaan 40 jälkeläistä (viimeinen pentue kuitenkin kokonaisuudessaan).

Urosten jalostuskäyttö

Uroksella tulee olla korkeintaan 3 pentuetta yhden kalenterivuoden aikana. Seuranta perustuu pentujen syntymävuoteen ja alkaa sen vuoden alusta, joka seuraa jalostuksen tavoiteohjelman hyväksymisvuotta. Kuitenkin kolmeen ikävuoteen mennessä uroksella tulee olla yhteensä korkeintaan 4 pentuetta.

Narttujen jalostuskäyttö

Nartulla voidaan teettää enintään viisi pentuetta siten, että nartun edellisestä penikoimisesta on oltava pentueen syntyessä kulunut vähintään 10 kuukautta. Nartun, joka synnyttää ensimmäisen kerran, tulee olla korkeintaan 4-vuotias. Nartulla tulee olla korkeintaan 5 pentuetta eliniän aikana.

6.3.Rotujärjestön toimenpiteet

Osa-alue	Tavoite	Toimenpide
Populaation kokonaistila ja rakenne	Rodun jalostuspohja laajenee: isät/emät suhde kasvaa 0,65:sta (nykyisen JTO-kauden keskiarvo) 0,70:een seuraavan JTO-kauden (2021-2025) aikana Yksittäisen koiran elinikäinen jälkeläismäärä pysyy alle 40 (3,2 % neljän vuoden rekisteröinneistä). Yksittäisten koirien vuotuinen pentuemäärä pysyy kolmessa tai vähemmän ja kolmeen ikävuoteen mennessä pentueita ei uroksille kerry neljää enempää.	Tiedotus perinnöllisen monimuotoisuuden merkityksestä sekä keinoista sen ylläpitoon Tarkemmat suositukset uroksen elinikäiselle jälkeläismäärälle ja vuotuiselle käytölle: Yksittäiselle koiralle suositetaan enintään 40 (viimeinen pentue kokonaisuudessaan) elinikäistä jälkeläistä 1.1.2026 alkaen Yksittäiselle koiralle sallitaan jalostussuosituksissa enintään 3 pentuetta vuodessa (pentujen syntymävuoden mukaan 1.1.2026 alkaen, kuitenkin niin, että 3 vuoden ikään mennessä sallitaan max. 4 pentuetta.
Luonne	Säilyttää rodulle tyypillinen peloton ja itsevarma, mutta samalla iloisen avoin luonne. Selvittää rodussa esiintyvien ääni- ja alustapelkojen yhteyttä koirien pelokkuuteen yleensä sekä niiden hyvinvointiin ja elämänlaatuun. Lisätä ja edistää rodun luonteiden arviointia käyttäytymiskyselyiden, käyttäytymisen jalostustarkastusten, kennelliiton luonnetestiin ja mahdollisesti MH-luonnekuvaukseen pohjautuen: kuluvan JTO-kauden aikana testattujen koirien lukumäärä kasvaa.	Tiedotus rodulle tyypillisestä luonteesta ja säilyttämisen merkityksestä Yhdistys järjestää käyttäytymis-kyselyitä koirien omistajille ja/tai kasvattajille. Yhdistys järjestää käyttäytymisen jalostustarkastuksia, omia luonnetesti- ja mahdollisuuksien mukaan myös MH-luonnekuvaustilaisuuksia Rodun luonnetestiprofiili tarkistetaan ja päivitetään.

Käyttö-ominaisuudet	Säilyttää hyvät seura- ja harrastuskoiraominaisuudet Vahvistaa rodun mainetta monipuolisena harrastuskoirana Tukea käyttökoiraharrastuneisuutta Säilyttää alkuperäisiä käyttöominaisuuksia	Tiedottaminen ja erilaisten lajitutustumispäivien järjestäminen Rotuyhdistyksen medioissa, tapahtumissa ja esittelytilaisuuksissa luodaan rodulle entistä monipuolisempaa identiteettiä ja tuodaan rodun mahdollisuuksia ja taipumuksia selvemmin julki
Terveys ja lisääntyminen	Ehkäistä vakavien perinnöllisten sairauksien yleistyminen populaatiossa Säilyttää rodun hyvät lisääntymisominaisuudet Hankkia kattavaa ja tilastointikelpoista materiaalia rodun terveystilanteesta	Jäsenlehdessä, yhdistyksen kotisivuilla ja webinaareissa/ kasvattaja- & harrastajapäivillä tiedotetaan rodun sairauksista ja niiden yleisyydestä & merkityksestä Sairauskohtaiset jalostussuositukset. 25 % lähisukulaissäännön käyttöönotto ja seuranta. Terveyskyselyitä järjestetään ainakin kaksi JTO-kauden aikana jäsenistölle ja mahdollisuuksien mukaan lisäksi kasvattajille. Sairaustietojen kerääminen kasvattajien käyttöön (sairauslista) Kansainvälisen yhteistyön tiivistäminen
Ulkomuoto	Säilyttää alkuperäiseen käyttötarkoitukseen soveltuva rakenne ja rotutyypilliset erityispiirteet Lisätä harrastajien, kasvattajien ja ulkomuototuomareiden rotutietoisuuden ja –ymmärryksen tasoa	Tiedotus jäsenistölle, kasvattajille ja ulkomuototuomareille ulkomuodosta ja sen merkityksestä jäsenlehdessä/ somessa/nettisivuilla ja koulutus- ja keskustelu -tilaisuuksissa. Jalostussuositusten ulkomuotokriteerit

Taulukko 26. Toimenpiteet, joilla rotujärjestö pyrkii saavuttamaan asetetut jalostustavoitteet

6.4.Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Populaatio

Mahdollisuudet	Uhat
- Käyttämätöntä materiaalia on reservissä runsaasti. - Laaja kotimaisten jalostuskoirien populaatio, joiden taustoista ja näytöstä on tietoa useamman sukupolven ajalta. - Rotu on levinnyt laajalle, joten uutta jalostusmateriaalia on tarvittaessa saatavilla. -Kansainvälisen yhteistyön mahdollistama tuonti-koirareservi.	- Saman sukuisten koirien liiallinen käyttö jalostuksessa kaventaa geenipohjaa tuntuvasti – rotu aiempaa alttiimpi erilaisille sairauksille ja vioille. -Tuontikoiria melko paljon. Jos jalostuskäyttö kotimaassa keskittyy voimakkaasti niihin, geenipoolin laajeneminen ei ole tehokasta

Luonne ja käyttöominaisuudet

Mahdollisuudet	Uhat
- Rodunomainen luonne soveltuu seurakoiralle ja rotu soveltuu erilaisiin elinympäristöihin ja käyttötarkoituksiin. - Käyttöpuolen harrastaminen - Rodussa on aineksia monenlaiseen käyttöön.	-Luonteen pehmeys ja arkuus yleistyvät ja vähentävät alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisten cairnterrierien määrää rodussa -Arkuus ja pelokkuus yleistyneinä aiheuttavat lisääntynyttä hyvinvointihaittaa cairnterriereille.

Terveys ja lisääntyminen

Mahdollisuudet	Uhat
-Kattavat terveyskyselyt antavat aiempaa selvästi tarkemman kuvan rodun terveystilanteesta. -Suhtautuminen sairastapauksiin voi kehittyä edelleen ymmärtäväisemmäksi. - Ostajat ja kasvattajat ovat nykyään tietoisempia ja osaavat kysyä myös terveysasioista ja tutkimuksista. Kun kysytään ja vaaditaan, kasvattajat panostavat asiaan enemmän. -Mahdollisesti kehittyvät ja täydentyvät terveystieto-rekisterit (Eläinten hyvinvointilain toimeenpanoon liittyen) mahdollistavat terveystietojen paremman huomioimisen jalostusvalinnoissa. - Kansainvälinen tietojen vaihto voi vähentää sairauksiin liittyviä terveysriskejä jalostusvalintojen yhteydessä.	- Vakavien perinnöllisten sairauksien yleistyminen rodussa. -Tuontikoiria käytetään paljon, mutta niiden taustoista ja jälkeläisnäytöstä ei välttämättä tiedetä niin paljon kuin kotimaisten koirien, mikä voi lisätä riskejä perinnöllisten sairauksien suhteen. - Erilaisten sairauksien raportointi rotujärjestölle on osittain vapaaehtoisten ilmoitusten varassa. Jalostusvalintoja ohjaavat terveystiedot pysyvät edelleen varsin puutteellisina. - Useissa merkittävissä kasvatusmaissa koirien testaaminen ja tutkiminen on vähäistä. Tuontikoirien taustoista saadaan heikosti tietoa.

Ulkomuoto

Mahdollisuudet	Uhat
- Rodulle löytyy muitakin harrastusmahdollisuuksia ja harrastajia kuin näyttelyt. Sen myötä toimintakyky ja rakenteen terveys voisivat määrittää nykyistä enemmän ulkomuodollisesti toivottuja ominaisuuksia. - Rotumääritelmä ei vaadi liioiteltuja piirteitä, joten perusrakenne on terveellä pohjalla. Rakenteenkin puolesta rotu soveltuu monenlaiseen harrastamiseen.	- Näyttelymenestys määrittää ulkomuotojalostusta, eikä aina positiivisin seurauksin. Tuloksena liian jaloja, raskaita, lyhytrunkoisia, liian voimakkaasti takaa kulmautuneita ja toisaalta jyrkkälantioisia cairnterriereitä. Seurauksena epätyypillinen liike ja ennen kaikkea rakenneperäiset sairaudet ja ongelmat.

Taulukko 27. Rodun uhat ja mahdollisuudet

6.5. Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	2026	2027	2028	2029	2030
Toimen -piteet	Cairn-päivä kasvattajille ja muille asiasta kiinnostuneille Rodun ihanneprofiilin luominen käyttäytymisen ja ulkomuodon jalostustarkastuksia varten ja hyväksyttäminen Kennelliitossa Yhdistyksen luonnetesti/MH-luonnekuvaus/ käyttäytymisen jalostustarkastus Lajiin tutustumispäivät	Terveys- ja käyttäytymiskysely koko jäsenistölle Cairn-päivä kasvattajille ja muille asiasta kiinnostuneille Lajiin tutustumispäivät	Terveystilanteen arviointi ja suositusten mahdollinen päivittäminen Lajiin tutustumispäivät Yhdistyksen luonnetesti/MH-luonnekuvaus/ käyttäytymisen jalostustarkastus	Terveys- ja käyttäytymiskysely koko jäsenistölle Cairn-päivä kasvattajille ja muille asiasta kiinnostuneille Lajiin tutustumispäivät	JTO:n päivitys Cairn-päivä kasvattajille ja muille asiasta kiinnostuneille Yhdistyksen luonnetesti, MH-luonnekuvaus tai käyttäytymisen jalostustarkastus.

Taulukko 28. *Toimintasuunnitelma 2026-2030*

Jalostuksen tavoiteohjelman seuranta on jalostustoimikunnan vastuulla. Jalostustoimikunta toimii hallituksen alaisuudessa, joka valvoo tavoiteohjelman toteutumista. Jalostukseen tavoiteohjelmaan kirjatut tavoitteet ja toimintasuunnitelma huomioidaan yhdistyksen vuotuista toimintasuunnitelmaa laadittaessa.

Jalostustoimikunta raportoi vuosittaisessa toimintakertomuksessaan omana osionaan tavoiteohjelman toimenpiteiden toteutumisesta ja asetettujen päämäärien saavuttamisesta. Toimintakertomuksen yhteydessä esitetään vuosiyhteenveto populaation tilasta ja rakenteesta, jalostukseen käytetyistä koirista, niiden jälkeläismääristä ja raportoiduista sairastapauksista. Jalostustoimikunnan toimintakertomus julkaistaan sekä jäsenlehdessä että yhdistyksen kotisivuilla.

Jalostuksen tavoiteohjelma on kokonaisuudessaan luettavissa yhdistyksen kotisivuilla. Tavoiteohjelman voi tilata yhdistykseltä myös kirjallisena. Ohjelmaa päivitetään kuitenkin tarvittaessa aina viiden vuoden välein. Tavoiteohjelmaan suunniteltavat muutokset julkaistaan samassa jäsenlehdessä, jossa esitetään myös kutsu asiaa käsittelevään kokoukseen.

LÄHTEET

Arnbjerg, J. 2017. The Prevalence of Coxofemoral Osteoarthritis in Small Dog Breeds and HD Screening in Cairn Terriers. A Clinical Radiological Study. SOJ Vet Sci 3(3):1-5. DOI: 10.15226/2381-2907/3/3/00135

Baker, L-A. Kirkpatrick, B,. Rosa, G.J.M., Gianola,D., Valente, B., Sumner, J.P., Baltzer, W., Hao, Z., Binversie, E.E., Volstad, N., Piazza, A., Sample, S.J. ja Muir P. 2017.Genome-wide association analysis in dogs implicates 99 loci as risk variants for anterior cruciate ligament rupture.

Beynon J.W.H, Fisher A. ja Wilson, P. 1988. The Cairn Terrier. Revised by Proudlock, D. Century Hutchinson (A Division of Random House Group), UK.

Binversie EE, Momen M, Rosa GJM, Davis BW and Muir P. 2022. Across-breed genetic investigation of canine hip dysplasia, elbow dysplasia, and anterior cruciate ligament rupture using whole-genome sequencing. Front. Genet. 13:913354. doi: 10.3389/fgene.2022.913354

Blackwell, E.J., Bradshaw, J.W.S. ja Casey, R.A., 2013. Fear responses to noises in domestic dogs: Prevalence, risk factors and co-occurrence with other fear related behaviour, Applied Animal Behaviour Science, April, ss. 15-25

Bovee, K.C. Renal dysplasia in Shih Tzu Dogs, WORLD SMALL ANIMAL VETERINARY ASSOCIATION WORLD CONGRESS PROCEEDINGS, 2003
HTTPS://WWW.CAIRNTERRIERHEALTH.ORG/_FILES/UGD/F403B9_7E95F9CC7FFB45A5B48BCA6764EA310A.PDF

Brooks, W. 2023, Immune Mediated Anemia (IMHA) in Dogs and Cats. https://veterinarypartner.vin.com/default.aspx?pid=19239&id=4951868

Carter, C., 1995. The Cairn Terrier. Tfh Pubns Inc., USA

Denyer, A. L., O'Neill, D.G., Brodbelt , D.C., Holder, A., Catchpole, B. ja Davison, L.J., 2025. Epidemiology and clinical management of 1072 dogs with diabetes mellitus in a UK diabetes register. Companion Animal Health and Genetics, Vol. 12, No. 7.

Duclos, A.A., López Bailén, E., Barr, K., Le Boedec, K. ja Cuq, B. 2024. Clinical presentation, outcome and prognostic factors in dogs with immune-mediated haemolytic anaemia: a retrospective single-centre study of 104 cases in Ireland (2002–2020). Irish Veterinary Journal volume 77, Article number: 16

Duval, J.M., Budsberg, S.C.,Flo, G.I. ja Sammarco, J.L. 1999. Breed, sex, and body weight as risk factors for rupture of the cranial cruciate ligament in young dogs.Journal of American Veterinary Medical Association, Vol. 215, No 6, ss. 811-814.

Dykas, M., 2012. Hammaspuutokset valkoisilla länsiylämaanterriereillä, lisensiaatintutkielma, Helsingin yliopisto, Eläinlääketieteellinen tiedekunta

ECVO manual, 2024. https://www.ecvo.eu/

Elgalfy, G.E., Ghanem, M.M., Helal, M.A.Y. ja El-khaiat, H.M. (2025). Incidence, complications and therapeutic evaluation of clinical hypothyroidism in different breeds of dogs. BMC Veterinary Research, (2025) 21:332. https://vcahospitals.com/know-your-pet/cushings-disease-in-dogs.

Engdahl, K., Emanuelson, U., Höglund, O,, Bergström, A. ja Hanson, J. 2021. The epidemiology of cruciate ligament rupture in an insured Swedish dog population. Scientific reports, Vol.11, article number 9546

Fall, T., Hamlin, H.H., Hedhammar, Å, Kämpe, Å. ja Egenwall, A., 2007. Diabetes Mellitus in a Population of 180,000 Insured Dogs: Incidence, Survival, and Breed Distribution. Journal of Veterinary Internal Medicine, Vol.21, No 6 Nov., ss.1209-1216.

Fries, C.L. ja Remedios, A. L-. 1995. The pathogenesis and diagnosis of canine hip dysplasia: a review. The Canadian Veterinary Journal, Vol. 36, Aug No. 8., ss. 494-502

Greco, D.S. Congenital and inherited renal disease of small animals. Vet. Clin. N. Am. Small Anim. Pract. 2001, 31, 393–399. Rhodes, J., Cianciolo, J & Casal M.L. 2005

Greenhalgh, S.N., Reeve, J.A., Johnstone, T., Goodfellow, M. R., Dunning, M.D., O'Neill, E.J., Hall, E.J., Watson, P.J., ja Jeffery, N.D., 2014. Long-term survival and quality of life in dogs with clinical signs associated with a congenital portosystemic shunt after surgical or medical treatment. Journal of the American Veterinary Medical Association, No, 1, Sep 2014, ss. 527-533

Griffon, D.J. 2010. A Review of the Pathogenesis of Canine Cranial Cruciate Ligament Disease as a Basis for Future Preventive Strategies. Veterinary Surgery, Vol. 39, No. 4, Special Issue: The Canine Stifle (Part II), June, ss.309-409

Gubbels, E.J., Scholtena, J., Janss, L. ja Rothuizen, J., 2009. Relationship of cryptorchidism with sex ratios and litter sizes in 12 dog breeds. Animal Reproduction Science Vol. 113, ss. 187–195

Hakanen, E., Mikkola, S., Salonen, M., Puurunen, J., Sulkama, S., Araujo, C. ja Lohi, H., 2020. Active and social life is associated with lower non-social fearfulness in pet dogs. Scientific Reports | (2020) 10:13774 https://doi.org/10.1038/s41598-020-70722-7

Hanson, J.M., Teng vall, K., Bonnett, B.N. ja Hedhammar, Å. 2016. Naturally Occurring Adrenocortical Insufficiency – An Epidemiological Study Based on a Swedish-Insured Dog Population of 525,028 Dogs, Journal of Veterinary Internal Medicine, Vol. 30, No 1, ss. 76-84

https://www.anident.fi/puhkeamattoman-hampaan-aiheuttama-leukaluukysta/

https://www.cairnterrierhealth.org/_files/ugd/f403b9_7e95f9cc7ffb45a5b48bca6764ea310a.pdf

https://www.cairnterrierhealth.org/ocular-melanosis-project-msu

https://www.cairnterrierhealth.org/renal-dysplasia

https://www.dkk.dk/om-dkk/love-instrukser-og-blanketter/%C3%A5rlige-registreringstal

https://dogsaustralia.org.au/about-dogs-australia/statistics

https://www.dutchdogdata.nl/ 16.7.2025

https://evidensia.fi/hoitovinkit/kilpirauhasen-vajaatoiminta-koiralla-oireet-ja-hoito/

https://evidensia.fi/hoitovinkit/koiran-allergia-ja-atopia/

https://hundar.skk.se/hunddata/

https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja. K. Mäki, 5.8.2013

https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/tehollinen-populaatiokoko

https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/legg-perthes

https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/koirien-sydansairaudet-ja-niiden-diagnostiikka

https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/lonkkanivelen-kasvuhairio Lappalainen, A. 25.3.2023

https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/perinnolliset-selkamuutokset.

https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polven-ristisidevaurio

https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/ulkomuototuomarin-liioiteltujen-piirteidenrotukohtainen-arvosteluohje-rko

https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet

https://www.kennelliitto.fi/kennelliiton-koirarekisteriohje

https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polvilumpion-sijoiltaanmeno-patellaluksaatio

https://www.thekennelclub.org.uk/media-centre/breed-registration-statistics/

https://koirakissaklinikka.fi/koira-artikkelit/cushingin-tauti-koiralla

https://www.msdvetmanual.com/circulatory-system/hemostatic-disorders/platelet-disorders-in-animals

https://www.nkk.no/registrering/registreringsstatistikk/

Hensel P., Saridomichelakis, M., Eisenschenk,M., Tamamoto-Mochizuki, C., Pucheu-Haston, C. ja Santoro, D. , 2024. Update on the role of genetic factors, environmental factors and allergens in canine atopic dermatitis. Veterinary Dermatology, Vol. 35, No. 1, February 2024, ss 15-24

Hytönen MK, Arumilli M, Lappalainen AK, Owczarek-Lipska M, Jagannathan V, Hundi S, et al. , 2016. Molecular Characterization of Three Canine Models of Human Rare Bone Diseases: Caffey, van den Ende-Gupta, and Raine Syndromes. PLoS Genet 12(5): e1006037. https://doi.org/10.1371/journal.pgen.1006037

Inal Gultekin, G., Raj, K., Foureman, P., Lehman, S., Manhart, K., Abdulmalik, O. ja Giger, U., 2012. Erythrocytic Pyruvate Kinase Mutations Causing Hemolytic Anemia, Osteosclerosis, and Secondary Hemochromatosis in Dogs. Journal of Verterinary Internal Medicine, Vol. 26, No. 4, July-August, ss. 935-944

Jackson, H. A., 2023. Food allergy in dogs and cats; current perspectives on etiology, diagnosis, and management. Journal of the American Veterinary Medical Association, No. 01, June. https://avmajournals.avma.org/view/journals/javma/261/S1/javma.22.12.0548.xml

Kempe, R. ja Mäki, K. 2020. Eläinjalostukseen liittyvän eläinsuojelulainsäädännön toimeenpanon tehostaminen. Osa II: Alustava selvitys koirien jalostukseen liittyvistä ongelmista ja puuttumiskeinoista. Ruokaviraston raportti. Ruokavirasto, Helsinki.

King, M. D. 2017. Etiopathogenesis of Canine Hip Dysplasia, Prevalence, and Genetics. Veterinary Clinics: Small Animal Practise, Vol. 47, ss. 753-7676

Konstantinidis, A.O., Adamama-Moraitou, K.K., Patsikas, M.N. ja Papazoglou, L.G., 2023. Congenital Portosystemic Shunts in Dogs and Cats: Treatment, Complications and Prognosis. Vet. Sci. 2023, 10(5), 346; https://doi.org/10.3390/vetsci10050346

Krontveit, R.I., Nødtvedt, A., Sævik, B.K. ja Ropstad, E. 2012. Housing- and exercise-related risk factors associated with the development of hip dysplasia as determined by radiographic evaluation in a prospective cohort of Newfoundlands, Labrador Retrievers, Leonbergers, and Irish Wolfhounds in Norway. American Journal of Veterinary Research, Vol. 73, No. 6, ss.838-846

Krzeminska, P., 2024. Exploring Testicular Descent: Recent Findings and Future Prospects in Canine Cryptorchidism. Sex Dev Vol. 18, ss. 1–13 DOI: 10.1159/000542245

Margetts, A., Mellersh, C. ja Smith, K., 2024. Ocular Melanosis in the adult Cairn Terrier Population within the United Kingdom. Veterinary Ophthalmology, Vol. 28, No. 4, ss.733-740

Mikkola, L., Kyöstilä, K., Donner, J., Lappalainen A.K., Hytönen, M.K., Lohi, H., ja Iivanainen, A. 2021. An across-breed validation study of 46 genetic markers in canine hip dysplasia. 2021. BMC Genomics, Vol. 68, artikkelinro 22. DOI DOI htttps://doi.org/10.1186/s12864-021-07375-x

Mikkola, S., Salonen, M., Puurunen, J., Hakanen, E., Sulkama, S., Araujo, C. ja Lohi, H., 2021. Aggressive behaviour is affected by demographic, environmental and behavioural factors in purebred dogs. Scientific reports, 11: 9433. https://doi.org/10.1038/s41598-021-88793-5

Mikkonen, K., 2021. Purentaviat koirilla – kirjallisuuskatsaus, Eläinlääketieteen lisensiaatin tutkielma Pieneläinkirurgia Kliinisen hevos- ja pieneläinlääketieteen osasto Eläinlääketieteellinen tiedekunta Helsingin yliopisto.

Mischke, R., 2013. Haemophilia A and B in dogs. EJCAPONLINE Volume 23(2), Summer 2013, ss. 42-53

Montgomery-Bjurhult, M. 1987 Världens Bästa Kompis. Cairnterrierklubben, Sverige.

Mäki, K., 2011. Perhe on paras suosituimpien rotukoirien listalla. Koiramme-lehti No. 5/2011, ss. 82-88

Mäki, K. ja Kempe, R. 2023. Eläinjalostukseen liittyvän eläinsuojelulainsäädännön toimeenpanon tehostaminen. Luvut/kappaleet 5.6. ja 6.2.7. sekä Liite 1. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 16/2023. Luonnonvarakeskus, Helsinki.

Mölsa, S.H., Hielm-Björkman, A.K. ja Laitinen-Vapaavuori, O. M., 2013. Use of an owner questionnaire to evaluate long-term surgical outcome and chronic pain after cranial cruciate ligament repair in dogs: 253 cases (2004–2006). Journal of the American Veterinary Medical Association, Vol. 243, No 5, September.

Nelson, R.W. ja Reusch, C.E., 2014. Animal models of disease: classification and etiology of diabetes in dogs and cats. J Endocrinol Sep;222(3):T1-9.DOI: https://doi.org/10.1530/JOE-14-0202

Nuttall, T. 2019. Chronic pododermatitis and interdigital furunculosis in dogs. Comp. Anim. Vol. 24, No 4, ss 194–200

O'Kell, A.L. ja Davison, L.J., 2023. Etiology and Pathophysiology of Diabetes Mellitus in Dogs, Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice, Vol 53, No 3, May ss. 493-510

O'Neill, D.G., Mitchell, C.E., Humphrey, J., Church, D.B., Brodbelt, D.C. ja Pegram, C., 2021. Epidemiology of periodontal disease in dogs in the UK primary-care veterinary setting. Journal of Small Animal Practise, Vol. 62, No. 12, December, ss. 1051-1061

Pegram C., Broadbelt, D.C., Diaz-Ordaz, K.., Chang, Y., Frykfors von Hekkel, A., Church, D.B. ja O'Neill D.G. 2023. Risk factors for unilateral cranial cruciate ligament rupture diagnosis and for clinical management in dogs under primary veterinary care in the UK. The Veterinary Journal, Vol. 292, ss.1-9.

Petersen-Jones, S.M., Forcier, J. ja Mentzer, A.L. 2007. Ocular melanosis in the Cairn Terrier: clinical description and investigation of mode of inheritance. Veterinary Ophthalmology, Vol. 10, No. 1, November, ss. 63-69

Petersen-Jones, S.M., Mentzer, A.L., Dubielzig, R.R., Render, J.A., Steficek, B.A. ja Kiupel, M. 2008. Ocular melanosis in the Cairn Terrier: histopathological description of the condition, and immunohistological and ultrastructural characterization of the characteristic pigment-laden cells. Veterinary Ophthalmology, Vol.11, No. 4, July/August, ss. 260-268

Pietilä, E., 2023 Silmäsairaudet, Kpl 5.8. teoksessa Mäki, K. & Kempe, R. 2023, Eläinjalostukseen liittyvän eläinsuojelulainsäädännön toimeenpanon tehostaminen. Osa III: Koiranjalostuksen ongelmat ja valvontakriteerit. Luonnonvarakeskus, 2023.

Puurunen, J. Hakanen, E. Salonen, M.K., Mikkola, S., Sulkama, S., Araujo, C. and Lohi, H., 2021. Inadequate socialisation, inactivity, and urban living environment are associated with social fearfulness in pet dogs. Scientific Reports, 10:3527 | https://doi.org/10.1038/s41598-020-60546-w

Rhodes, J., Cianciolo, J & Casal M.L. 2010 Ultrasonographic findings in Cairn Terriers with preclinical renal dysplasia Vet Radiol Ultrasound. Vol. 51, No. 4, ss. 453–457.

Rigterink, D., L'Herminez M.A. ja Szatmari, V. 2021 Temporal changes in the presence and intensity of innocent cardiac murmurs in clinically healthy Cairn terrier and Dachshund puppies between 4 and 8 weeks of age. Veterinary Record, 22 Nov 2021, https://doi.org/10.1002/vetr.1173

Sallander M.H., Hedhammar Å ja Trogen M.E.H. 2006. Diet, Exercise, and Weight as Risk Factors in Hip Dysplasia and Elbow Arthrosis in Labrador Retrievers. Journal of Nutrition, Vol. 136, ss. 2050S-2052S.

Shanily, S., Slessor, J., Yan, W., Thorlakson, J.J.D., Bruce, H.L. ja Uwiera, R.R.D. 2025. Effectiveness of Medical Treatment on Survivability in Canine Cushing's Syndrome: A Systematic Review and Meta-Analysis. Animals, Vol. 15, 2954. https://doi.org/10.3390/ani15202954.

Schildt, K. 2023. Iho-ongelmat. Osio 5.2. raportissa Mäki, K. ja Kempe, R., 2023 Eläinjalostukseen liittyvän eläinsuojelulainsäädännön toimeenpanon tehostaminen, Osa III, Koiranjalostuksen ongelmat ja valvontakriteerit, Luonnonvarakeskus, Helsinki.

Spangenberg, C., 2021. Canine Cryptorchidism: A Concise Review of its Origin, Diagnosis and Treatment Caroline Spangenberg. BEMS Reports. Vol., 7(1), ss. 1-3.

Sulkama, S., Puurunen, J., Salonen, M., Mikkola, S., Hakanen, E., Araujo, C. ja Lohi, H., 2021. Canine hyperactivity, impulsivity, and inattention share similar demographic risk factors and behavioural comorbidities with human ADHD. Translational Psychiatry 11, 501. https://doi.org/10.1038/s41398-021-01626-x

Szabóová, R. ja Bajczer, C. 2021. Legg-Calvé-Perthes Disease in Clinical Case Studies in Dogs. FOLIA VETERINARIA, Vol. 68, No. 4, ss. 25—32

Taylor-Brown, F.E., Meeson, R.L., Brodbelt D.C., Church D.B., McGreevy, P.D., Thomson, P.C. ja O'Neill, D.G. 2015. Epidemiology of Cranial Cruciate Ligament Disease Diagnosis in Dogs Attending Primary-Care Veterinary Practices in England, Veterinary Surgery, Vol.44, No 6, ss. 777-783

Teshima, T., Hara, Y., Takekoshi, S., Teramoto, A., Osamura, R.Y. ja Tagawa, M. 2009. Expression of genes related to corticotropin production and glucocorticoid feedback in corticotroph adenomas of dogs with Cushing's disease. Domestic Animal Endocrinolgy, Vol. 36, ss. 3-12.

Tiira, K., Sulkama, S. ja Lohi, H., 2015. Prevalence, comorbidity, and behavioral variation in canine anxiety. Journal of Veterinary Bahavior, Vol 16, November–December', ss. 36-44

Tønnessen, R., Borge, K.S., Nødtvedt, A., ja Indrebø, A., 2012. Canine perinatal mortality: A cohort study of 224 breeds. Theriogenology, Vol. 77, ss. 1788-1801

Van Staveren, M., D., B. ja Szatmari, V., 2019. Age when presumptive innocent cardiac murmurs spontaneously disappear in clinically healthy Cairn terrier puppies. The Veterinary Journal, Vol. 248, ss. 25-27

Van Steenbeek, F., 12.10.2024. Luento maksashuntista ja sen periytymisestä cairneilla ja matalajalkaisilla terrieriroduilla Cairnterrierikerho ry:n 50-vuotisjuhlaseminaarissa Scandic Helsinki Aviacongressissa Vantaalla.

Victoria, T., Rafi, M.A. ja Wnger, D.A., 1996. Cloning of the Canine GALC cDNA and Identification of the M utation Causing Globoid Cell Leukodystrophy in West Highland White and Cairn Terriers. GENOMICS Vol. 33, ss. 457–462

Wallis, C., Saito, E.K., Salt, C., Holcombe, L.J. ja Desforges, N.J., 2021. Association of periodontal disease with breed size, breed, weight, and age in pure-bred client-owned dogs in the United States. The Veterinary Journal, Vol. 275, September, 105717. https://doi.org/10.1016/j.tvjl.2021.105717

Wang, A. *et al.* 2021. The genomic profiling and MAMLD1 expression in human and canines with Cushing's disease. BMC Endocrine Disorders, Vol. 21: 185. https://doi.org/10.1186/s12902-021-00845-z

Wenger, D.A., Victoria, T., Rafi, M.A., Luzi, P., Vanier, M.T., Vite, C., Patterson, D.F. ja Haskins, M.H. 1999. Globoid cell leukodystrophy in Cairn and West Highland white terriers, Journal of Heredity, Vo. 90, No 1, January 1999, ss. 138–142

Whitehair, J.G., Vasseur, P.B. ja Willis, N.H. 1993. Epidemiology of cranial cruciate ligament rupture in dogs. Journal of The American Veterinary Medical Association, Vol. 23, No. 7., ss. 1016-1019

Winkler, P.A., Mentzer, A.L., Dubielzig, R.R., Render, J.A., Steficek, B.A. Kiupel, M. 2024. Mapping the locus for ocular melanosis in Cairn Terriers. Veterinary Ophthalmology, Vol. 29, No. 1

Witsberger, T. H., Villamil, J.A. ja Schulz, L.G. 2008. Prevalence of and risk factors for hip dysplasia and cranial cruciate ligament deficiency in dogs. Journal of American Veterinary Association, Vol. 232, No.12, ss. 1818-1824

WSAVA Dental Guidelines, 2020. https://wsava.org/global-guidelines/dental-guidelines/

LIITTEET

Liite 1. Rotumääritelmä. Ks. https://www.cairnterrierikerho.fi/rotumaaritelma

Liite 2. Terveys- ja käyttäytymiskyselyn 2025 tulokset.
Ks. https://www.cairnterrierikerho.fi/rodun-terveys